

Inzicht in het speelveld Sociaal Domein gemeente Uithoorn

Juni 2025

**Rekenkamer Uithoorn
Karin Meijer (directeur)
Veerle van Onzenoort (stagiaire)**

Voorwoord

Voor u ligt het rapport met de uitkomsten van een onderzoek naar het speelveld van het Sociaal Domein van de gemeente Uithoorn. In het rapport is onder meer aangegeven hoeveel burgers gebruik maken van zorg en ondersteuning en is in beeld gebracht welke organisaties en zorgaanbieders actief zijn in Uithoorn. We hopen dat door dit rapport uit te brengen de gemeenteraad meer grip zal krijgen op dit terrein. We zien uit naar de behandeling van het rapport in de gemeenteraad.

Karin Meijer
Directeur Rekenkamer Uithoorn

Inhoudsopgave Bestuurlijke nota

1 Aanleiding, doelstelling en centrale onderzoeksvraagstelling	6
2 Samenvatting bevindingen, hoofdbevindingen en aanbevelingen	6
3 Reactie College	10
4 Nawoord Rekenkamer	10

Bestuurlijke nota

1 Aanleiding, doelstelling en centrale onderzoeksvraagstelling

De Rekenkamer Uithoorn heeft op basis van een rondje langs de fracties eind 2023 besloten om onderzoek te doen naar het speelveld van het sociaal domein.

De doelstellingen van het onderzoek zijn:

- Inzichtelijk maken hoe het huidige speelveld van het sociaal domein vorm heeft in de gemeente Uithoorn;
- In beeld brengen welke organisaties en zorgaanbieders actief zijn in het sociaal domein en in hoeverre van hen gebruik wordt gemaakt;
- In hoeverre deze organisaties en zorgaanbieders samen werken: in welke mate is sprake van een integrale aanpak;
- Raadsleden inzicht bieden in het speelveld van het sociaal domein om hun grip op dit thema te versterken.

Deze doelstellingen hebben geleid tot de volgende centrale vraagstelling:

Hoe ziet het huidige speelveld binnen het sociaal domein (Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet) eruit bij de gemeente Uithoorn?

Deze centrale vraagstelling is uitgewerkt in 17 deelvragen. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 1 van de nota van bevindingen.

2 Samenvatting bevindingen, hoofdbevindingen en aanbevelingen

Het speelveld is in beeld gebracht door in kaart te brengen:

- Hoeveel inwoners gebruik maken van zorg en ondersteuning vanuit de drie wetten en hoe zich dat de afgelopen jaren zich heeft ontwikkeld;
- Waaruit het gemeentelijk beleid bestaat, welke doelen daarin zijn benoemd en op welke wijze het beleid wordt gemonitord;
- Wat de uitgaven in het sociaal domein zijn;
- Hoe de toegang tot hulp en ondersteuning is georganiseerd;
- Welke aanbieders van zorg en ondersteuning er zijn;
- Hoe gezorgd wordt dat integraal (domeinoverstijgend) gewerkt wordt in zorg en ondersteuning;
- Hoe de klantreis van inwoners die hulp nodig hebben verloopt.

De bevindingen zijn opgenomen in de nota van bevindingen en grafisch weergegeven in een aantal infographics.

De centrale vraagstelling is beschrijvend van aard. De Rekenkamer heeft daarom geen normenkader gehanteerd op basis waarvan conclusies kunnen worden geformuleerd. Desondanks wil de Rekenkamer een aantal opvallende hoofdbevindingen teruggeven die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen. Bij elk van deze hoofdbevindingen geeft de Rekenkamer ook aanbevelingen voor raad en college.

Hoofdbevinding 1: Er is sprake van afname van het gebruik van jeugdzorgvoorzieningen en een toename van voorzieningen vanuit de Wmo en Participatiewet.

De gemeentelijke gegevens laten in de periode 2020-2023 trends in gebruik en kosten van voorzieningen vanuit de drie wetten zien. De daling van het gebruik van jeugdzorgvoorzieningen is, zo blijkt uit de interviews, mede het gevolg van betere sturingsmogelijkheden doordat de gemeente beschikt over een dashboard over kosten en gebruik. De stijging in het gebruik van met name aanvullende inkomensregelingen wordt vanuit de interviews verklaard door een grotere inzet op het bereik van inwoners die daar gebruik van kunnen maken. Daarmee is dat ook een bewuste beleidskeuze. Voor de Wmo geldt dat eveneens bij de meeste voorzieningen sprake is van een toename in gebruik en kosten. Dat is vanuit de interviews verklaard door een toenemend aantal ouderen in de gemeente. De gemeente heeft een groeiend inzicht in de ontwikkelingen in gebruik en kosten van de voorzieningen vanuit de drie wetten, onder andere door de ontwikkeling van de dashboards.

Aanbeveling

1 Verkrijg als raad meer dan op dit moment het geval is inzicht in gebruik en kosten van de voorzieningen per wet. Vraag als raad het college om eens per half jaar (1) handzame overzichten van de ontwikkeling in kosten en gebruik van de voorzieningen per wet, (2) een analyse van de verklaringen voor de ontwikkelingen per wet en (3) keuzes of te maken keuzes per wet hoe de gemeente kan en wil sturen op deze ontwikkelingen in relatie tot financiële en beleidsinhoudelijke kaders. Zo kan bijvoorbeeld een stijgend gebruik van aanvullende inkomensvoorzieningen goed passen in het beleid om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten, maar heeft dat ook budgettaire gevolgen.

Hoofdbevinding 2: Sturing op effecten van beleid is nog een zoektocht.

Het overkoepelende beleidskader (Koersplan Sociaal Domein) bevat een aanzet voor effectindicatoren waarmee de effecten van het beleid kunnen worden gemonitord. Echter in de praktijk blijkt dat het nog een zoektocht is hoe de gegevens bij deze indicatoren verzameld kunnen worden en in welke mate ze voldoende zeggingskracht hebben over de te bereiken effecten. De gemeente voert op verschillende vlakken evaluaties uit, alleen brengt de gemeente deze voor de raad nog niet gestructureerd samen. Het is hierdoor voor de raad een zoektocht te bepalen of het ingezette beleid de gewenste effecten heeft.

De raad is in de auditcommissie bezig met het ontwikkelen van KPI's voor alle programma's in de begroting. De raad ervaart dat er vooral financiële informatie beschikbaar is, maar dat er daarnaast behoefte is aan sturingsinformatie die zeggingskracht heeft over effecten van beleid en verklaringen biedt voor de uitkomsten. Daarmee kan een inhoudelijke op effecten gerichte leer- en verbetercyclus vorm krijgen. Raadsleden hebben aangegeven dat hierbij de ervaringen van inwoners betrokken moeten worden. Raadsleden ontvangen idealiter twee keer per jaar een compacte rapportage met een beperkt dashboard.

Aanbevelingen

2 Ga als gemeente Uithoorn aan de slag om meer dan tot nu toe te sturen op de effecten van beleid in het sociaal domein.

Inzicht in effecten en deze verklaren vanuit beleids- en uitvoeringsinspanningen van de gemeente begint bij het helder benoemen van de gewenste effecten. Daarbij is het van belang om effecten en bijbehorende indicatoren te benoemen die daadwerkelijk te meten zijn en bijvoorbeeld nu al meet. Meerdere gemeenten zijn bezig om te komen tot een dataset van trendgegevens. Deze vormen de basis voor het gesprek over effecten en ontwikkelingen. De precieze relatie tussen wat de gemeente en partners inzetten en deze effecten is nooit volledig causaal te duiden. Dit komt omdat er meerdere factoren (waaronder ook Rijksbeleid) van invloed zijn op trendgegevens. Het biedt echter wel de mogelijkheid om steeds het gesprek te voeren of wat ingezet wordt ook bijdraagt aan de geformuleerde doelstellingen. Neemt bijvoorbeeld het aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen af? Kunnen inwoners langer thuis blijven wonen? En neemt het aantal kinderen dat gezond, veilig en kansrijk opgroeit toe?

De tweede aanbeveling valt in de volgende deelaanbevelingen die met elkaar samenhangen uiteen:

A Ga als raad in gesprek met elkaar en bepaal welke KPI's en meetpunten benoemd dienen te worden waarmee maatschappelijke uitkomsten en ontwikkelingen kunnen worden gevolgd;

B College, werk dit nader uit en in een voorstel en leg dit bij de raad. Daarbij dient het college dan ook aan te geven op welke effecten via welke knoppen gestuurd kan worden. Daarmee zijn ook de sturingsmogelijkheden in beeld en wordt voorkomen dat de raad wil sturen op effecten waar de gemeente mogelijk weinig invloed op heeft.

C College actualiseer het huidige Koersplan op het vlak van te bereiken effecten en hoe dat gemonitord wordt;

D College zorg ervoor dat de raad tweejaarlijks een actueel overzicht ontvangt over de stand van zaken van de effecten van beleid in het sociaal domein.

Hoofdbevinding 3: Sturing op integraal domeinoverstijgend werken is steeds meer geborgd in werkwijzen.

Uit de interviews met uitvoerende medewerkers en beleidsmakers van de gemeente blijkt dat de toepassing van de koerswaarden (geformuleerd in het Koersplan) rondom de integrale benadering op verschillende manieren vorm krijgt, bijvoorbeeld in multidisciplinaire overleggen op beleids- en uitvoeringsniveau. Een ander voorbeeld is het investeren in integraal werken door teams van Uithoorn voor Elkaar en het investeren in netwerksamenwerking tussen verschillende uitvoerende partijen op het gebied van opvoeden en opgroeien. Woonproblematiek doorkruist bijvoorbeeld het sociaal domein, daarom wordt ook de afdeling wonen ingezet in bijvoorbeeld vraagstukken rondom huisvesting en zorg.

Aanbevelingen

3 College, benut mogelijkheden tot verdere toepassing van een integrale werkwijze.

Uit de klantreizen blijkt dat in een aantal van de door uitvoerders benoemde casussen ruimte is voor verbetering in de integrale werkwijze.

College ga de volgende verbetermogelijkheden na:

A Betrek structureel in een eerder stadium collega's verantwoordelijk voor andere wetten en werkelden. Het meest sprekend kwam dit in beeld bij een casus waarin sprake is van zorg voor een jongere die 18 jaar wordt.

B Blijf investeren in het reconstrueren van klantreizen waar juist sprake is van meerdere vraagstukken, bijvoorbeeld die van het Sociaal Team dat multiproblematiek oppakt, of waar te verwachten valt dat door het bereiken van een leeftijdsgrens of een andere overgang (van school naar werk) in een vroegtijdiger stadium preventiever gehandeld kan worden.

C Versterk de regie door het Sociaal Loket op casusniveau. Meerdere partners van de gemeente, met name op het vlak van jeugdhulp, ervaren dat het Sociaal Loket weinig regie neemt en dat dit ook leidt tot rolverving van partners.

Hoofdbevinding 4: Uit de klantreizen van de inwoner bij Wmo en jeugdhulp blijkt dat er veel tijd zit tussen het moment van melding van de hulpvraag en het moment dat de hulp daadwerkelijk start.

Met name bij de Wmo kan het tussen de 6 en 9 maanden duren voordat de hulp of ondersteuning daadwerkelijk start. Dit komt door lange doorlooptijden bij het Sociaal Loket (tussen eerste melding en eerste keukentafelgesprek zit gemiddeld 2 maanden). Verklaringen die hiervoor worden gegeven in de interviews zijn gelegen in de beperkte personele bezetting bij het Sociaal Loket. Daarna duurt het vaak nog minimaal een maand voordat een besluit is genomen over de aanvraag. Vervolgens is het met name bij huishoudelijke hulp en Wmo-begeleiding nog lang wachten voordat de hulp kan beginnen. Dat komt door wachtlijsten bij deze aanbieders. Bij de jeugdhulp doen zich vooral wachttijden en wachtlijsten voor bij de hoogspecialistische hulp. Vaak kan in de tussentijd wel een vorm van overbruggingszorg worden ingezet. Bij de voorzieningen vanuit de Participatiewet verloopt de klantreis zo blijkt uit de in beeld gebrachte voorbeelden in de regel soepel maar ligt de uitdaging in het vergroten van het bereik van aanvullende inkomensvoorzieningen.

Aanbevelingen

4 College ga na of de lange wachttijden voor cliënten verkort kunnen worden. Informeer de gemeenteraad in het laatste kwartaal van 2025 over de uitkomsten.

Met name bij de Wmo is sprake van lange doorlooptijden bij de gemeentelijke toegang. Uitvoerders van Uithoorn voor Elkaar ervaren soms rolonduidelijkheid, zeker op het moment dat zij naast hulp en ondersteuning bieden, ook verwijzer zijn naar hulp. In de andere onderzochte gemeenten is bijvoorbeeld bij de Wmo gekozen voor een samenvoeging van het welzijnswerk (taken die Uithoorn voor Elkaar doet), de toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen en het uitvoeren van Wmo-begeleiding.

Hierbij horen de volgende deelaanbevelingen:

A Ga na of bovengenoemde organisatorische samenvoegingen bij kunnen dragen aan een verbeterde netwerksamenwerking en mogelijk verkorting van doorlooptijden in Uithoorn.

B Start een onderzoek hoe wacht- en doorlooptijden voor bepaalde vormen van ondersteuning vanuit de Wmo en Jeugdwet verkort kunnen worden. Ga bijvoorbeeld na gaan of aanvraagprocedures verkort kunnen worden en of er aanbieders van hulp zijn die kortere wachttijden hebben.

C Overweeg bij de aanvullende inkomensvoorzieningen om deze ambtshalve te verstrekken. Dat betekent dat als de gemeente op basis van eigen gegevens over inwoners al weet of iemand in aanmerking komt voor een aanvullende inkomensvoorziening, de gemeente deze verstrekt zonder dat de inwoner dat hoeft aan te vragen. Dat vergroot het bereik en vermindert in de regel ook de benodigde ambtelijke inzet om aanvragen af te handelen.

D Leg de uitkomsten voor aan de raad. Raad neem hierover een besluit.

3 Reactie College

Zaaknummer : 2025-037576
Documentnummer : D2025-03-039197
Kenmerk :
Bijlagen :
Beh. ambtenaar : Thijmen Klinkhamer
Telefoonnummer : 0297-753058
E-mailadres : gemeente@uithoorn.nl

Rekenkamer Uithoorn
t.a.v Mevrouw Meijer en mevrouw Van Onzenoort
Laan van Meerwijk 16
1423 AJ Uithoorn

Onderwerp
Bestuurlijk reactie onderzoek rekenkamer "Inzicht in het speelveld
sociaal domein gemeente Uithoorn"

Datum
9 april 2025

Geachte mevrouw Meijer en mevrouw Onzenoort

Op 13 maart 2025 ontvingen wij van u het conceptrapport van de rekenkamer over het speelveld in het sociaal domein in de gemeente Uithoorn voor bestuurlijk wederhoor. Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het onderzoeksrapport. Hieronder gaan wij in op uw rapport, in het bijzonder op het viertal hoofdbevindingen en de bijbehorende aanbevelingen.

Wij hebben ervaren en gezien dat er veel werk is verricht door de rekenkamer om te komen tot dit onderzoeksrapport. Er is veel moeite gedaan om de betrokkenen te horen. Het onderzoek is zorgvuldig uitgevoerd en de bevindingen zijn helder gepresenteerd. Uw rapport maakt het huidige speelveld van het sociaal domein inzichtelijk en brengt actieve organisaties in beeld. De aanbevelingen die de Rekenkamer heeft gedaan, zoals het verkrijgen van meer inzicht in gebruik en kosten van voorzieningen per wet en het sturen op effecten van beleid, ervaren wij als waardevol.

Daarnaast wordt in het rapport benadrukt dat sturing op integraal domein overstijgend werken steeds meer geborgd is in onze werkwijzen. Dit is een positieve ontwikkeling die bijdraagt aan een efficiëntere en effectievere ondersteuning van onze inwoners.

Het rapport biedt inzicht in de klantreizen van onze inwoners en toont aan waar verbeteringen mogelijk zijn. Dit helpt ons om de dienstverlening verder te optimaliseren en nog beter aan te sluiten bij de behoeften van onze inwoners.

Al met al biedt het rapport een waardevolle basis voor verdere beleidsontwikkeling en verbetering van onze dienstverlening binnen het sociaal domein. Wij zullen hieronder ingaan op de hoofdbevindingen en de aanbevelingen.

Hoofdbevinding 1: Er is sprake van afname van het gebruik van jeugdzorgvoorzieningen en een toename van voorzieningen vanuit de Wmo en Participatiewet

Aanbeveling 1: Verkrijg als raad meer dan op dit moment het geval is inzicht in gebruik en kosten van de voorzieningen per wet. Vraag als raad het college om eens per half jaar handzame overzichten van de ontwikkeling in kosten en gebruik van de voorzieningen per wet, een analyse van de verklaringen voor de ontwikkelingen per wet en keuzes of te maken keuzes per wet hoe de gemeente kan en wil sturen op deze ontwikkelingen in relatie tot financiële en beleidsinhoudelijke kaders. Zo kan bijvoorbeeld een stijgend gebruik van aanvullende inkomensvoorzieningen goed passen in het beleid om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten, maar heeft dat ook budgettaire gevolgen.

Reactie college:

Uw aanbeveling is in lijn met de wensen die vanuit de gemeenteraad met u zijn gedeeld en die zijn opgenomen in het onderzoeksrapport. Wij zijn graag bereid om de raad meer inzicht te geven in het gebruik en de kosten van voorzieningen per wet door middel van frequente rapportages. Daarbij stellen wij voor om de raad eens per jaar te informeren over die ontwikkelingen in het eerste kwartaal na afloop van het kalenderjaar. Onze ervaring is dat een jaarlijkse rapportage een scherper beeld geeft van trends en ontwikkelingen dan een halfjaarlijkse rapportage, die een vertekend beeld kan geven en lastig te interpreteren kan zijn.

Dit zouden we kunnen doen in de vorm van een jaarlijkse schriftelijke rapportage, met daarin het gebruik en de kosten van voorzieningen in het voorgaande kalenderjaar afgezet tegen de cijfers voor de jaren ervoor. Daarbij stellen we ook voor om die schriftelijke rapportage vervolgens per wet (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) nader toe te lichten en voor de raad te duiden tijdens een presentatie in de commissie Leven. En daarbij dan tevens de uitkomsten van het clienttevredenheidsonderzoek over het voorgaande jaar te presenteren. Op die manier ontvangt de raad een samenhangend verhaal over de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkelingen, inclusief de ervaringen van inwoners.

Daarnaast zullen we de raad uiteraard tijdens de reguliere PenC-cyclus gedurende het jaar blijven informeren over de eventuele bijzondere inhoudelijke en budgettaire gevolgen van ontwikkelingen in het gebruik en de bijbehorende kosten van voorzieningen.

Hoofdbevinding 2: Sturing op effecten van beleid is nog een zoektocht.

Aanbeveling 2:

Ga als gemeente Uithoorn aan de slag om meer dan tot nu toe te sturen op de effecten van beleid in het sociaal domein. Deze tweede aanbeveling valt in de volgende deelaanbevelingen die met elkaar samenhangen uiteen:

2-A: Ga als raad in gesprek met elkaar en bepaal welke KPI's en meetpunten benoemd dienen te worden waarmee maatschappelijke uitkomsten en ontwikkelingen kunnen worden gevolgd;

2-B: College, werk dit nader uit en in een voorstel en leg dit bij de raad. Daarbij dient het college dan ook aan te geven op welke effecten via welke knoppen gestuurd kan worden. Daarmee zijn ook de sturingsmogelijkheden in beeld en wordt voorkomen dat de raad wil sturen op effecten waar de gemeente mogelijk weinig invloed op heeft.

2-C: College actualiseer het huidige Koersplan op het vlak van te bereiken effecten en hoe dat gemonitord wordt.

2-D: College zorg ervoor dat de raad tweejaarlijks een actueel overzicht ontvangt over de stand van zaken van de effecten van beleid in het sociaal domein.

Reactie college:

2-A: Dit betreft een aanbeveling aan de gemeenteraad.

2-B: Deze aanbeveling nemen wij graag over, maar daarbij verzoekt het college om wel aan de voorkant betrokken te worden bij het gesprek met de raad over de indicatoren en KPI's zoals genoemd onder aanbeveling 2A voordat het college overgaat tot uitwerking.

Waar het bij hoofdbevinding 1 voornamelijk gaat over kengetallen ('aantallen voorzieningen, cliënten en bijbehorende kosten'), is de vraag uit hoofdaanbeveling twee meer gericht op lange termijn sturing. Daarbij merkt de Rekenkamer bij deze aanbeveling terecht op dat de precieze relatie tussen wat vanuit de gemeente en partners wordt ingezet en de effecten in de samenleving nooit volledig causaal te duiden is. Dat neemt niet weg dat we, zeker ook in het kader van datagedreven sturen, steeds bewuster bij het opstellen van beleid onze doelstellingen willen vertalen in kritische prestatie indicatoren die goed meetbaar zijn.

2-C: De evaluatie en actualisatie van het Koersplan staan voor september 2025 gepland voor behandeling in commissie en gemeenteraad. Daarbij zullen we nader ingaan op de bruikbaarheid van de opgenomen indicatoren en hoe die zich verhouden tot de indicatoren in andere beleidsnota's.

2-D: Wij willen graag verduidelijken dat "tweejaarlijks" gelezen is als één keer per twee jaar. Om een stand van zaken te geven met duiding over de effecten die de gemeente nastreeft, moeten trends en ontwikkelingen meegenomen worden. Verschillende data is in periodes van 2 of 4 jaar beschikbaar, zoals de GGD gezondheidsmonitor. Een overzicht één keer per twee jaar biedt de mogelijkheid om trends en ontwikkelingen beter te duiden en te vergelijken. Bij het opstellen van effecten moet er al rekening gehouden worden met welke indicatoren er gewerkt wordt. Het koersplan geeft als een van de omdenkers aan "van tellen, naar vertellen". Bij de stand van zaken van het bereiken van de gewenste effecten stellen we voor om ook een balans te zoeken tussen kwantitatieve ('tellen') en kwalitatieve ('vertellen') informatie.

Hoofdbevinding 3: Sturing op integraal domeinoverstijgend werken is steeds meer geborgd in werkwijzen.

Aanbeveling 3:

College, Benut mogelijkheden tot verdere toepassing van een integrale werkwijze. Uit de klantreizen blijkt dat in een aantal van de door uitvoerders benoemde casussen ruimte is voor verbetering in de integrale werkwijze. College ga de volgende verbetermogelijkheden na:

3-A: Betrek structureel in een eerder stadium collega's verantwoordelijk voor andere wetten en werkvelden. Het meest sprekend kwam dit in beeld bij een casus waarin sprake is van zorg voor een jongere die 18 jaar wordt.

3-B: Blijf investeren in het reconstrueren van klantreizen waar juist sprake is van meerdere vraagstukken, bijvoorbeeld die van het Sociaal Team dat multiproblematiek oppakt, of waar te verwachten valt dat door het bereiken van een leeftijdsgrens of een andere overgang (van school naar werk) in een vroegtijdiger stadium preventiever gehandeld kan worden.

3-C: Versterk de regie door het Sociaal Loket op casusniveau. Meerdere partners van de gemeente, met name op het vlak van jeugdhulp, ervaren dat het Sociaal Loket weinig regie neemt en dat dit ook leidt tot rolverving van partners.

Bestuurlijke reactie:

3-A: De klantmanagers van Duo+ werken via de brede uitvraag om de hulp- of ondersteuningsvraag van inwoners te achterhalen en tijdige, samenhangende, passende en mensgerichte dienstverlening te bieden. Bij vraagstukken op meerdere leefgebieden vindt er via breed casuïstiekoverleg afstemming plaats, waarbij indien nodig ook het sociaal team en andere partners worden betrokken. In 2025 wordt verdergegaan met de verdieping en borging van deze werkwijze. In het eerste kwartaal van 2024 is een vernieuwde werkwijze gestart voor de doelgroep 18-/18+, gericht op casussen bij het Sociaal Loket van Duo+ en de Sociale Teams van Uithoorn en Ouder-Amstel. Daarnaast wordt ook vanuit het programma stevige lokale teams gekeken naar hoe eerder en beter integraal en domeinoverstijgend gewerkt kan worden en wordt gestreefd naar soepelere overgangen in de levensloop.

3-B: We zullen blijven investeren in klantreizen en andere manieren van 'tellen en vertellen' om zo goed mogelijk een beeld te krijgen van wat goed gaat in de ondersteuning van inwoners en wat nog beter kan. Binnen Jeugd en de Participatiewet voeren wij bijvoorbeeld naast cliënttevredenheidsonderzoeken ook de zogenaamde klantreizen uit. Via deze klanttevredenheidsonderzoeken kan er aanvullend ingezet worden op het reconstrueren van klantreizen per domein. Daarnaast voeren bijvoorbeeld de aanbieders

van hoogspecialistische jeugdhulp (HSJH) zelf ook cliënttevredenheidsonderzoeken uit. De resultaten daarvan worden besproken tijdens de contractgesprekken. Vanuit de nota bestaanszekerheid wordt onder meer ingezet op het optimaliseren van de aanpak schuldhelpverlening. Eind 2024 heeft er in de vorm van een spiegelgesprek een klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden, waarbij gesproken is met inwoners en uitvoerders. Uit dit gesprek kwamen een aantal aanbevelingen die worden meegenomen in het verbeteren van de aanpak schuldhelpverlening

3-C: In deze aanbeveling wordt gesproken over de regie van het sociaal loket. In de gemeente Uithoorn voert het Sociaal Team Uithoorn regie in casuïstiek waarin sprake is van meervoudige complexe problematiek; vanuit het sociaal loket vinden onder meer verwijzingen plaats naar jeugdhulp en Wmo en worden voorzieningen vanuit de Participatiewet verstrekt. In lijn met de Hervormingsagenda Jeugd wordt momenteel onder meer gewerkt aan het versterken van de lokale toegang met stevige lokale teams, waarin regie wordt gevoerd op casuïstiek en de verbinding wordt gezocht met het brede sociale domein en specialistische expertise vanuit aanvullende jeugdhulp. Daarnaast wordt op dit moment toegewerkt naar Gebiedsgericht Samenwerken, waarbij lokale teams en aanvullende jeugdhulp op gebiedsniveau samenwerken. De regierol van de gemeente en de verbinding met andere partijen in het veld komt terug in verschillende opgaves waar we op dit moment als gemeente mee bezig zijn.

Hoofdbevinding 4: Uit de klantreizen van de inwoner bij Wmo en jeugdhulp blijkt dat er veel tijd zit tussen het moment van melding van de hulpvraag en het moment dat de hulp daadwerkelijk start.

Aanbeveling 4:

College ga na of de lange wachttijden voor cliënten verkort kunnen worden. Informeer de gemeenteraad in het laatste kwartaal van 2025 over de uitkomsten. Met name bij de Wmo is sprake van lange doorlooptijden bij de gemeentelijke toegang. Uitvoerders van Uithoorn voor Elkaar ervaren soms rolonduidelijkheid, zeker op het moment dat zij naast hulp en ondersteuning bieden, ook verwijzer zijn naar hulp. In de andere onderzochte gemeenten is bijvoorbeeld bij de Wmo gekozen voor een samenvoeging van het welzijnswerk (taken die Uithoorn voor Elkaar doet), de toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen en het uitvoeren van Wmo-begeleiding.

Hierbij horen de volgende deelaanbevelingen:

4-A: Ga na of bovengenoemde organisatorische samenvoegingen bij kunnen dragen aan een verbeterde netwerksamenwerking en mogelijk verkorting van doorlooptijden in Uithoorn.

4-B: Start een onderzoek hoe wacht- en doorlooptijden voor bepaalde vormen van ondersteuning vanuit de Wmo en Jeugdwet verkort kunnen worden. Ga bijvoorbeeld na gaan of aanvraagprocedures verkort kunnen worden en of er aanbieders van hulp zijn die kortere wachttijden hebben.

4-C: Overweeg bij de aanvullende inkomensvoorzieningen om deze ambtshalve te verstrekken. Dat betekent dat als de gemeente op basis van eigen gegevens over inwoners al weet of iemand in aanmerking komt voor een aanvullende inkomensvoorziening, de gemeente deze verstrekt zonder dat de inwoner dat hoeft aan te vragen. Dat vergroot het bereik en vermindert in de regel ook de benodigde ambtelijke inzet om aanvragen af te handelen.

4-D: Leg de uitkomsten voor aan de raad. Raad neem hierover een besluit.

Bestuurlijke reactie:

4-A: De genoemde organisatorische wijziging (uitvoering van welzijnswerk in combinatie met toegang tot Wmo-voorzieningen en Wmo-begeleiding door 1 externe partij) is een van de verschillende organisatievormen in den lande. Andere gemeenten kiezen er juist voor om dergelijke taken zoveel mogelijk binnen de gemeentelijke organisatie zelf te beleggen of om de toegang en verwijzing naar voorzieningen juist niet te combineren met de uitvoering van de voorzieningen zelf. Momenteel loopt het traject om te komen tot stevige lokale teams en daarin kijken we in eerste instantie naar wat de functies en taken van een dergelijk team dienen te zijn. Na het vaststellen van het 'wat?' volgt daarna de organisatorische inrichtingsvraag ('hoe?'). Daarin zullen we diverse varianten, waaronder genoemde varianten, met elkaar vergelijken en bekijken welke variant het beste aansluit bij de gewenste maatschappelijke effecten die we willen bereiken voor onze inwoners

en welke het meeste bijdraagt aan het versterken van de samenwerking en het verkorten van doorlooptijden.

4-B: Bij jeugdhulp is er soms sprake van wachtlijsten tot jeugdhulp kan starten, voornamelijk bij hoogspecialistische hulp. Vanuit de opgave Gebiedsgericht Samenwerken wordt gestreefd naar eerdere, snellere en beter passende hulp voor jeugdigen en ouders. Daarnaast wordt vanuit de ontwikkeling richting stevige lokale teams onderzocht wat nodig is om de netwerksamenwerking tussen verschillende partijen te verbeteren en hoe we de toegang tot de ondersteuning binnen het sociaal domein van de gemeente laagdrempeliger kunnen maken. Tegelijkertijd worden we binnen de jeugdhulp ook geconfronteerd met personeelstekorten die bijdragen aan wachtlijsten; daarop kunnen we als gemeente slechts een beperkte invloed hebben.

De lange doorlooptijden bij de Wmo zijn niet de standaard. Dit is sinds kort weer een tijdelijke situatie. In 2023 zijn de wachttijden flink opgelopen. Toen is er een inventarisatie geweest naar de mogelijkheden om de wacht- en doorlooptijden te verkorten. Hier toe behoorden tijdelijke maar ook doorlopende acties zoals verkorte werkprocessen of indicaties voor onbepaalde tijd. Ook hebben we met de aanbieders, waar regelmatig lange doorlooptijden zijn vanwege personeelstekorten (zoals aanbieders Hulp bij het Huishouden), afspraken gemaakt zoals een stoplichtsysteem. Hiermee kunnen de aanbieders aangeven of ze wachttijden hebben of niet. Dit wordt via contractmanagement nauwlettend gevolgd en op gestuurd. Al deze maatregelen hebben de wachttijden destijds helemaal teruggedrongen. Momenteel wordt er door Duo+ onderzocht waar de huidige knelpunten liggen en wat nodig is om bij de Wmo de wachttijden weer terug te dringen en wordt er vanuit de gemeente ook nauwlettend gemonitord hierop.

4-C: Een van de doelstellingen van de nota bestaanszekerheid is het vergroten van het bereik en het toegankelijker maken van de minimaregelingen. De wijze waarop vraagt nog nader onderzoek. Het ambtshalve toekennen van regelingen zou een optie kunnen zijn en zal in het onderzoek worden meegenomen. Uit eerdere ervaringen komt echter wel naar voren dat een toets wenselijk blijft. Zoals aangegeven werken de klantmanagers volgens de brede uitvraag. Door de inwoner te zien en spreken voor een inkomensaanvraag kan de klantmanager op meerdere levensgebieden een uitvraag doen voor ondersteuningsbehoefte. Op die manier kunnen we integraler werken, juist door in gesprek te gaan met inwoners in plaats van ambtshalve toekennen van regelingen.

4-D: Net als voorheen (bijvoorbeeld bij de wachtlijsten bij de Wmo) zullen we de raad informeren als er sprake is van wachtlijsten en over de aanpak om die wachtlijsten te verkorten. Indien die aanpak vereist dat de kaders van het beleid worden aangepast, dan zullen we dit uiteraard aan de raad voorleggen. De uitkomst van het onderzoek vanuit de nota bestaanszekerheid naar mogelijkheden om het bereik van regelingen te vergroten zullen worden teruggekoppeld aan de raad.

Hoogachtend,

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Uithoorn,
namens deze,

mevr. M.C. (Karin) Wegewijs
Gemeentesecretaris

dhr. P.J. (Pieter) Heiliegers
Burgemeester

4 Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer dankt het College voor zijn positieve, uitgebreide en opbouwende reactie op ons rapport. Wij hebben er nog enkele opmerkingen bij.

Bij aanbeveling 1 kunnen wij ons voorstellen dat het College ervoor kiest om eens per jaar de raad te informeren over de ontwikkelingen in het eerste kwartaal na afloop van het kalenderjaar en eventuele bijzondere budgettaire gevolgen te melden in de reguliere P&C-cyclus.

Bij aanbeveling 2d geeft het college aan eens per twee jaar een stand van zaken van de effecten van het beleid te willen verstrekken aan de gemeenteraad. De Rekenkamer kan zich goed voorstellen dat hiermee beter ingezoomd kan worden op de outcomes van het beleid.

Bij aanbeveling 4b wil de Rekenkamer graag meegeven dat de in 2023 genomen maatregelen -die nog steeds van toepassing zijn- recent niet toereikend zijn gebleken om de wachtlijsten weg te werken. Wij geven graag de suggestie mee dat er gezocht wordt naar aanvullende maatregelen om de wachtlijsten te kunnen wegwerken.

Tot slot willen we bij aanbeveling 4c graag meegeven dat het ambtshalve verstrekken er naar onze mening juist toe zal leiden dat er meer ruimte ontstaat voor de gewenste bredere blik.

De Rekenkamer ziet uit naar de behandeling van het rapport in de gemeenteraad.

Nota van Bevindingen

Inzicht in het speelveld sociaal domein gemeente Uithoorn

Colofon

Projectnummer: 438

Auteurs: Gerard Nieuwe Weme
Ilse van Lamoen
Sari van Aart
Yorick van den Berg

In opdracht van de Rekenkamer Uithoorn

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500
f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl
http: www.bagroep.nl

Den Haag, maart 2025

Inhoudsopgave

1

1. Onderzoeksvragen en verantwoording	7
1.1 Onderzoeksdoel en -vragen	7
1.2 Onderzoeksverantwoording	8
2. Bevindingen maatschappelijke opgaven	11
2.1 Bevindingen maatschappelijke opgave	11
3. Bevindingen beleid	21
3.1 Bevindingen beleid	21
3.2 Bevindingen uitgaven	27
3.3 Bevindingen evaluatie en bijstelling beleid	29
4. Bevindingen uitvoering	33
4.1 Bevindingen toegang	33
4.2 Bevindingen samenwerkingsverbanden	34
4.3 Bevindingen zorgaanbieders en andere partners	35
4.4 Bevindingen integrale benadering	39
5. Bevindingen klantreis inwoners	43
5.1 Bevindingen stappen van de bewoner	43
5.2 Bevindingen integrale aanpak in klantreis	63
6. Leren van andere gemeenten	65
6.1 Bevindingen leren van andere gemeenten	65

1

ONDERZOEKSVRAGEN EN VERANTWOORDING

1. Onderzoeksvragen en verantwoording

1.1 Onderzoeksdoel en -vragen

Tijdens de rondgang van de Rekenkamer Uithoorn langs de fracties van de gemeente Uithoorn eind 2023 bleek dat er bij de fracties een brede belangstelling was voor een onderzoek binnen het Sociaal Domein (Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet). Dit, en gelet op het feit dat de afgelopen Rekenkameronderzoeken meer gericht waren op onderwerpen buiten het Sociaal Domein, was voor de Rekenkamer aanleiding om dit onderwerp nader te bekijken.

De doelstellingen van het onderzoek zijn:

- Inzichtelijk maken hoe het huidige speelveld van het sociaal domein vorm heeft in de gemeente Uithoorn
- In beeld brengen welke organisaties en zorgaanbieders actief zijn in het sociaal domein en in hoeverre van hen gebruik wordt gemaakt
- In hoeverre deze organisaties en zorgaanbieders samen werken: in welke mate is sprake van een integrale aanpak.
- Raadsleden inzicht bieden in het speelveld van het sociaal domein om hun grip op dit thema te versterken.

Dat heeft geleid tot de volgende centrale vraagstelling:

Hoe ziet het huidige speelveld binnen het sociaal domein (Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet) eruit bij de gemeente Uithoorn?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

Onderzoeksvragen maatschappelijke opgave

1. Hoeveel inwoners maken gebruik van zorg en ondersteuning vanuit de drie wetten?
2. Hoe ontwikkelt de vraag naar zorg en ondersteuning zich?

Onderzoeksvragen beleidswereld

3. Wat houdt het meest recente beleid rondom het sociaal domein in?
4. Welk bedrag is er gemoeid per domein (uitgangspunt jaar 2023) en welk deel van de totale begroting van de gemeente Uithoorn betreft dit?
5. Hoe verhoudt dit bedrag zich tot andere gemeenten met vergelijkbare kenmerken?
6. Hoe wordt het beleid in het sociaal domein geëvalueerd en bijgesteld?

Onderzoeksvragen uitvoeringswereld

7. Welke vormen van toegang zijn er: wie zijn de verwijzers en de poortwachters?
8. Welke (regionale) samenwerkingsverbanden zijn er?
9. Van welke zorgaanbieders wordt gebruik gemaakt?
10. In welke mate wordt van de zorgaanbieders gebruik gemaakt? Zijn er dominante spelers?
11. Van welke andere partners dan zorgaanbieders wordt gebruik gemaakt?

12. In hoeverre is er sprake van een integrale benadering (domeinoverstijgend) en wat is de rol van de omdenkers hierin?
13. Wat kan de gemeente Uithoorn leren van de werkwijze van andere vergelijkbare gemeenten?

Onderzoeksvragen klantreis van de inwoner

14. Welke stappen moet een inwoner zetten om zorg en ondersteuning te ontvangen?
15. Wat verloopt hierin goed en wat kan beter?
16. Op welke wijze is een integrale aanpak in de klantreis terug te zien?

Algemeen

17. Aanknopingspunten voor nader onderzoek: welke mogelijke kansen en bedreigingen zijn er?

1.2 Onderzoeksverantwoording

Om het complexe en dynamische speelveld van het sociaal domein in kaart te brengen zijn diverse elementen aan elkaar gespiegeld, waaronder: (1) de maatschappelijke opgaven in het sociaal domein (hoeveel inwoners maken gebruik van hulp en steun, hoeveel inwoners worden bereikt en hoe ontwikkelt zich dat in de loop der jaren?), (2) het beleid en de doelen van de gemeente en (3) de uitvoeringspraktijk van het sociaal domein. Deze drie elementen beïnvloeden gezamenlijk de zogenaamde klantreis die inwoners moeten doorlopen als zij gebruik willen maken van hulp of steun in een of meer velden van het gemeentelijk sociaal domein (Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en/ of Participatiewet).

In het onderzoek is verkend hoe het beleid en de uitvoering zich verhouden tot de feitelijke hulpvragen en behoeften van inwoners, en hoe het beleid in het sociaal domein wordt geëvalueerd en bijgesteld. Deze afstemmingsvragen zijn belangrijk, mede met het oog op het brede scala aan partijen dat betrokken is bij de uitvoering – variërend van grote zorg- en welzijnsorganisaties tot zelfstandige professionals, en van huisartsen/ praktijkondersteuners tot educatieve steunpunten en vrijwilligersinitiatieven. Langs welke wegen krijgen inwoners toegang tot hulp en steun in dit complexe landschap?

De volgende onderzoeksmethoden zijn ingezet:

Documentenstudie

Gestart is met een documentstudie om de maatschappelijke opgave in kaart te brengen. Hoeveel mensen maken gebruik van zorg en ondersteuning en welke ontwikkelingen doen zich daarin voor. Hiervoor is gebruik gemaakt van gemeentelijke bronnen en de website 'Waarstaatjegemeente'¹. Daarna richtte de documentstudie zich op het in kaart brengen van het relevante beleid rondom de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo. Daarbij is gekeken naar de inhoud, doelen van en beschikbare middelen voor het beleid en het proces van informatievoorziening van het college richting de raad over de beschikbaar gestelde middelen en vastgestelde werkwijze. Daarnaast richtte de documentstudie zich op het in kaart brengen van de inrichting van de uitvoering van het beleid. Daarbij is nagegaan welke samenwerkingsverbanden er zijn, welke partijen betrokken zijn en of een integrale aanpak terug te zien is.

Groepsinterview beleidsmedewerkers sociaal domein

Per wet (Participatie, Jeugd, Wmo) is één groepsinterview met twee tot vier betrokken beleidsmedewerkers gehouden. Een soortgelijk gesprek is gevoerd met de verantwoordelijk portefeuillehouders. Gespreksonderwerpen waren onder andere:

- De (toekomstige) ontwikkeling van het beleid

¹ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

- De aannames waarop het beleid is gebaseerd
- De wijze waarop gemonitord en verantwoord wordt op doelbereik en inzet van middelen en hoe dat leidt tot bijsturing
- De wijze waarop de raad gepositioneerd wordt in de kaderstellende en controlerende rollen

Groepsgesprek Adviesraad Sociaal Domein

Tijdens het groepsgesprek met de adviesraad is op de volgende gespreksonderwerpen ingegaan:

- De ontwikkeling van het beleid, uitvoering en resultaten
- De maatschappelijke opgaven in Uithoorn
- De wijze waarop de adviesraad gepositioneerd wordt bij de advisering over beleid en uitvoering

Opstellen overzicht speelveld

Op basis van voorgaande stappen is een *infographic* op van het speelveld (opgaven, beleid en inrichting uitvoering) in het sociaal domein opgesteld. Deze is als bijlage bij het rapport gevoegd.

Simulatielabs

De onderzoekers zijn per wet (Participatiewet, Wmo, Jeugdwet) in gesprek met betrokken professionals die inwoners helpen en ondersteunen. Dit is gedaan in de vorm van een groepsinterview in een zogenaamd 'simulatielab'. Aan de hand van fictieve casussen zijn praktijkverhalen van professionals vanuit het perspectief van inwoners in beeld gebracht. In dit 'simulatielab' is de klantreis van de aanvrager in beeld gebracht. Dit heeft geleid tot een negen zogenaamde klantreizen, voor elke wet drie waaronder ook klantreizen waarin meerdere wetten betrokken zijn.

Leren van andere gemeenten: groepsinterview per gemeente

Met een tweetal vergelijkbare gemeenten is gesproken over hoe het speelveld in deze gemeenten eruit ziet. Bevraagd is hoe zij hun beleid vormgeven, welke samenwerkingsafspraken zij hanteren en welke (eventuele) evaluaties zijn uitvoeren om het beleid aan te passen. In dit groepsgesprek zijn daarnaast de formeel vastgestelde beleids- en uitvoeringsinrichting uit Uithoorn op hoofdlijnen voorgelegd om hen daarop te laten reflecteren.

Groepsgesprek met de gemeenteraad

Tot slot is een groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad gevoerd. In dit gesprek is gereflecteerd op de kaderstellende en controlerende rollen van de raad.

Analyse, leeswijzer en rapportage

De bevindingen uit alle voorgaande fasen zijn geanalyseerd en vastgelegd in voorliggende nota van bevindingen. Er is geen normenkader gehanteerd omdat de vragen van beschrijvende aard zijn.

De hoofdstukken zijn opgebouwd langs de onderzoeksvragen benoemd in dit hoofdstuk. Elke onderzoeksvraag is op hoofdlijnen beantwoord. Daarna volgt de onderbouwing daarvan. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de tekstblokken met de beantwoording van de onderzoeksvragen op hoofdlijnen. De nota van bevindingen is voor ambtelijk wederhoor voorgelegd en de reacties zijn verwerkt in de nota van bevindingen.

2

**BEVINDINGEN MAATSCHAPPELJKE
OPGAVE**

2. Bevindingen maatschappelijke opgave

2.1 Bevindingen maatschappelijke opgave

1. Hoeveel inwoners maken gebruik van zorg en ondersteuning vanuit de drie wetten?
2. Hoe ontwikkelt de vraag naar zorg en ondersteuning zich?

Beantwoording op hoofdlijnen:

Totaal beeld van de drie wetten:

- Sprake is van een *afname van het aantal jeugdigen en jongeren* dat gebruik maakt van voorzieningen vanuit de Jeugdwet, een *toename van het gebruik van* regelingen en voorzieningen vanuit de *Participatiewet* (met name aanvullende inkomensregelingen) en *toename van het gebruik* van voorzieningen vanuit de *Wmo*.

Jeugdwet (2021-2023):

- Het aantal jongeren en jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp in de periode 2021-2023 is ongeveer gelijk gebleven: van 826 in 2021 tot 827 in 2023 (+0,12%)
- Het aantal jongeren met persoonsgebonden budget (pgb) is toegenomen van 15 in 2021 naar 85 in 2023 (+466,7%).

Participatiewet (2020-2023):

- Het totaal aantal voorzieningen vanuit de Participatiewet dat verstrekt is aan inwoners in de periode 2020-2023 is toegenomen van 4.216 in 2020 tot 6.781 in 2023. (een toename van 60,8%)
- De grootste stijgingen zitten in het gebruik bijzondere bijstand (+65,4%) en de tijdelijke verstrekking van de energietoeslag in 2022 (2.088) en 2023 (2.233). Bij individuele inkomenstoelagen is in de periode 2020-2022 sprake van een stijging van +27,8%, gevolgd door een daling van -5,1% in 2023. Bij zowel bewindvoering (-13,5%) als budgetbeheer (-72,9%) is sprake van een daling van het gebruik van voorzieningen.

Wmo (2020-2023):

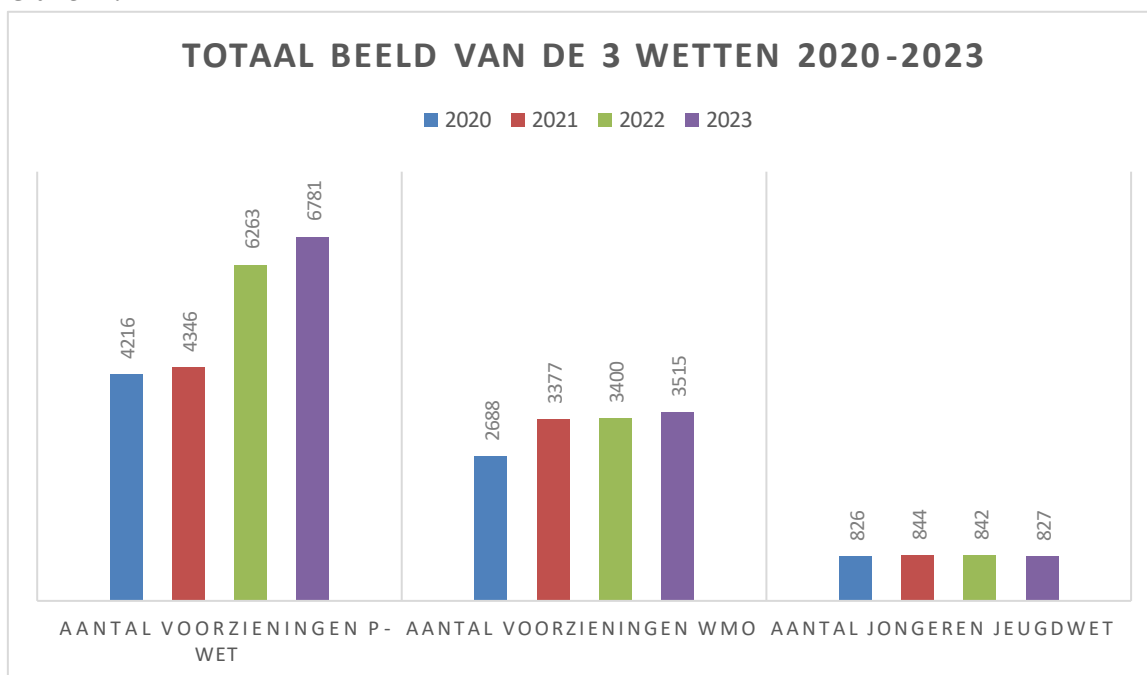
- Het totaal aantal voorzieningen vanuit de Wmo dat verstrekt is aan inwoners in de periode 2020-2023 is toegenomen van 2.688 in 2020 tot 3.515 in 2023 (+30,8%).
- De grootste stijgingen in het gebruik doen zich voor bij de Wmo-vervoerpassen (+116,9%) en hulp bij huishouden (+18,3%). Bij de rolstoelvoorzieningen en overige hulpmiddelen is sprake van een daling in het aantal verstrekte voorzieningen.

Onderbouwing

Totaal beeld van de 3 wetten

In grafiek 1 is het totaal aantal voorzieningen (unieke cliëntaantallen zijn niet beschikbaar) van de Participatiewet en Wmo weergegeven. Verder is ook het totaal aantal jongeren dat gebruik maakt van de Jeugdwet weergegeven.

Grafiek 1:

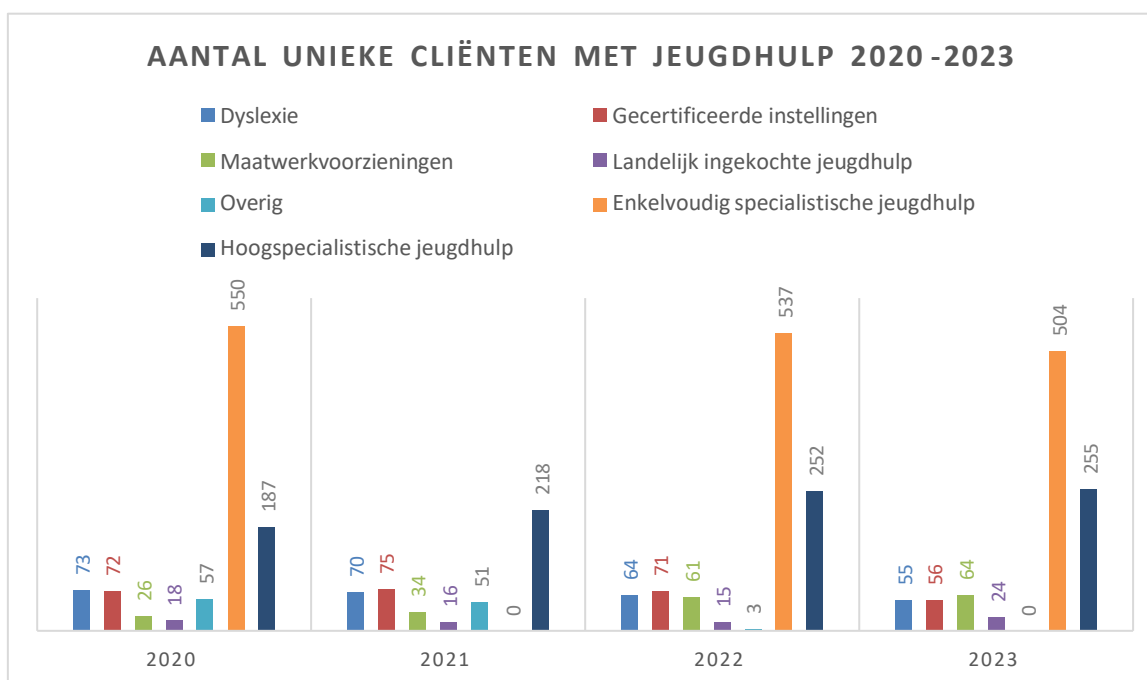

Te zien is in de grafiek dat het totaal aantal voorzieningen in de Participatiewet is gestegen met 60,8% in de periode 2020-2023. Uit de interviews met de beleidsmakers van de gemeente blijkt dat dit mede het gevolg is van de (tijdelijke) landelijke energietoeslagregeling en gemeentelijk beleid om het bereik van de inkomensregelingen te vergroten. Verder is te zien dat het totaal aantal voorzieningen in de Wmo is toegenomen met +30,8%. Uit de interviews met de beleidsmakers van de gemeente Uithoorn blijkt dat dit het gevolg is van een toenemend aantal ouderen (vergrijzing) en de invoering van het abonnementstarief voor huishoudelijke hulp waardoor deze goedkoper wordt om van huishoudelijke hulp gebruik te maken. Als laatste is het totaal aantal jongeren in de Jeugdwet ongeveer gelijk gebleven in de periode 2021-2023 (+0,12%). Uit de interviews met de gemeente blijkt dat dit mogelijk het gevolg is van een versterkte sturing op het gebruik van de jeugdzorg aan de hand van dashboards. De gegevens zijn aangeleverd door de gemeente Uithoorn.

Jeugdwet (2021-2023)

In grafiek 2 is een uitsplitsing gemaakt naar het aantal unieke cliënten per type jeugdhulp in de periode 2020-2023 (bron: gemeente Uithoorn). De gemeente maakt een onderscheid in verschillende typen jeugdhulp waarbij de hoogspecialistische hulp en de enkelvoudig specialistische hulp het meest vaak voorkomen. De landelijk ingekochte jeugdhulp betreft vormen van jeugdhulp die alleen door enkele jeugdzorgaanbieders wordt aangeboden. Maatwerkovereenkomsten worden gesloten met jeugdzorgaanbieders die niet gecontracteerd zijn, maar wel voorzien in een behoefte die niet gedekt is in het gecontracteerde aanbod. Gecertificeerde instellingen zijn jeugdhulpaanbieders die hulp bieden en daarnaast zelf naar jeugdhulp mogen verwijzen.

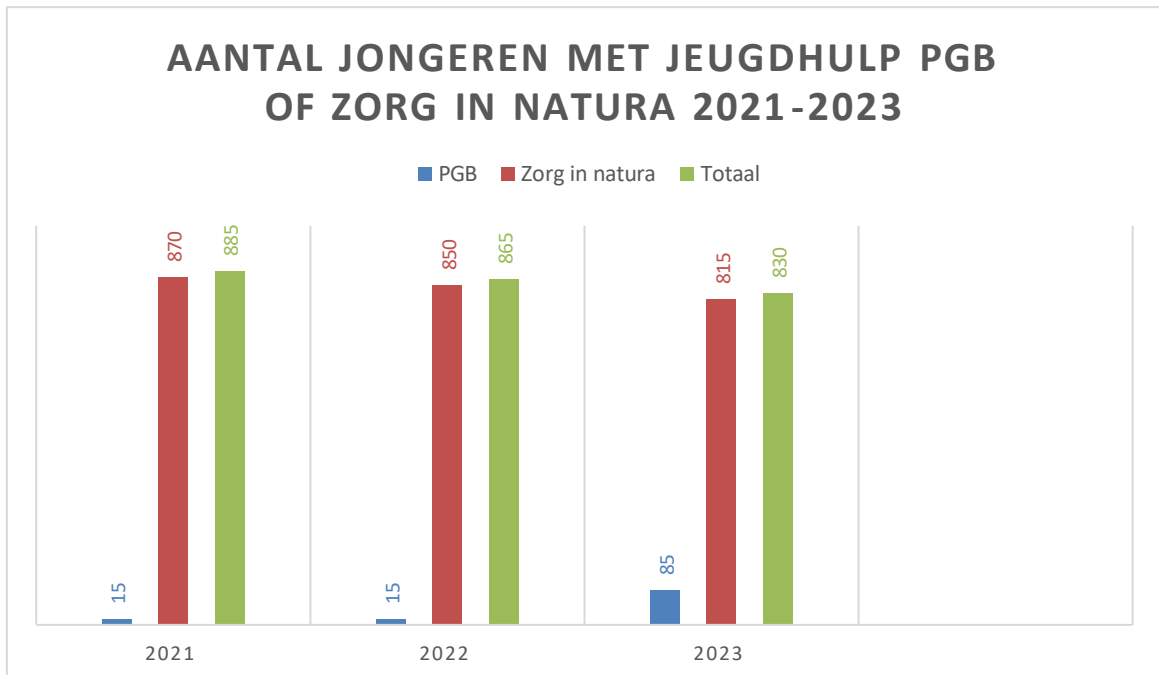
Grafiek 2:

De inhoud van de verschillende typen jeugdzorg is in paragraaf 4.4 nader toegelicht. Hieruit blijkt dat de enkelvoudige specialistische hulp (hulp voor enkelvoudige problematiek waar in de regel één hulpverlener voor nodig is) de grootste groep jeugdigen en jongeren bedient, gevolgd door hoogspecialistische hulp (intensieve hulp voor complexe problematiek, waar vaak meerdere disciplines voor worden ingezet). Bij de hoogspecialistische hulp is sprake van een geleidelijke toename van het aantal cliënten en bij de enkelvoudig specialistische hulp is sprake van een daling. Uit de interviews met beleidsmakers en uitvoerders blijkt dat deze daling het gevolg is van expliciete sturing op de inzet van lichtere hulp. De gegevens zijn aangeleverd door de gemeente Uithoorn.

De kosten voor jeugdhulp kunnen rechtstreeks worden verrekend met de gemeente, dat heet zorg in natura. Gezinnen kunnen ook kiezen van een persoonsgebonden budget (pgb) waarmee ze zelf jeugdhulp inkopen en via de Sociale Verzekeringsbank kunnen betalen aan de jeugdhulpverlener. In de onderstaande grafiek is voor de periode van 2021-2023 het aantal jongeren met jeugdhulp met PGB of zorg in natura weergegeven (bron CBS).

Grafiek 3:

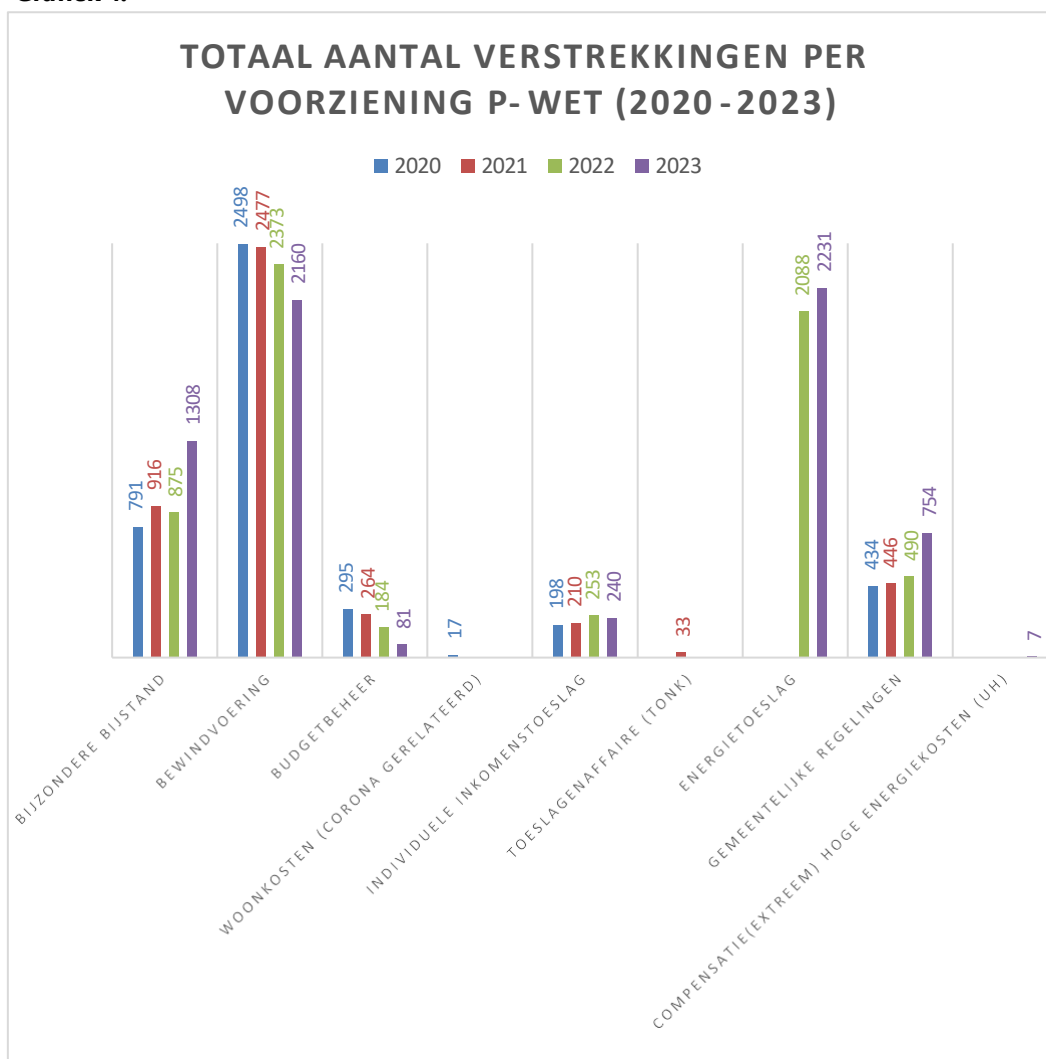

Uit grafiek 3 blijkt dat sprake is van een daling van de jeugdzorg verstrekt in natura en een stijging van het aantal gezinnen dat gebruik maakt van een persoonsgebonden budget (+85%). Desondanks is het aandeel gezinnen dat gebruik maakt van een persoonsgebonden budget klein (10%).

Participatiewet (2020-2023)

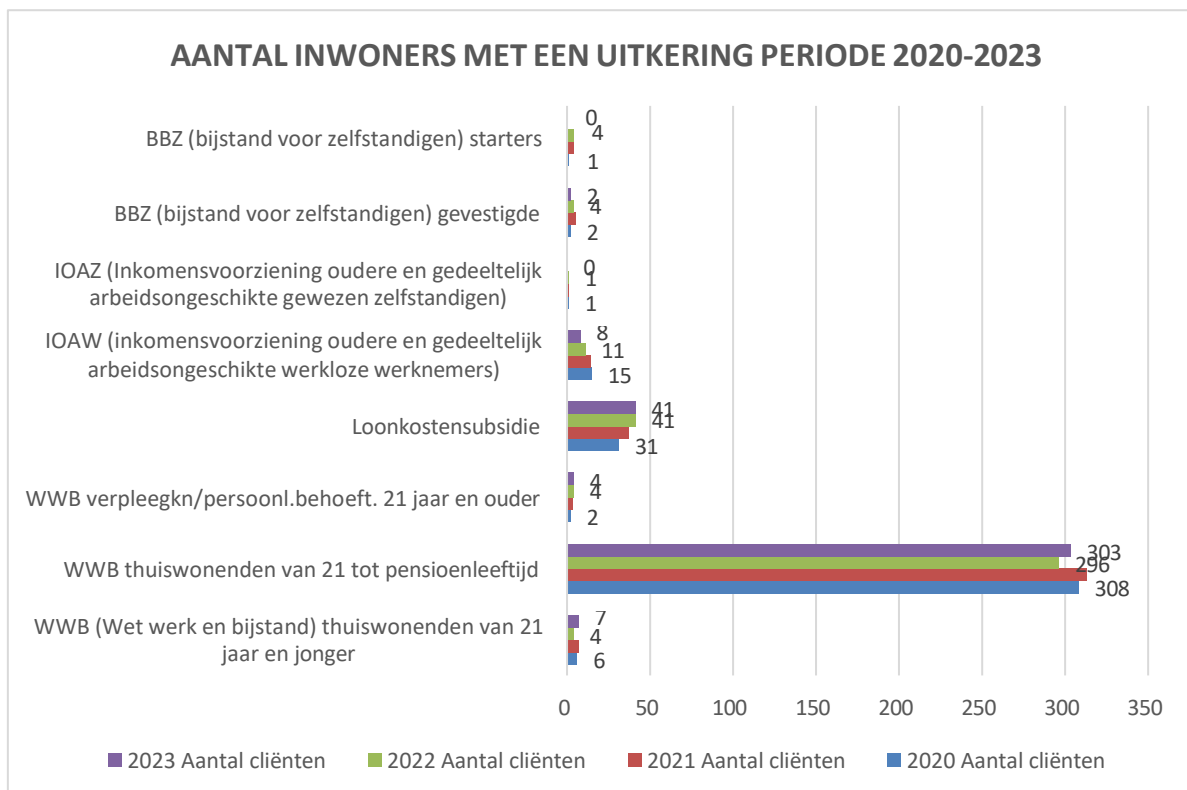
In grafiek 4 is het aantal voorzieningen dat is verstrekt vanuit de Participatiewet per type voorziening weergegeven voor de periode 2020-2023. De verstrekking van de energietoeslag is een tijdelijke maatregel van 2022 t/m 2023 geweest als gevolg van Rijksbeleid. Unieke cliëntaantallen voor de gehele Participatiewet zijn niet beschikbaar in de aangeleverde gegevens door de gemeente. Dit komt omdat deze voor re-integratievoorzieningen niet beschikbaar zijn. Voor de overige voorzieningen zijn wel aantallen cliënten die daar gebruik van maken beschikbaar. Dat is weergegeven in onderstaande grafiek.

Grafiek 4:

In paragraaf 4.3 zijn de verschillende typen voorzieningen toegelicht. In de periode van 2020 t/m 2023 is het gebruik van voorzieningen vanuit de Participatiewet toegenomen met 60,8%. Sprake is van een stijging in bijzondere bijstand van 65,4%. De energietoeslag in de jaren 2022 en 2023 is verklarend voor een forse toename van het totaal aantal verstrekkingen. De gemeentelijke regelingen zijn goed voor een stijging van 73,7%. De individuele inkomenstoeslag kent een stijging van +27,8% in de jaren 2020-2022, maar is in weer 2023 afgenomen met -5,1%. Als laatst is er een daling te zien in bewindvoering (-13,5%) en budgetbeheer (-72,9%). Uit de interviews met beleidsmakers en uitvoerders blijkt dat de gemeente bewust heeft ingezet op het vergroten van het bereik van aanvullende inkomensregelingen. Daarnaast speelt ook een rol dat de energietoeslag een nieuwe groep inwoners in beeld heeft gebracht.

Grafiek 5:

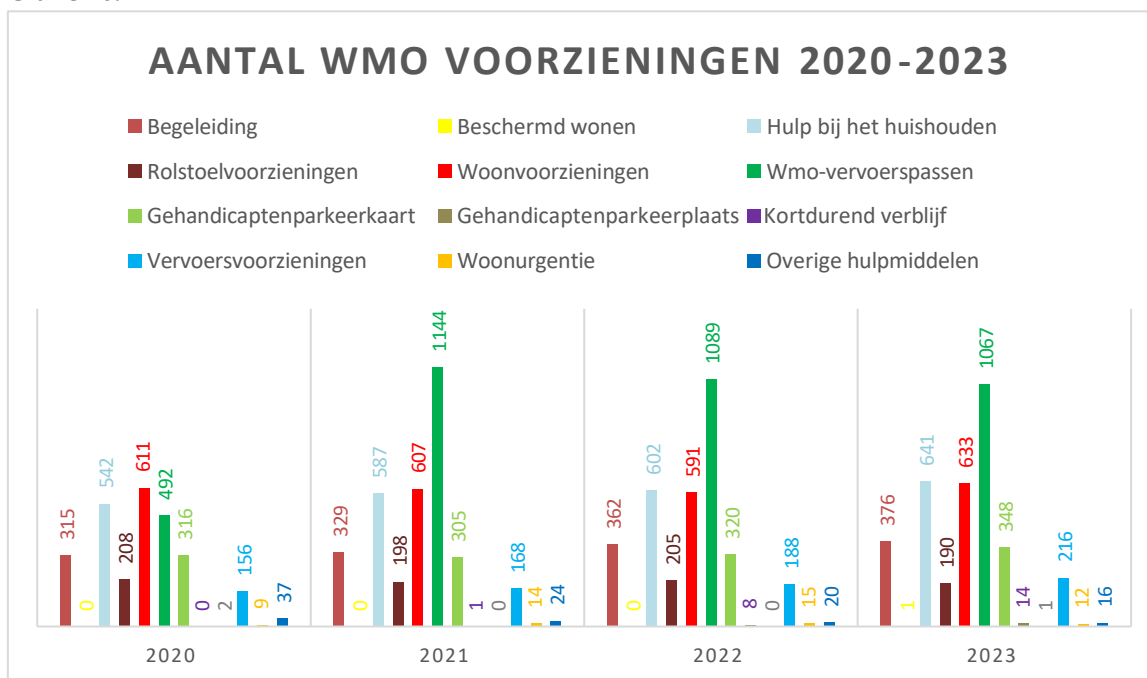
Het grootste deel van de gemeentelijke uitkeringen betreft bijstandsuitkeringen. Dit aantal is net als bij de andere uitkeringen over de jaren stabiel.

De gemeente heeft geen aantallen inwoners die gebruik maken van de re-integratiediensten aangeleverd, alleen de gerealiseerde uitgaven. De verklaring van de gemeente daarvoor is: 'Er worden geen aantallen weergegeven omdat die niet aansluiten bij de bedragen die hier worden weergegeven. Als voorbeeld in de inkoop trajecten zitten trajecten van verschillende aanbieders met verschillende looptijden en kosten. Afhankelijk van het soort traject en looptijd verschillen de kosten per persoon. Ook kan een persoon meerdere trajecten doen in een jaar.'

Wmo (2020-2023)

In onderstaande grafiek (6) is het aantal voorzieningen dat is verstrekt vanuit de Wmo per type voorziening weergegeven voor de periode 2020-2023. Unieke cliëntaantallen zijn niet beschikbaar in de aangeleverde gegevens door de gemeente.

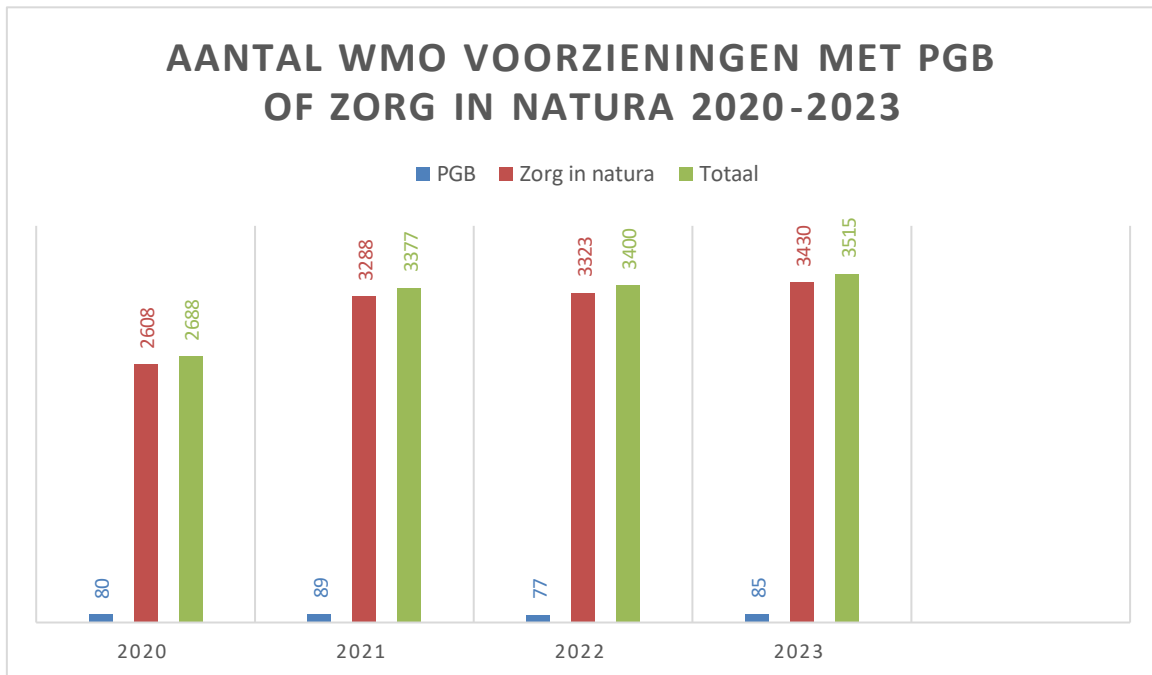
Grafiek 6:

In paragraaf 4.4 zijn de verschillende typen Wmo-voorzieningen toegelicht. In de periode van 2021 t/m 2023 is het gebruik van voorzieningen vanuit de Wmo toegenomen met 30,8%. Er is een stijging te zien in de meeste typen voorzieningen. De grootste stijging zit in Wmo-vervoersplassen (116,9%). De andere relatief grote stijging is te zien in hulp bij huishouden (18,3%). Uit de interviews blijkt dat een belangrijke verklaring voor de stijgingen is gelegen in het toenemend aantal ouderen in de gemeente, de invoering van het abonnementstarief voor huishoudelijke hulp waardoor deze goedkoper is en het landelijk beleid om ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Afnames zijn te zien in rolstoelvoorzieningen, gehandicaptenparkeerplaatsen en overige hulpmiddelen.

Ook bij Wmo-voorzieningen kan gekozen worden voor zorg in natura of een persoonsgebonden budget. In onderstaande grafiek (7) is de verhouding in het gebruik daarvan weergegeven.

Grafiek 7:

Uit de grafiek blijkt dat er weinig veranderingen zijn in het aantal verstrekkingen vanuit de Wmo dat via een persoonsgebonden budget (PGB) is verstrekt. Het aandeel PGB-verstrekkingen is wel lager dan bij de Jeugdwet, namelijk ruim 2% (Jeugdwet is 10%).

3

BEVINDINGEN BELEID

3. Bevindingen beleid

3.1 Bevindingen beleid

3. Wat houdt het meest recente beleid rondom het sociaal domein in?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- De gemeente beschikt over een Koersplan Sociaal Domein (2020-2023) dat alle drie de wetten (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) omvat.
- Daarnaast heeft de gemeente op het vlak van de Participatiewet een Nota Bestaanszekerheid (2023-2027) en een Re-integratienota (2021-2025) en op het vlak van de Jeugdwet een Ontwikkelvisie kansrijk, gezond en veilig opgroeien (2022). Voor de Wmo is geen specifiek beleidsplan.
- Het Koersplan Sociaal Domein is leidend voor de het beleid en bevat koerswaarden die terug te vinden zijn in alle drie de benoemde beleidsdocumenten. Het gaat om de koerswaarden mensgericht, integraal en samen.
- Bij zowel het Koersplan Sociaal Domein als de Nota Bestaanszekerheid zijn doelen en effectindicatoren benoemd. Bij de Ontwikkelvisie kansrijk, gezond en veilig opgroeien zijn wel doelen, maar geen effectindicatoren benoemd.

Onderbouwing

De gemeente Uithoorn kent een Koersplan Sociaal Domein (2020-2023) dat het beleid bevat voor het gehele sociaal domein. Er zijn geen specifieke beleidsplannen voor de Wmo. De gemeente geeft aan dat de Wmo zelf heldere richtlijnen biedt, die de gemeente heeft vertaald in een door de raad vastgestelde verordening en door het college vastgestelde beleidsregels. De wijze van werken binnen de Wmo is opgenomen in het Koersplan Sociaal Domein. De verordening en de beleidsregels zijn geschreven vanuit deze visie. Wel beschikt de gemeente over een Nota Bestaanszekerheid 2023-2027. Daarnaast kent de gemeente een Ontwikkelvisie kansrijk, gezond en veilig opgroeien in Uithoorn (2022).

Koersplan Sociaal Domein 2020-2023

De term 'sociaal domein' omvat in het Koersplan alle inspanningen die de gemeente en haar maatschappelijke partners verrichten rond werk, inkomen, participatie, welzijn, zorg en jeugd. Het Koersplan omvat verschillende wetten: de Wmo 2015, de Participatiewet, de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening en de Jeugdwet. De uitdaging die in het Koersplan is benoemd, is om naast de organisatorische inbedding van de decentralisaties de beoogde gedragsverandering en cultuuromslag in het sociaal domein in te zetten, de zogeheten transformatie. Vanuit deze gedachte zijn drie KoersWaarden bepaald: mensgericht, integraal en samen.

Onder *mensgericht* verstaat het koersplan:

- Voor de inwoners betekent mensgericht dat ze zich serieus genomen voelen, dat er echt naar hen geluisterd wordt, dat zij zelf kunnen aangeven wat ze nodig hebben en dat de gemeente met hen meedenkt om weer op eigen benen te kunnen staan.
- Ook betekent dit naar elkaar omkijken. Elkaar spreken, ontmoeten en helpen. Meedoen en iets voor een ander doen is waardevol voor iedereen.
- Voor de gemeentelijke organisatie betekent mensgericht de mens als uitgangspunt stellen. Uitgaan van goede bedoeling en onbevooroordeeld luisteren naar inwoners en professionals.

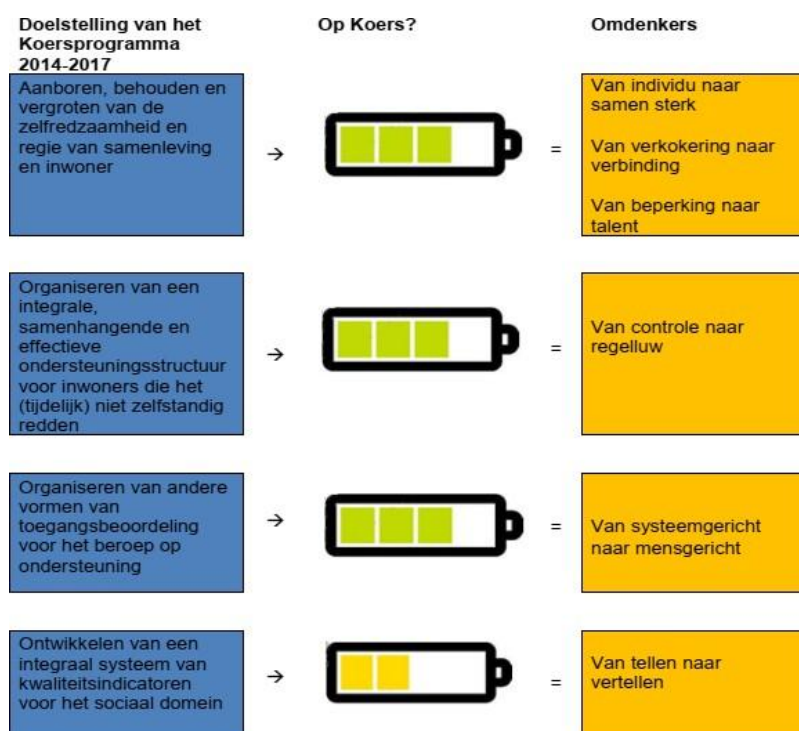
Onder *integraal* verstaat het koersplan:

- Problematiek is bijna nooit in één "hokje" te stoppen, is de oplossing dat dan wel? De ondersteuning moet gericht zijn op het zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van vragen en behoeften.
- Integraal werken vraagt dat iedereen de weg kent in het sociaal domein, overzicht heeft van het speelveld en dat professionals elkaar waar nodig weten te vinden, elkaar informeren en samenwerken.

Onder *samen* verstaat het koersplan:

- Met elkaar dragen we de verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid in de samenleving.
- De gemeente kan niet alle problemen oplossen en verwacht ook inzet van de inwoners en de maatschappelijke partners.
- Om de maatschappelijke uitdagingen effectief aan te pakken moeten we de handen ineenslaan. Hiervoor hebben wij onze uitvoeringsorganisatie (DUO+), maatschappelijke partners én inwoners hard nodig. Ook door middel van diverse regionale samenwerkingsverbanden kunnen wij van elkaar leren en elkaar versterken.

Het koersplan gaat uit van de doelstellingen van het vorige Koersprogramma (2014-2017) en introduceert zogenaamde omdenkers om deze doelstellingen te bereiken. Dit is in onderstaand uit het koersplan overgenomen schema weergegeven.

Aan elk van deze 'omdenkers' zijn acties verbonden. In het koersplan zijn ook effectindicatoren benoemd waarmee de gemeente de voortgang van het koersplan wil monitoren. De acties en bijbehorende effectindicatoren zijn in onderstaand schema weergegeven.

Omdenkers	Acties ("concreet betekent dit")	Effectindicatoren
Van individu naar samen sterk	Sociale kaart door ontwikkelen. (2020) Activiteiten die ontmoeting beogen stimuleren en faciliteren. (gereed tijdens planvorming) Gezichten in de wijk. (Q3 2020)	Vereenvoudigen van de aanvraag van dienstverlening door inwoners, bij voorkeur digitaal Streven te komen tot zoveel mogelijk een éénmalige gegevens uitvraag

		Stimuleren van de zelfredzaamheid van inwoners via de inzet van sleutelpersonen
Van verkokering naar verbinding	Screening lopende projecten op andere afdelingen om te zien of we elkaar kunnen versterken. (Q3 2020) De geselecteerde projecten uit de screening opstarten in kleinschalige pilots. (vanaf Q3 2020) Doorstart pilot sociaal fysieke samenwerking (loopt gedurende planvorming).	Inwoners ervaren een effectieve integrale samenhangende dienstverlening
Van beperking naar talent	Tijdens contactmomenten spreken over talenten van de inwoner en nagaan hoe die ingezet kunnen worden. Dit verwachten wij ook van onze partners. (2020) Sociaal ondernemerschap faciliteren (2021)	Het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt Het creëren van werkgelegenheid Invulling geven aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
Van controle naar regelluw	Een regelluwe werkwijze Belemmeringen voor regelluw werken wegnemen door bijvoorbeeld het aanpassen van verordeningen en beleidsregels. Kritisch kijken naar het interne verantwoordingsproces. Werken in de geest van de wet in plaats volgens de letter. (vanaf Q2 2020)	Professionele daadkrachtige medewerkers die proactief handelen
Van systeemgericht naar mensgericht	Werken vanuit de bedoeling van de wet, domein overstijgend. (vanaf Q4 2020) Belemmeringen wegnemen om integraal en mensgericht te kunnen werken. Communicatie aansluiten bij de situatie en behoefte van de klant. Integrale toegang verder ontwikkelen. Hierin worden de aanbevelingen uit het onderzoek van Movisie meegenomen. Nagaan of er specifieke activiteiten opgezet kunnen worden om zwaardere zorg en hulpverlening te voorkomen. Bewustwording positieve gezondheid (wordt opgepakt door de stuurgroep gezond en wel). (vanaf Q4 2020)	Inwoner centraal: van aanbodgericht naar vraaggerichte (integrale) dienstverlening
Van tellen naar vertellen	Continu onderzoek klanttevredenheid. (vanaf 2021) Opstellen van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. (2021) Jaarlijkse klantreizen (vanaf 2021) Het inzetten van ervaringsdeskundigen. (vanaf 2021)	Zicht op de wijze waarop de dienstverlening en ondersteuning wordt ervaren Inzicht in de werkbare en niet werkbare bestanddelen

Nota Bestaanszekerheid 2023-2027

Het bestaanszekerheidsbeleid van de gemeente Uithoorn is gericht op het ondersteunen van zekerheid van basisbehoeften (inkomen, dak, en gezondheid) die nodig zijn om volwaardig te kunnen meedoen aan de samenleving. In deze nota benoemt de gemeente een drietal pijlers voor het gemeentelijk beleid rondom bestaanszekerheid:

- Voorzien in basisbehoeften met focus op perspectief
- Gezond, betaalbaar en veilig wonen
- Fysiek en mentaal gezond voor iedereen

In de nota is per pijler een aantal doelen benoemd:

Pijler	Doelen
Voorzien in basisbehoeften met focus op perspectief	▪ Inwoners van Uithoorn hebben de zekerheid dat zij in hun eerste basisbehoeften kunnen voorzien, in de vorm van kleding, voeding en andere persoonlijke noodzakelijke uitgaven. ▪ Inwoners van Uithoorn zijn financieel redzaam ▪ Inwoners van Uithoorn hebben perspectief op een toekomst zonder problematische schulden
Gezond, betaalbaar en veilig wonen	▪ Inwoners hebben de zekerheid dat ze in hun eerste basisbehoefte kunnen voorzien, in de vorm van een dak boven hun hoofd ▪ Inwoners wonen passend, gezond en betaalbaar
Fysiek en mentaal gezond voor iedereen	▪ Kinderen in Uithoorn kunnen gezond, veilig en kansrijk ontwikkelen, ongeacht de financiële situatie ▪ Inwoners van Uithoorn voelen zich mentaal optimaal en hebben een gezonde leefstijl

In de nota zijn ook indicatoren opgenomen om te bepalen of de doelen bereikt worden. Deze zijn in onderstaand schema weergegeven per pijler.

Voorzien in levensbehoeften met focus op perspectief (pijler 1)	
Kwantitatieve indicator	Kwalitatieve indicator
Gebruik inkomensondersteunende regelingen	Ervaringen inwoners en partners op pilot
Samenstelling gebruik inkomensondersteunende regelingen	Klanttevredenheid schuldhelpverlening
Bezoekers en gebruik online en fysiek aanbod omgaan met geld, geldzorgen en vragen	Ervaringen inwoners ondersteuningsaanbod financiële redzaamheid
Aantal saneringskredieten	
Hoogte schuld bij aanvang schuldhelpverleningstraject	
Doorlooptijden schuldhelpverlening	
Aantal huisbezoeken vroegsignalering	
Aantal jongeren in traject schuldhelpverlening	
Gezond, betaalbaar en veilig wonen (pijler 2)	
Kwantitatieve indicator	Kwalitatieve indicator
Aantal aanzeggingen van huisuitzettingen	Samenwerking intern en met partners voor voorkomen huisuitzettingen
Aantal huisuitzettingen door schulden	
Aantal signalen op huurachterstand	
Ontwikkelingen aantal en aandeel sociale huurwoningen	
Aantal afgegeven briefadressen (en opgezegde briefadressen)	
Slaagkansen op sociale huurwoning (cijfers uit woonruimte verdeelsysteem zijn beschikbaar)	
Aantal afsluitingen G/W/L	
Fysiek en mentaal gezond voor iedereen (pijler 3)	
Kwantitatieve indicator	Kwalitatieve indicator
Gebruik meedoen regelingen	Ervaringen declaratiefonds volwassenen
% kinderen in minimahuishoudens	Ervaringen collectieve zorgverzekering en spreekuren
Gebruik collectieve zorgverzekering	Gebruik en ervaringen positieve gezondheid
Gezondheidservaring inwoners laag inkomen gemeente Uithoorn	

Re-integratienota Iedereen telt mee (2021-2025)

De gemeente Uithoorn begeleidt en ondersteunt bijstandsgerechtigden in de zoektocht naar werk. Hierbij streeft de gemeente naar maatwerk en duurzame uitstroom. Als betaald werk niet haalbaar blijkt te zijn, kijkt de gemeente samen met de inwoner naar andere mogelijkheden. Dit kan de weg naar werk, vrijwilligerswerk of participatie en sociale activering zijn. In de nota zijn drie doelen benoemd:

- Instroom beperken
- Uitstroom bevorderen
- Participatie bevorderen

Ontwikkelvisie kansrijk, gezond en veilig opgroeien in Uithoorn (2022)

De gemeente vindt het belangrijk dat jeugdigen zich gezond, veilig en kansrijk ontwikkelen. En dat de ontwikkeling vloeiend verloopt. Het verbinden van de belangrijkste leefomgevingen in het leven van

jeugdigen draagt hieraan bij. De gemeente hanteert in de ontwikkelvisie 10 leidende principes die inhoud geven aan de wijze waarop de gemeente en maatschappelijke partners samen met ouders in verbinding willen treden. Deze lezen als doelen en zijn onderstaand weergegeven.

Leidende principes	Gewenste uitkomst / doelen
Gezond, veilig en kansrijk ontwikkelen	Wij bevorderen dat jeugdigen zich gezond, veilig en kansrijk ontwikkelen. Daarbij besteden wij nadrukkelijk aandacht aan het stimuleren van een goede fysieke en mentale gezondheid en de ontwikkeling van talent en veerkracht. Wij luisteren actief naar de jeugdigen zelf.
Ouders als eerstverantwoordelijken	Wij zien ouders als de eerstverantwoordelijken voor het bevorderen van een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkeling bij hun kinderen en het stimuleren van talenten en veerkracht. Ouders doen waar mogelijk een beroep op hun sociale netwerk. Ook de basisvoorzieningen in de pedagogische civil society hebben de belangrijke taak om daaraan bij te dragen. Ouders weten waar zij terecht kunnen met vragen.
Pedagogische civil society als integraal netwerk	Gemeente, scholen, kinderopvang, vve-voorzieningen, jeugd- en jongerenwerk en sport en cultuur onderhouden korte lijnen en vormen met elkaar een netwerk voor het bieden van mogelijkheden en kansen en indien nodig het zijn van een ondersteunend vangnet. Hiervoor werken zij zo veel mogelijk integraal samen. We werken preventief, passen vroegtijdige signalering toe, zijn gericht op talentontwikkeling, bieden een doorgaande lijn en werken integraal samen vanuit gedeelde pedagogische waarden.
Integraal samenwerken	Voor het bieden van een doorgaande lijn in de ontwikkeling van jeugdigen zijn korte lijnen en gedeelde pedagogische waarden tussen organisaties en medewerkers van belang. In de praktijk zien wij dat integrale huisvesting (kindcentra) en het bieden van gezamenlijke dagarrangementen bijdraagt aan het bieden van een doorgaande lijn en integraal samenwerken. Dit vraagt van organisaties en professionals om elkaar op te zoeken, elkaar te leren kennen en elkaar erbij te betrekken.
Preventief & vroegtijdige signalering	Voorzieningen die voor alle inwoners van de gemeente Uithoorn beschikbaar zijn versterken de veerkracht van jeugdigen en ouders. Daarnaast zorgen we voor een gericht preventief aanbod voor jeugdigen en ouders die specifieke problemen hebben of risico's lopen, op verschillende leefgebieden. We zetten ondersteuning in na vroegtijdige signalering. Daarmee voorkomen we dat problemen en risico's in een latere fase escaleren. Professionals van basisvoorzieningen in de pedagogische civil society gaan met ouders in gesprek over hulp en ondersteuning die niet alleen gericht is op problemen en risico's, maar ook op het bieden van perspectief en het voortbouwen op aanwezige kansen, talenten en veerkracht.
Talentontwikkeling	Om ervoor te zorgen dat alle jeugdigen in de gemeente Uithoorn zichzelf ten volle kunnen ontplooiën geven wij een voortdurende stimulans aan de brede talentontwikkeling, met aanvullende activiteiten op het gebied van sport, cultuur en sociaal-emotionele ontwikkeling.
Doorgaande lijn	Een doorgaande lijn zorgt ervoor dat er weinig energie verloren gaat (voor kind en medewerker) met het schakelen tussen de verschillende leefwerelden. Het gaat om één kind in verschillende leefwerelden. Het kind is 'ondeelbaar' en heeft baat bij eenzelfde klimaat en eenzelfde aanpak in deze verschillende werelden. Dit zorgt voor veiligheid; een kind 'weet waar het aan toe is', waardoor de basis in orde is en het kind kan exploreren en ontwikkelen.
Gedeelde pedagogische waarden	Wij streven naar een samenhangende pedagogische aanpak ingevoerd in alle organisaties die actief zijn met jeugd en ouders in de gemeente Uithoorn. Omdat iedere omgeving haar eigen kenmerken heeft, vraagt dit om maatwerk. De Vreedzame wijk wordt gezien als voorbeeld.
Systeemgericht	Naast het gezin heeft ook de bredere omgeving invloed op de ontwikkeling van jeugdigen. Wanneer we problemen en risico's bij het opgroeien en opvoeden signaleren of verhelpen, moeten we ook het systeem om de jeugdige heen goed bekijken. Daarmee voorkomen we dat we de oorzaken van problemen en de mogelijke oplossingen alleen bij de jeugdige zoeken. Ook brengen we zo de beschermende factoren en sterke kanten van de jeugdige en het systeem direct in beeld. Als we met een systeemgerichte blik kijken, kunnen we sneller passende hulp verlenen.

Interprofessioneel samenwerken	We erkennen dat bij het opvoeden en opgroeien van jeugdigen in de gemeente Uithoorn veel partners betrokken zijn – ieder vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid. Hun onderlinge samenwerking is cruciaal voor een goede ondersteuning. Daarom versterken we de samenwerking tussen professionals, onder meer door kennismaking en uitwisseling te faciliteren. Verschillende professionele invalshoeken komen in de Samenwerking tot hun recht. Het resultaat van de samenwerking is daardoor meer dan de som der delen.
--------------------------------	--

3.2 Bevindingen uitgaven

- Welk bedrag is er gemoeid per domein (uitgangspunt jaar 2023) en welk deel van de totale begroting van de gemeente Uithoorn betreft dit?
- Hoe verhoudt dit bedrag zich tot andere gemeenten met vergelijkbare kenmerken?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- Voor de Jeugdwet bedragen de uitgaven in 2023 € 10,6 miljoen.
- Voor de Participatiewet bedragen de uitgaven in 2023 € 10,5 miljoen.
- Voor de Wmo bedragen de uitgaven in 2023 € 5,3 miljoen.
- De totale uitgaven in het sociaal domein groeien van € 23,9 miljoen in 2020 naar 26,4 miljoen in 2023. Dit is respectievelijk 21% van de totale gemeentelijke uitgaven in 2020 en 27% in 2023.
- Vergelijkbare gemeenten laten op de drie wetten verschillende ontwikkelingen in de uitgaven in de periode 2020-2023 zien. Bij de Participatiewet is bij twee gemeenten is na een aanvankelijke daling weer een stijging in de uitgaven te zien, terwijl bij een andere gemeente sprake is van een daling van de uitgaven. Bij de Jeugdwet is het beeld in de drie gemeenten wisselend (stabiel, stijging en daling). Bij de Wmo dalen in twee gemeenten de uitgaven, terwijl ze in Uithoorn juist stijgen. De uitgaven aan voorliggende voorzieningen en de toegang stijgen in alle drie de gemeenten.

Onderbouwing

Uitgavenontwikkeling Uithoorn

In onderstaande tabel zijn de uitgaven weergegeven zoals blijkt uit de door de gemeente Uithoorn per wet aangeleverde kostenoverzichten.

Wet	2020	2021	2022	2023
Jeugdwet (specialistische jeugdhulp)	€ 8.565.259	€ 9.809.811	€ 11.038.906	€ 10.651.419
Participatiewet (uitkeringen, bijzondere bijstand, minimaregelingen en re-integratie)	€ 11.365.995	€ 9.888.876	€ 9.629.688	€ 10.477.259
Wmo (na aftrek eigen bijdrage)	€ 3.984.168	€ 4.391.258	€ 4.647.658	€ 5.304.591
Totaal	€ 23.915.422	€ 24.089.945	€ 25.316.252	€ 26.433.269

Uit de tabel blijkt dat de uitgaven in het sociaal domein van bijna € 23,9 miljoen naar € 26,4 miljoen stijgen in de periode 2020-2023. Bij de Participatiewet dalen de uitgaven tot 2022 om in 2023 weer te stijgen. Een verklaring daarvoor in de interviews is dat de gemeente meer inzet op het vergroten van het

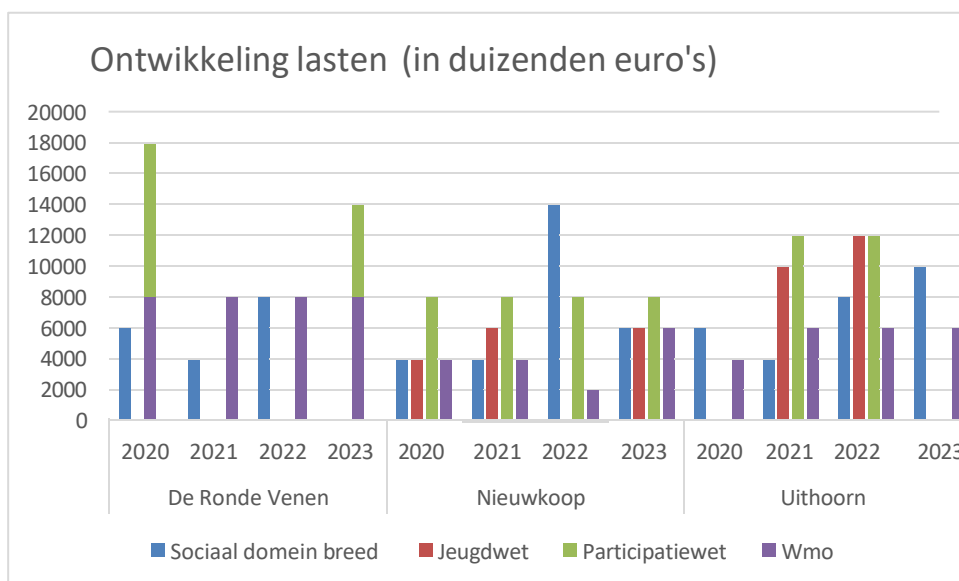
bereik van inkomensregelingen. Bij de Jeugdwet is sprake van een stijging van de uitgaven tot en met 2022, waarna weer een daling in de uitgaven wordt ingezet. Vanuit de interviews is de recente daling verklaard vanuit de strakkere datagedreven sturing op de uitgavenontwikkeling. Bij de Wmo is sprake van een jaarlijkse stijging van de uitgaven. In de interviews is aangegeven dat dit vermoedelijk het gevolg van de toename van het aantal ouderen is. De uitgavenstijging bij de Wmo en Jeugdwet (t.o.v. 2020) zijn de belangrijkste verklaringen voor de stijging van de totale uitgaven.

Het saldo van de totale lasten van de gemeente Uithoorn na reserves bedroeg in 2020 € 111.300 miljoen (bron jaarrekening 2020). In 2023 was dat € 98.100 miljoen. Als deze totale lasten worden afgezet tegen de gerealiseerde uitgaven in het sociaal domein, dan blijkt dat in 2020 21% van de totale lasten vanuit het sociaal domein kwamen. In 2023 is dat 27%.

Uitgavenontwikkeling vergelijkbare gemeenten

De uitgavenontwikkeling van een tweetal vergelijkbare gemeenten is afgezet tegen de ontwikkeling van de uitgaven in Uithoorn. Daarbij is gebruik gemaakt van de openbare gegevens over de lastenontwikkeling op taakveldniveau zoals te raadplegen op www.findo.nl. Gemeenten zijn verplicht om de begrote en gerealiseerde uitgaven op taakveldniveau vast te leggen. Daarmee kunnen gemeenten onderling ook beter vergeleken worden.

In de verplichte gegevensaanlevering aan het Rijk is sprake van zogenaamde taakvelden. Deze zijn grotendeels uit te splitsen naar wetten. Alleen de taakvelden samenkracht en burgerparticipatie en wijkteams zijn niet specifiek aan een wet te koppelen. Deze bevatten voorliggende voorzieningen voor Wmo en Jeugdwet en de wijkteams vormen vaak de toegang tot de voorzieningen uit alle drie de wetten. Deze zijn daarom samengenomen in één categorie: uitgaven sociaal domein breed. In onderstaande grafiek is de uitgavenontwikkeling (gerealiseerde lasten) op basis van de jaarrekeningen weergegeven.

Uit de grafiek blijkt dat in De Ronde Venen de uitgaven aan de Participatiewet een dalende trend laten zien. In Nieuwkoop en Uithoorn is sprake van eerst een daling en daarna weer een lichte stijging van de uitgaven bij de Participatiewet.

Bij de Jeugdwet is in De Ronde Venen sprake van een stabiel beeld en in 2023 een behoorlijke stijging van de uitgaven. In Nieuwkoop is sprake van een lichte stijging in de uitgaven (in 2022 is sprake van een vreemd bedrag, dat kan niet verklaard worden). In Uithoorn is sprake van eerst een stijging en daarna een daling van de uitgaven.

Bij de Wmo is sprake van daling van de uitgaven in zowel De Ronde Venen als Nieuwkoop. In Uithoorn is juist sprake van een groei in de uitgaven.

In alle drie de gemeenten is sprake van een stijging van de uitgaven aan voorliggende voorzieningen en de toegang tot de drie wetten.

3.3 Bevindingen evaluatie en bijstelling beleid

6. Hoe wordt het beleid in het sociaal domein geëvalueerd en bijgesteld?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- De gemeente doet dit op meerdere manieren: terugblik op bestaand beleid bij de ontwikkeling van nieuw beleid, doen van onderzoek onder inwoners en monitors, eigen dashboards, periodieke multidisciplinaire overleggen per wet, overlegvormen met uitvoerende partners en gemeenten waarmee wordt samengewerkt en via de reguliere planning- en controlcyclus.

Onderbouwing

Ambtelijke evaluatiemanieren

De gemeente Uithoorn kent de volgende instrumenten en overlegvormen om het beleid in het sociaal domein te evalueren en bij te stellen:

- Bij het opstellen van nieuw beleid blikt de gemeente terug op het voorgaande beleid. Een dergelijke terugblik is aangetroffen in zowel het Koersplan Sociaal Domein als in de Nota Bestaanszekerheid.
- De gemeente gebruikt de uitkomsten van verschillende onderzoeken op basis waarvan beleid kan worden geëvalueerd en bijgesteld. Voorbeelden hiervan zijn de gezondheidsmonitor van de GGD, onderzoek Hogeschool Amsterdam naar sociale preventie 2021, de Divosa Benchmark Werk en Inkomen 2024, de Armoedemonitor 2022, de inkomenseffectrapportage 2022, continu-onderzoeken klantbeleving Jeugdwet, Participatiewet en Wmo (2021, 2022, 2023) en klantreisonderzoeken Jeugd (2023).
- De gemeente heeft, zo blijkt uit de interviews met de ambtelijke organisatie, per wet per kwartaal zogenaamde multidisciplinaire overleggen waarin beleidsmedewerkers en medewerkers van DUO+ op basis van beschikbare cijfers over kosten en gebruik en signalen die uit het veld komen bepalen of beleid en uitvoering op koers liggen. Bij Jeugd is gestart met dashboards ter ondersteuning van deze overleggen. Bij Wmo en bij de Participatiewet is het dashboard nog in ontwikkeling.
- De gemeente heeft een aanpak opgezet rondom datagedreven sturing. De ambitie (bron presentatie aan de raad 17-02-2022) is dat vanaf 2023 de gemeente beter in staat is om op basis van de gegevens in de dashboard te kunnen voorspellen wat er in de nabije toekomst gaat gebeuren. Uit de interviews blijkt dat voor de Jeugdwet de gemeente hierin het meest ver is. Uit de interviews blijkt dat mede hierdoor de trend in de uitgavenontwikkeling is omgebogen. Vanuit een uitgebreide data-analyse zijn kansrijke ombuigsporen gestart.
- Uit de interviews met de ambtelijke organisatie blijkt dat het sturen op de indicatoren in het Koersplan nog in ontwikkeling is. Het is nog een zoektocht hoe de gegevens bij deze indicatoren verzameld kunnen worden en op welke wijze beschikbare gegevens het beste gebruikt kunnen worden voor het bepalen van het doelbereik. Aangegeven wordt dat dit onderdeel is van de ontwikkelingsfase waarin de gemeente verkeert als het gaat om het programma datagedreven sturing.
- De ambtelijke organisatie heeft periodieke overleggen met uitvoerende partners in het sociaal domein (o.a. onderwijs, welzijnswerk, GGD, AM Match, gecontracteerde Wmo- en jeugdhulpaanbieders) waar zij signalen ontvangen over de uitvoering. Daarnaast werkt de gemeente

Uithoorn ook samen met andere gemeenten (bijvoorbeeld in DUO+ verband, jeugdzorgregio Amsterdam etc) die ook kunnen leiden tot bijstelling van beleid en uitvoering.

- Tot slot zijn er de formele rapportages in het kader van de planning- en controlcyclus die gebruikt worden zoals de tweejaarlijkse Tussenrapportages (Turap), de Kadernota, de Programmabegroting en de Jaarrekening. De Tussenrapportages bieden vooral inzicht in de financiële ontwikkelingen en bevatten ook op onderdelen in het sociaal domein verwachtingen over het gebruik van voorzieningen. De andere rapportages zijn kaderstellend (Kadernota en Programmabegroting) vooraf. De Jaarrekening is vergelijkbaar met de Tussenrapportages als instrument (controle achteraf), het bevat vooral een rapportage over afwijkingen en verklaringen daarvoor.

Sturing en evaluatie door de raad

In een gesprek met een vertegenwoordiging van de raad is gesproken over de informatievoorziening over het sociaal domein naar de raad. De gesproken raadsleden geven de volgende ervaringen weer als het gaat om het beschikken over voldoende informatie over het sociaal domein:

- Zij hebben moeite om te bepalen naar welke informatie ze moeten zoeken. En als je dat niet weet, dan vind je het ook niet.
- Raadsleden ervaren dat in het sociaal domein veel wettelijke taken zijn waar je weinig op kunt sturen. Dan is het de vraag aan welke knoppen je als raad wel en waar je niet aan kunt draaien. Het Koersplan Sociaal Domein is volgens hen wel een poging om te kunnen sturen, o.a. ook op indicatoren, maar het blijft de vraag waar je beleidsvrijheid zit en waar je echt ook invloed hebt.
- Over jeugdzorg krijgen raadsleden naar hun ervaring veel informatie, via raadsbrieven en de planning- en controlcyclus. Over de Wmo krijgen ze minder informatie. Raadsleden hebben een goed zicht op extra inkomensvoorzieningen die verstrekt worden.
- Onduidelijk bij raadsleden is of ze de informatie tijdig krijgen. Raadsleden ervaren dat ze veel informatie en presentaties krijgen. Als het gaat over de aanpak krijgen ze wel informatie, maar over de resultaten (KPI's, SMART) minder.
- De doelen zijn niet SMART geformuleerd. Raadsleden willen graag zicht op de maatschappelijke effecten, de resultaten en tegen welke kosten. Ze willen kunnen sturen op de verhouding tussen ingezette middelen enerzijds en de behaalde resultaten anderzijds. Andere gemeenten hebben dat in hun ogen beter in de begroting geregeld.
- Aangegeven is dat er geen kerstboom moet komen van KPI's, het moet wel overzichtelijk blijven en inzicht bieden in welk effect het op mensen heeft. Vanuit de auditcommissie zijn raadsleden bezig met het opstellen met KPI's
- Een aparte rapportage over het sociaal domein zou erg helpen., bijvoorbeeld twee keer per jaar.

Gevraagd naar de mate waarin raadsleden voldoende grip op het sociaal domein ervaren, komen de volgende beelden naar voren:

- Raadsleden ervaren zelf onvoldoende kennis en vaardigheden om grip te kunnen hebben. Raadsleden managen en sturen vooral op financiële middelen. Het nadeel is dat raadsleden niet kunnen bepalen wat de inhoudelijke effecten zijn geweest van de gemeentelijke inzet. Ze weten niet wat er zou zijn gebeurd als zij bepaald beleid en uitvoering niet hadden ingezet.
- Raadsleden krijgen veel informatiestukken toegestuurd over processen (zoals de inkoop van hulp en hoe bijvoorbeeld het Sociaal Loket werkt). Maar ze kunnen het lastig inhoudelijk beoordelen. Raadsleden horen soms van inwoners hoe beleid uitpakt, maar dat is indicatief. Raadsleden hebben ook zorgen over de zeggingskracht van bepaalde KPI's: is snel uit de zorg een succes of dat het probleem is opgelost? Hoe zorg je dat je weet of mensen duurzaam zijn geholpen? Jongeren op gezond gewicht is bijvoorbeeld een preventief programma, maar hoe bepaal je als raad of het succesvol is? Dat vraagt om per onderdeel vast te leggen wat je meet en hoe dat weer wordt teruggekoppeld aan de raad. Bijvoorbeeld kan je als raad sturen op dat het overgewicht bij jongeren niet toeneemt. Daarover wil je dan dat gerapporteerd wordt. Er zijn al veel gegevens die standaard worden vastgelegd, die kunnen we zoveel mogelijk gebruiken.

4

**BEVINDINGEN
UITVOERING**

4. Bevindingen uitvoering

4.1 Bevindingen toegang

7. Welke vormen van toegang zijn er: wie zijn de verwijzers en de poortwachters?

Beantwoording op hoofdpijnen:

- Voor de Participatiewet en de Wmo is alleen de gemeente de verwijzer en de poortwachter. De toegang wordt uitgevoerd door het Sociaal Loket.
- Voor de Jeugdwet geldt naast het Sociaal Loket dat er ook andere wettelijk vastgelegde verwijzers zijn zoals huisartsen, jeugdartsen, gecertificeerde jeugdinstanties en de rechter.

Onderbouwing

Sociaal domein breed

Het Sociaal Loket van de gemeente Uithoorn (uitgevoerd door Duo+, waarover in paragraaf 4.2 meer) is de toegang tot hulp en ondersteuning vanuit de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo. Vragen over inkomen, werk, hulp bij het opvoeden en opgroeien en bijvoorbeeld hulp in en om het huis voor volwassenen kunnen hier gesteld worden. Het Sociaal Loket is per mail of telefonisch bereikbaar. Tot slot is er het Info- en Adviespunt op de locatie "De Kuyper", dat is geopend op dinsdagochtend. Daarnaast is er de website Uithoorn Helpt, die richt zich net als het Sociaal Loket op alle drie de wetten in het Sociaal Domein.

Jeugdwet

Voor de Jeugdwet geldt een aantal wettelijk vastgelegde verwijzers:

- De gemeente (in Uithoorn het Sociaal Loket)
- De huisarts
- Jeugdartsen
- Gecertificeerde jeugdinstanties
- Rechters
- Jeugdbeschermers en jeugdreclasserders.

Wmo

Voor de Wmo geldt dat alleen de gemeente kan verwijzen naar Wmo-maatwerkvoorzieningen. Er zijn geen andere verwijzers naar Wmo-maatwerkvoorzieningen, waar dat voor de maatwerkvoorzieningen vanuit de Jeugdwet wel zo is. Het Sociaal Loket van de gemeente Uithoorn is de enige toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen.

Participatiewet

Voor de Participatiewet geldt dezelfde toegang als voor de Wmo. Het Sociaal Loket van de gemeente Uithoorn is de enige toegang tot voorzieningen vanuit de Participatiewet.

4.2 Bevindingen samenwerkingsverbanden

8. Welke (regionale) samenwerkingsverbanden zijn er?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- De gemeente Uithoorn is actief in twee uitvoeringssamenwerkingsverbanden gericht op de uitvoering van taken vanuit de drie wetten, namelijk DUO+ en AM Match. Deze samenwerking is vastgelegd in Gemeenschappelijke Regelingen en regelt de uitvoering van taken.
- De gemeente Uithoorn is verder actief in gemeenschappelijke inkooptrajecten van jeugdhulp en Wmo-maatwerkvoorzieningen. Voor de jeugdhulp is dat een samenwerking met de DUO+ gemeenten en de gemeente Amsterdam. Voor de Wmo is dat vooral een samenwerking met de DUO+ gemeenten en bij hulpmiddelen in een groter regionaal verband.
- De keuze voor gezamenlijke uitvoering van taken in regionale samenwerkingsverbanden heeft te maken met de borging van kwaliteit en continuïteit van de uitvoering. De verwachting is dat deze beter geborgd is bij een groter schaalniveau.
- Hetzelfde geldt voor de inkoop samenwerking. De verwachting is dat gezamenlijke inkoop de inkoopkracht versterkt. De schaal waarop dit gebeurt is afhankelijk van de voorzieningen die worden ingekocht.

Onderbouwing

De gemeente kent verschillende (regionale) samenwerkingsverbanden in het sociaal domein:

- De uitvoering van de toewijzing en betaling van voorzieningen vanuit de Wmo, Jeugdwet en Participatie door DUO+
- Inkoop samenwerking op het gebied van de Jeugdwet
- Inkoop samenwerking op het gebied van de Wmo
- Gezamenlijke uitvoering van re-integratiediensten door AM Match

Deze samenwerkingsverbanden zijn onderstaand toegelicht.

DUO+

Aan Duo+ zijn onder meer taken opgedragen ter behartiging van de belangen (uitvoering van taken en regelingen in het sociaal domein) waarvoor de gemeenschappelijke regeling is getroffen. De in dit kader voor de deelnemers uit te voeren taken zijn door het bestuur vastgelegd in een openbaar takenregister. De grondslag voor Duo+ is een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat in het ondeelbare pakket Buurt & Burger de gemeentelijke taken Sociale Zaken en nieuwe uitvoeringstaken Sociaal Domein zijn belegd. Duo+ voert het Sociaal Loket (toegang tot het sociaal domein) uit, beschikt op aanvragen vanuit de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo en regelt de administratieve en financiële afhandeling daarvan.

Duo+ voert regelingen uit die de gemeente Uithoorn heeft vastgesteld voor de drie wetten. Concreet gaat het om de volgende regelingen:

- Participatiewet: Re-integratieverordening en -beleidsregels (gericht op begeleiding naar werk), beleidsregels terugvordering Participatiewet (gericht op terugvordering van verstrekte inkomensregelingen), verordening declaratiefonds kindpakket, verordening declaratiefonds maatschappelijke participatie, verordening en beleidsregels individuele inkomensvoorzieningen, beleidsregels bijzondere bijstand (alle gericht op het verstrekken van aanvullende inkomensvoorzieningen)
- Jeugdwet: verordening en beleidsregels jeugdhulp (gericht op toekennen en betalen van jeugdhulp)
- Wmo: verordening en beleidsregels (gericht op toekennen en betalen van Wmo-ondersteuning)

Jeugd

De gemeente Uithoorn werkt met de gemeente Amsterdam en de gemeenten Diemen en Ouder-Amstel samen in de inkoop van jeugdhulp en sturing op de jeugdhulp. Gezamenlijk hebben deze gemeenten een ontwikkelagenda jeugd opgesteld die leidend is voor de inkoop van jeugdhulp. Hierin wordt gesteld dat de gemeenten "samen met partners in het jeugdstelsel werken aan het ondersteunen van kwetsbare kinderen, jongeren en gezinnen, zodat zij gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en actief deelnemen aan de samenleving. Samen staan ze voor de opgave om de zorg dichterbij kind en gezin te organiseren, het stelsel eenvoudiger te maken en de kosten beter beheersbaar te maken." De ontwikkelagenda geeft overzicht in de concrete opgaves die voorliggen en welke partijen de leiding nemen in de uitwerking van een bepaalde opgave. Samen met partners wordt in de vorm van een prestatiedialoog de ontwikkelagenda vastgesteld en waar nodig vindt (her)prioriteren plaats, wordt gestuurd op de uitvoering hiervan en is sprake van continu monitoren, evalueren en leren. De gemeente Uithoorn kiest voor deze samenwerking omdat een aantal jeugdhulpvoorzieningen een sterk regionaal karakter hebben. De samenwerking met de gemeente Amsterdam vergroot de inkoopkracht. Voor een aantal onderdelen van de jeugdhulp wordt in een groter regionaal verband gewerkt, zoals Jeugdbescherming en dyslexie. Sommige vormen van jeugdhulp worden landelijk ingekocht via de VNG.

Wmo

Voor de Wmo geldt dat de gemeente Uithoorn in verschillende regionale verbanden Wmo-voorzieningen inkoopt. De meeste voorzieningen worden in DUO+ verband ingekocht. Het gaat om dagbesteding, begeleiding en logeeropvang, huishoudelijke ondersteuning, medische advisering, trapliften, woningaanpassingen en aanvullend openbaar vervoer. Dit verloopt via gezamenlijke aanbestedingen. Voor hulpmiddelen geldt een gezamenlijke inkoop met de DUO+ gemeenten aangevuld met de gemeenten Ronde Venen, Montfoort, Stichtse Vecht en Woerden. De schaalgrootte waarop wordt ingekocht (alleen DUO+ of meerdere andere gemeenten) is afhankelijk van de aanbiedersmarkt. Bij hulpmiddelen is een groter schaalniveau omdat dit in de markt inkoopkrachtvoordelen oplevert.

AM Match

AM Match is een gemeenschappelijke regeling waaraan Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn deelnemen. AM Match heeft volgens de gemeenschappelijke regeling als opdracht voor de colleges de college taken uit de Wsw en de college taken uit de Participatiewet inzake arbeidsinschakeling van mensen met een arbeidsbeperking uit te voeren. AM Match voert daarmee uitvoeringstaken uit op het vlak van de Wet sociale werkvoorziening en de arbeidsinschakeling vanuit de Participatiewet.

4.3 Bevindingen zorgaanbieders en andere partners

9. Van welke zorgaanbieders wordt gebruik gemaakt?
10. In welke mate wordt van de zorgaanbieders gebruik gemaakt? Zijn er dominante spelers?
11. Van welke andere partners dan zorgaanbieders wordt gebruik gemaakt?

Beantwoording op hoofdpijnen:

- Voor de Jeugdwet maakt de gemeente gebruik van ruim 130 zorgaanbieders. Voor de Wmo zijn ruim 35 aanbieders gecontracteerd. Voor de Participatiewet wordt vooral samengewerkt met AM Match.
- Bij de Jeugdwet en Wmo is sprake van een beperkt aantal dominante aanbieders. Dit heeft ook te maken met het feit dat voor meerdere vormen van ondersteuning enkele of enkele tientallen aanbieders zijn gecontracteerd.

- De gemeente maakt gebruik van andere partners. Die zijn actief in het voorveld (bijvoorbeeld Uithoorn Voor Elkaar, de GGD, de Voedselbank, Vluchtelingenwerk en het jongerenwerk) en/of hebben een signalerende rol zoals bijvoorbeeld de huisartsen en de scholen.

Onderbouwing

Jeugd

Voor Jeugd geldt dat de inkoop van jeugdhulp samen met de gemeente Amsterdam en de andere DUO+ gemeenten plaatsvindt. In onderstaande tabel is per vorm jeugdhulp aangegeven hoe wordt ingekocht, met welke gemeente wordt ingekocht en hoeveel aanbieders zijn gecontracteerd (bron gemeente Uithoorn). Hierna worden kort de verschillende vormen van jeugdhulp uitgelegd.

Vorm jeugdhulp	Wijze van inkoop	Gezamenlijke inkoop?	Aantal aanbieders
Hoogspecialistische jeugdhulp (HSJH) (=jeugdhulp die bestaat uit intensieve hulp bij zeer complexe en/of meervoudige problematiek. Ook verblijfsvoorzieningen)	Taakgerichte inkoop	Gezamenlijke aanbesteding DUO-gemeenten (Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel) met gemeente Amsterdam	10 kernpartners
Enkelvoudige specialistische jeugdhulp(ESJH) ² (=jeugdhulp voor enkelvoudige, vaker voorkomende ondersteuningsbehoefte, waarvoor doorgaans inzet vanuit maar één hulpverlener vanuit de specialistische jeugdhulp noodzakelijk is)	Resultaatgerichte inkoop	Samen met andere DUO-gemeenten	Ca. 100 aanbieders
Jeugdbescherming (gecertificeerde instellingen die op basis van een rechterlijke uitspraak zorg en begeleiding bieden)	PxQ financiering	Gemeenten Amsterdam-Amstelland	3 aanbieders
Dyslexie (hulp die zich richt op omgaan met dyslexie)	PxQ financiering	Gezamenlijke aanbesteding met Zaanstreek-Waterland en Amsterdam-Amstelland	14 aanbieders
Landelijk Transitie Arrangement (LTA) (= jeugdhulp die door enkele landelijke	PxQ financiering	Door de VNG gecontracteerde top specialistische hulp	Ongeveer 170 verschillende aanbieders

² Momenteel loopt een gezamenlijk voorbereidend traject van de DUO-gemeenten en de gemeente Amsterdam om per 1 januari 2027 over te gaan tot 1 integrale opdracht voor de taakgerichte inkoop van aanvullende jeugdhulp (waaronder huidige ESJH en HSJH vallen). Besluitvorming hierover wordt naar verwachting najaar 2025 aan de colleges en gemeenteraden voorgelegd.

jeugdhulpaanbieders geboden wordt)			
Individuele betaalovereenkomsten/ maatwerkovereenkomsten (IBO) (= jeugdhulp die nodig is, maar niet binnen het gecontracteerde aanbod beschikbaar is).	PxQ financiering	Indien het ingekochte aanbod niet volstaat kan er in sommige gevallen een maatwerkovereenkomst opgesteld worden.	Is afhankelijk van de mate waarin zich situaties voordoen waarin het gecontracteerde zorgaanbod niet in voorziet.

De gemeente maakt -zoals eerder aangegeven- gebruik van verschillende inkoop- en bekostigingssystematieken. Bij *taakgerichte bekostiging en inkoop* krijgt de zorgaanbieder een budget voor het leveren van een taak, in dit geval zorg, aan een bepaalde groep inwoners van de gemeente. Bij *resultaatgerichte bekostiging en inkoop* maakt de gemeente of de zorgaanbieder vooraf een inschatting van de omvang en zwaarte van de problemen die een goede ontwikkeling van de jeugdige in de weg staan. Ook beschrijven zij welke resultaten jeugdhulp kan opleveren. De zorgaanbieder realiseert de ingekochte resultaten.

Bij *PxQ-financiering en inkoop* maakt de gemeente afspraken met de zorgaanbieders op basis van een vaste vergoeding per uur geleverde ondersteuning (de 'productie'). Zorgaanbieders krijgen een overeenkomst op basis van een beoordeling van kwaliteitscriteria.

Zorgaanbieders waar veel gebruik van wordt gemaakt en waar relatief grote uitgaven aan zijn verbonden, zijn die zorgaanbieders waar er relatief weinig van gecontracteerd zijn. Daarnaast zijn er individuele betaal- en maatwerkovereenkomsten die bedoeld zijn om te kunnen voorzien in specifieke zorg die niet is gecontracteerd.

Wmo

Voor Wmo geldt dat de inkoop van Wmo-maatwerkvoorzieningen voornamelijk met de DUO+ gemeenten plaatsvindt. In onderstaande tabel is per Wmo-maatwerkvoorziening aangegeven hoe wordt ingekocht, met welke gemeente wordt ingekocht en hoeveel aanbieders zijn gecontracteerd (bron gemeente Uithoorn).

Vorm Wmo	Wijze van inkoop	Gezamenlijke inkoop?	Aantal aanbieders
Dagbesteding, begeleiding en logeeropvang	PxQ financiering	Gezamenlijke aanbesteding met de DUO gemeenten	22 zorgaanbieders
Huishoudelijke ondersteuning	PxQ financiering	Gezamenlijke aanbesteding met de DUO gemeenten	5 zorgaanbieders
Hulpmiddelen (denk aan aangepaste meubels, loophulpmiddelen, scootmobiel)	Resultaatgerichte inkoop	Gezamenlijke aanbesteding met DUO gemeenten, de Ronde Venen, Montfoort, Stichtse Vecht en Woerden	2 leveranciers
Individuele betaalovereenkomsten/ maatwerkovereenkomsten (IBO)	PxQ financiering	Indien het ingekochte aanbod niet volstaat kan er in sommige gevallen een maatwerkovereenkomst opgesteld worden.	Is afhankelijk van de mate waarin zich situaties voordoen waarin het gecontracteerde zorgaanbod niet in voorziet.
Medische advisering (adviesing over mate waarin een beperking zich voordoet en beperkend is voor de zelfredzaamheid)	Resultaatgerichte inkoop	Gezamenlijke aanbesteding met de DUO gemeenten	1 medisch adviesbureau

Trapliften	Resultaatgerichte inkoop	Gezamenlijke aanbesteding met de DUO gemeenten	1 leverancier
Woningaanpassingen (aanpassingen in en om het huis)	Resultaatgerichte inkoop	Gezamenlijke aanbesteding met de DUO gemeenten	1 leverancier
Aanvullend openbaar vervoer (taxivervoer)	Resultaatgerichte inkoop	Gezamenlijke aanbesteding met de DUO gemeenten	1 vervoerder

Het aantal gecontracteerde aanbieders van Wmo-maatwerkvoorzieningen is ten opzichte van jeugdhulp beperkt. Alleen bij vormen van Wmo-begeleiding is sprake van 22 aanbieders, voor alle andere maatwerkvoorzieningen zijn tussen de 1 en 5 aanbieders.

Participatiewet

Voor de uitvoering van de Participatiewet wordt voor de re-integratiediensten vooral gebruik gemaakt van AM Match. Dat is een gemeenschappelijke regeling waarin is geregeld dat de uitvoering van deze diensten is belegd bij AM Match. Daarnaast zijn er overeenkomsten met re-integratiebureaus voor de inwoners buiten de doelgroep en dienstverlening van AM Match vallen.

Andere partners die actief zijn in het sociaal domein

Uit de interviews met de ambtelijke organisatie blijkt dat er meerdere partners zijn, met name in het voorveld (preventieve en voorliggende voorzieningen) en als vindplaats (plek waar inwoners met een zorgbehoefte zich melden of waar een zorgbehoefte zichtbaar wordt), waarmee de gemeente samenwerkt. In onderstaande tabel is per wet aangegeven wat belangrijke partners zijn. Meerdere partners zijn actief op meerdere 'wetten'. Ze zijn geplaatst bij de wet waarop ze het meest actief zijn.

Wet	Partners
Jeugdwet	Scholen in primair en voortgezet onderwijs Huisartsen en praktijkondersteuners huisartsen (POH) GGD – jeugdgezondheidszorg (subsidierelatie met gemeente) Gro-up jongerenwerk (subsidierelatie met gemeente) Ouder Kind Adviseurs Uithoorn Voor Elkaar, deze mogen samen met jeugdspecialisten in de wijk (Ihub, Levvel en MOC Kabouterhuis) ook naar enkelvoudige jeugdhulp doorverwijzen
Wmo	Uithoorn voor Elkaar is de brede welzijnsorganisatie in Uithoorn actief op alle drie de wetten. De welzijnsorganisatie biedt informatie, advies en kortdurende (cliënt)ondersteuning. De organisatie wordt gevormd door de volgende moederorganisaties: ▪ Mantelzorg & Meer (richt zich op mantelzorgondersteuning) ▪ MEE dichtbij (richt zich op informatie, advies en cliëntondersteuning) ▪ Participe Amstelland (richt zich op maatschappelijk en opbouwwerk) ▪ Servicepunt & Stichting Samens (richt zich op maatschappelijk en opbouwwerk) ▪ Team Sportservice (richt zich op sportstimulering) Deze organisaties hebben een subsidierelatie met de gemeente
Participatiewet	Kredietbank Nederland (richt zich hulp bij schulden en verantwoord lenen) Voedselbank (verstrekkt voedselpakketten) Vluchtelingenwerk (richt zich op ondersteuning van statushouders) Stichting urgente noden Uithoorn (richt zich op inkomensondersteuning) Huurlersvereniging Uithoorn en de Kwakel (richt zich op belangenbehartiging van huurders)

4.4 Bevindingen integrale benadering

12. In hoeverre is er sprake van een integrale benadering (domeinoverstijgend) en wat is de rol van de omdenkers hierin?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- In het Koersplan Sociaal Domein wordt gewerkt met de koerswaarde *integraal*. Dat vraagt dat iedereen de weg kent in het sociaal domein, overzicht heeft van het speelveld en dat professionals elkaar weten te vinden. Twee van de omdenkers (van verkokering naar verbinding en van systeemgericht naar mensgericht) die in het Koersplan zijn benoemd, hebben tot doel om te komen tot een door de inwoners ervaren integrale samenhangende en vraaggerichte dienstverlening.
- Het borgen van de integrale benadering vindt plaats op verschillende manieren: (1) brede uitvraag bij de intake, (2) training van professionals hierin, (3) werken met de omgekeerde toets en (4) multidisciplinaire teams bij specifieke opgaven zoals de huisvesting van statushouders en arbeidsmigranten.

Onderbouwing

Een van de drie Koerswaarden in het Koersplan Sociaal domein is *integraal*. Integraal werken vraagt volgens het Koersplan Sociaal Domein dat iedereen de weg kent in het sociaal domein, overzicht heeft van het speelveld en dat professionals elkaar weten te vinden, elkaar informeren en samenwerken. Twee omdenkers hebben een expliciete samenhang met integraal werken.

- Omdenker van verkokering naar verbinding heeft als beoogd effect: inwoners ervaren een effectieve integrale samenhangende dienstverlening
- Omdenker van systeemgericht naar mensgericht heeft als beoogd effect: inwoner centraal: van aanbodgericht naar vraaggerichte (integrale) dienstverlening

Uit de interviews met de ambtelijke organisatie blijkt dat op een aantal manieren is gewerkt aan het borgen van een integrale benadering in relatie tot de omdenkers:

- Er wordt bewust ingezet op een brede uitvraag bij elke intake. De focus ligt op de hulpvraag waarmee mensen binnenkomen, dat is de hoofdvraag. Als er daarnaast nog meer speelt worden ook andere domeinen erbij betrokken. Soms is er een triage-overleg met meerdere teams. In dit overleg wordt verkend of de regie kan blijven liggen bij het Sociaal Loket of dat cases moeten worden doorgezet naar het sociale team. In de praktijk gebeurt het vaak dat collega's actief op een ander domein aankloppen met de vraag of een casus ook op een ander domein kan worden betrokken. Bij de Participatiewet en inburgering spelen vragen als: hoe combineer je zorg, werk- en inburgeringsverplichtingen en wie maakt dan pas op de plaats (de gemeente of de bewoner)?
- Toekomstgericht investeert de gemeente in stevigere lokale teams. Kunnen we onszelf stevig genoeg maken voor de toekomst en misschien zelf een stukje hulpverlening bieden?
- Alle klantmanagers zijn getraind om breder uit te vragen dan enkel het probleem waarmee mensen aankloppen. Dit geldt ook voor de partners actief in het voorveld zoals Uithoorn Voor Elkaar.
- In de Participatiewet is gewerkt met de omgekeerde toets om verordeningen en beleidsregels in lijn te brengen met de koerswaarden uit het Koersplan Sociaal Domein. Het uitgangspunt hierbij was dat er eerst gekeken wordt naar wat nodig is, welk effect wenselijk is voor de cliënt en zijn omgeving en er daarna pas getoetst wordt binnen welke grondwaarden van de diverse wetten dat past. De omgekeerde toets is inmiddels vervangen door de doorbraakmethode. Dat is een methode om maatwerk beter te verantwoorden en wordt bij alle drie de wetten toegepast. De toepassing hiervan wordt gemonitord het beleidsuitvoeringsoverleg, waar DUO+ en uitvoerend partners aan tafel zitten.

- Een belangrijk integraal probleem dat het sociaal domein doorkruist is de woonproblematiek. Dat kan niet alleen vanuit het sociaal domein worden opgelost, daar is ook de afdeling wonen voor nodig. Zo hebben beiden domeinen elkaar nodig bij de huisvesting van statushouders.
- Een andere integrale kwestie waarmee de gemeente te maken heeft is arbeidsmigratie. De gemeente heeft hiervoor een nieuw programma opgezet dat door alle domeinen heen loopt (onderwijs, wonen, werk, etc.).

5

**BEVINDINGEN KLANTREIS
INWONERS**

5. Bevindingen klantreis inwoners

5.1 Bevindingen stappen van de bewoner

In voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de maatschappelijke opgaven, het beleid en de wijze waarop de uitvoering in het sociaal domein is geregeld. In dit hoofdstuk is aan de hand van klantreizen inzicht geboden hoe beleid en uitvoering in de praktijk in een aantal gevallen uitpakt.

14. Welke stappen moet een inwoner zetten om zorg en ondersteuning te ontvangen?
15. Wat verloopt hierin goed en wat kan beter?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- **Voor de Jeugdwet** geldt dat een ouder of jeugdige op meerdere plekken in beeld kan komen. Dat kan op school, omdat school zich zorgen maakt over een leerling. In dat geval ligt het initiatief bij de school. Het initiatief kan ook liggen bij de ouders of jeugdigen zelf. Bijvoorbeeld door een vraag te stellen bij het Sociaal Loket, de jeugdarts van de GGD, de huisarts. Bij de Jeugdwet zijn er meerdere wettelijke verwijzers. Niet-gemeentelijke verwijzers werken met een verwijzing, de gemeente (Sociaal Loket) stelt een gezinsplan en een beschikking op. Nadat bepaald is welke hulp nodig is, start het proces van het zoeken van de best passende aanbieder van hulp. De daadwerkelijke ondersteuning kan in de praktijk, zeker bij hoogspecialistische hulp, lang duren door wachttijden en wachtlijsten. Bij lichtere vormen van hulp is beperkt of geen sprake van wachttijden. Uitvoerders ervaren dat de gemeente (Sociaal Loket) weinig zichtbare regie voert op casussen. Ook ervaren uitvoerders die actief zijn in het voorliggende en preventieve veld rolvervaging. Zij willen naast de gezinnen en de jeugdigen staan, maar bepalen ook of specialistische jeugdhulp nodig is.
- **Voor de Wmo** geldt dat de route naar Wmo-maatwerkvoorzieningen altijd verloopt via het Sociaal Loket. Na een melding vindt een keukentafelgesprek plaats dat uitmondt in een ondersteuningsplan. Dat vormt de basis voor de aanvraag van een Wmo-voorziening. Nadat hierop een positief besluit volgt kan de Wmo ondersteuning starten. Besluiten worden in de meeste gevallen voor een bepaalde duur afgegeven. Als de ondersteuning nodig blijft, dan dient een zogenaamde herindicatie plaats te vinden. Uitvoerders ervaren op het moment van onderzoek lange doorlooptijden in het gemeentelijke proces van melding tot en met besluit over een aanvraag (gemiddeld drie maanden) en lange wachttijden bij een aantal vormen van ondersteuning, met name huishoudelijke hulp en Wmo-begeleiding. Daardoor kan tussen het moment van aanvragen en het moment dat de hulp start 6 tot 9 maanden zitten. De doorlooptijden en wachttijden wisselen gedurende het jaar. Een ander vraagstuk zit bij de overgang tussen 18- en 18+. Daarbij komen jeugdigen die niet zijn verwezen door het Sociaal Loket te laat in beeld om vanaf 18 jaar nog passende (en gecontracteerde) hulp te bieden.
- **Voor de Participatiewet** geldt dat de route net als bij de Wmo altijd via het Sociaal Loket van de gemeente verloopt. Aanvragen voor een bijstandsuitkering, aanvullende inkomensregelingen en het zoeken naar werk komen altijd daar binnen. Afhankelijk van de situatie en de voorziening zijn verschillende stappen nodig om de hulp te krijgen. Uitvoerders geven aan dat sprake is van een goed functionerende samenwerking tussen het Sociaal Loket, voorliggende voorzieningen van Uithoorn voor Elkaar en aanbieders van re-integratiediensten.

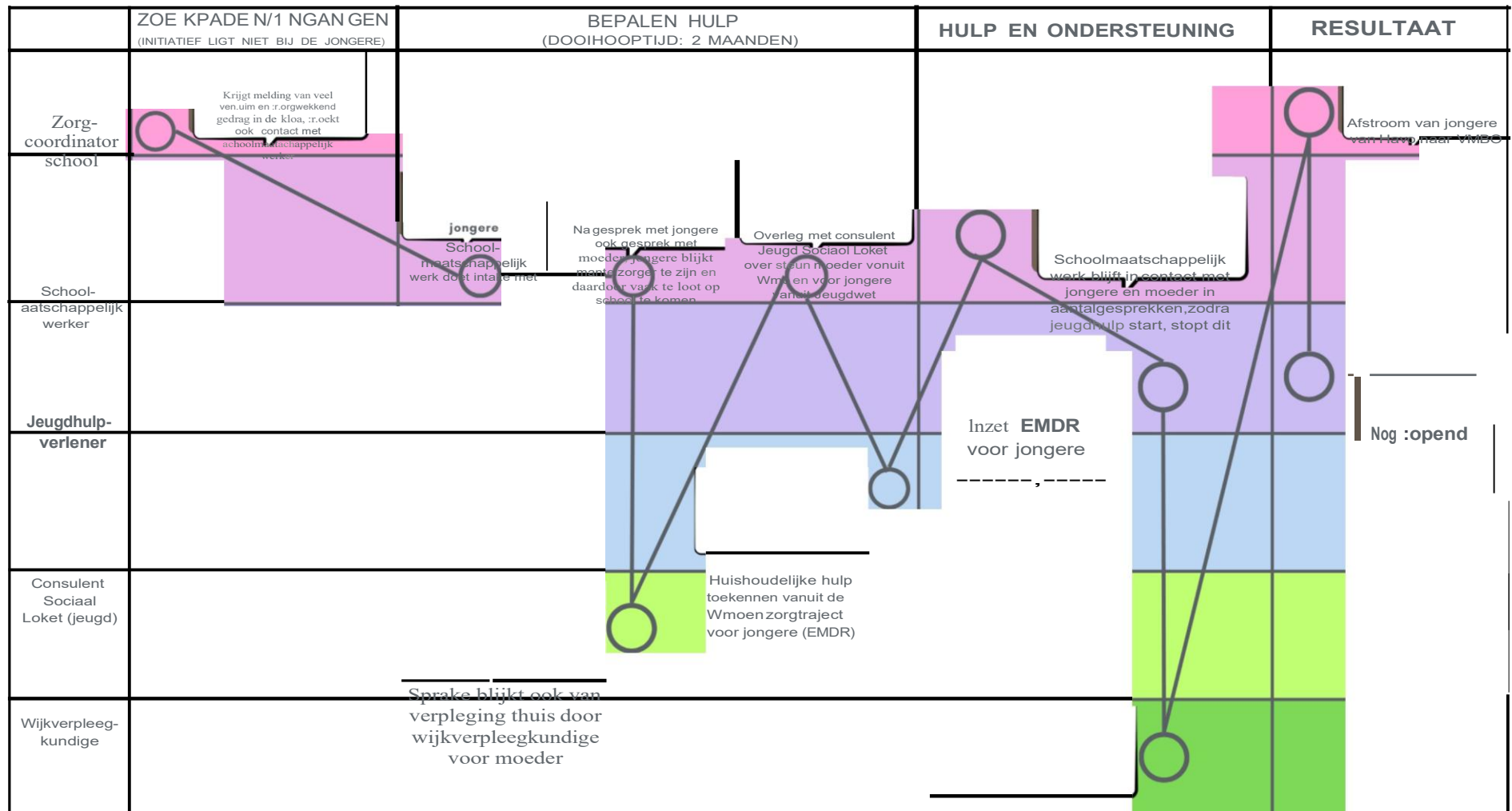
Onderbouwing

De stappen die een bewoner moet zetten om zorg en ondersteuning te ontvangen wisselen. In zogenaamde simulatielabs is een beperkt aantal klantreizen met uitvoerende medewerkers actief in de verschillende wetten uitgewerkt. Dit betreft daarom geen uitputtende opsomming van alle mogelijkheden in stappen die gezet kunnen of moeten worden. Het gaat om een aantal illustraties van mogelijke stappen die in de praktijk gezet zijn. De stappen zijn ingedeeld in vier onderdelen:

- Ingangen en zoekpaden
- Bepalen van de hulp
- Het bieden van de hulp
- Het resultaat van de hulp

Ter illustratie is steeds een drietal klantreizen per wet weergegeven. De klantreizen zijn ingedeeld in vier stappen: (1) ingangen en zoekpaden, (2) bepalen van de hulp, (3) het bieden van de hulp en (4) het resultaat van de hulp. Steeds is een inschatting gemaakt (voor zover bekend) van de doorlooptijd per stap. In de grafische weergave is aangegeven met welke uitvoerende professional de inwoner in welke volgorde waarvoor te maken heeft. Zo ontstaat een klantreis van stappen die een inwoner of gezin zet.

JEUGDWET: KLANTREIS 1 'VERZUIM OP SCHOOL'

Huishoudelijk-
verzorgende

Huishoudelijk verzorgende blijkt vooral rol van begeleider te hebben

Jeugd

Ingangen en zoekpaden en bepalen van de hulp

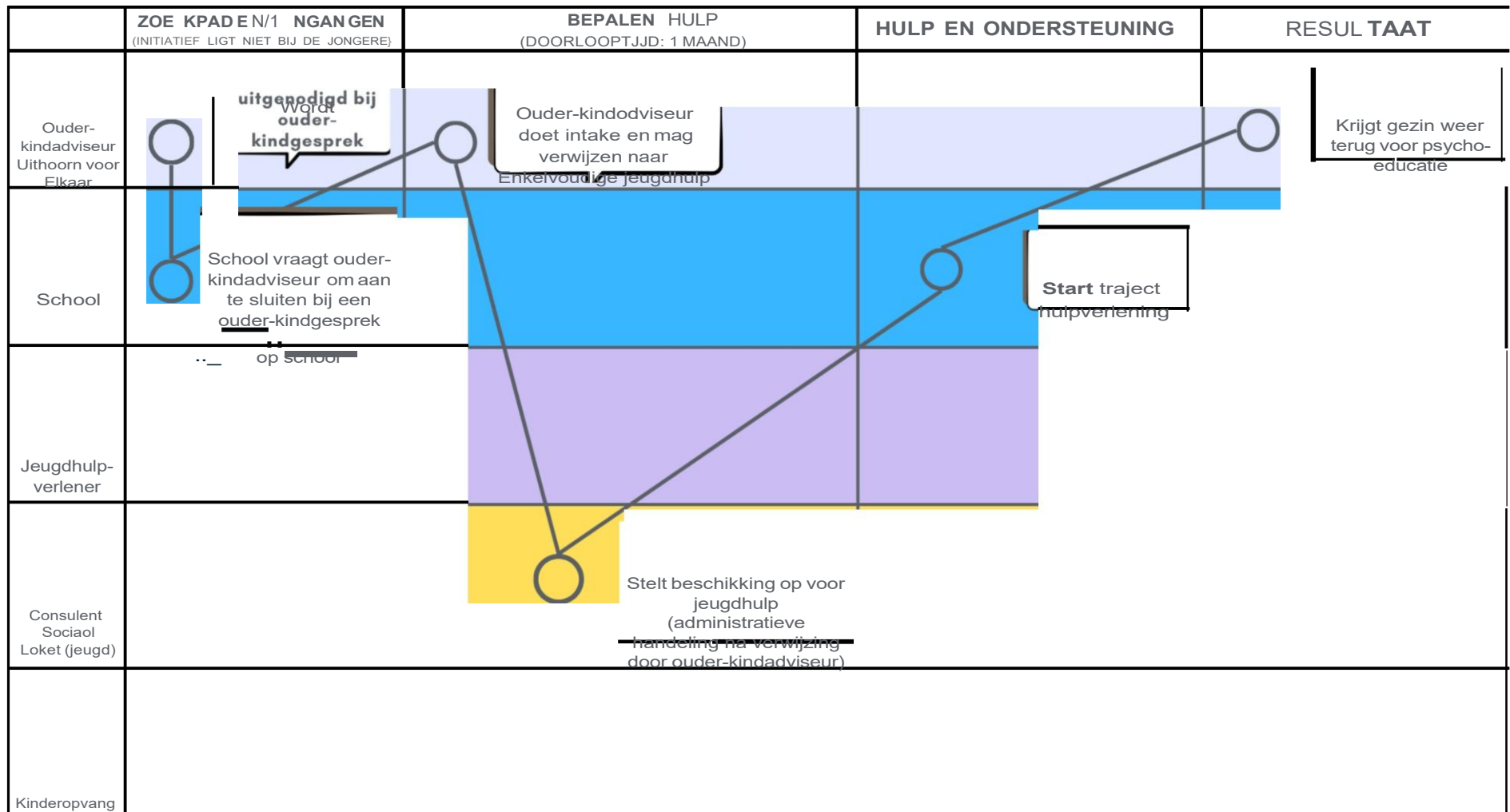
In de jeugdhulp is, zoals in het vorige hoofdstuk benoemd, een aantal ingangen voor hulp en ondersteuning. Gezinnen kunnen zich melden bij de gemeentelijke toegang (het Sociaal Loket). Op basis van een melding vindt een gesprek plaats met ouders en jeugdige. Op basis van dit gesprek bepaalt de consulent van het Sociaal Loket welke hulp nodig is, dit wordt vastgelegd in een gezinsplan. Als dit specialistische jeugdhulp is, dan stelt de consulent een beschikking op met daarin de te behalen resultaten.

Een andere route is die via de scholen. Uit de gesprekken met de uitvoerders in het simulatielab is een tweetal situaties benoemd. De eerste situatie is dat vanuit een het zorgteam op school contact wordt gezocht met de schoolmaatschappelijk werker. Deze gaat vervolgens in gesprek met de jeugdige / jongere en schakelt waar nodig door naar de ouders. De schoolmaatschappelijk werker biedt zelf in een aantal gesprekken ondersteuning en kan ook contacten leggen met gespecialiseerde jeugdhulp. Een andere route is dat een jeugdige of jongere wordt aangemeld bij de jeugdarts van de GGD. Deze gaat ook het gesprek aan met de jeugdige / jongere en de ouders. De jeugdarts kan als wettelijk verwijzer verwijzen naar specialistische jeugdhulp.

Een derde route is via de huisarts of de praktijkondersteuner van de huisarts. In dit geval kan de praktijkondersteuner op aanwijzen van de huisarts zelf kortdurend begeleiding bieden, maar de huisarts kan ook verwijzen naar de specialistische jeugdhulp.

Een vierde route is dat ouders zich zelf melden bij de ouder- en kindadviseur van Uithoorn voor Elkaar. De ouder- en kindadviseur kan kortdurend (in een beperkt aantal gesprekken) in de vorm van informatie en advies ondersteuning bieden. De ouder- en kindadviseur kan, zo blijkt uit de gesprekken, ook zelf verwijzen naar specialistische hulp, waarbij gelijktijdig een beschikking via de jeugdconsulent van het Sociaal Loket wordt georganiseerd.

JEUGDWET: KLANTREIS 2 'OUDER-KINDERADVISEUR SLUIT AAN BIJ GESPREK OP SCHOOL'

Het bieden van hulp en resultaat van de hulp

De hulp die geboden wordt, kan bestaan uit hulp door de schoolmaatschappelijk werker, de praktijkondersteuner van de huisarts, de ouder- en kindadviseur van Uithoorn voor Elkaar. Dit is niet-specialistische jeugdhulp die niet gecontracteerd is. Verwijzers van het Sociaal Loket, de huisarts en de jeugdarts van de GGD kunnen ook verwijzen naar specialistische (gecontracteerde) jeugdhulp. Ouders kunnen in die situatie een keuze maken in de aanbieder waar zij vertrouwen in hebben. Vaak hebben ouders al beelden bij de aanbieder. In andere gevallen helpt de verwijzer de ouders daarbij. In alle gevallen vindt een intake of eerste gesprek plaats met de aanbieder van specialistische hulp. Daarin wordt vastgelegd waar de hulp en ondersteuning uit zal bestaan. Vervolgens start het traject van hulp en ondersteuning. Uit de besproken klantreizen blijkt dat de verwijzer (Sociaal Loket, schoolmaatschappelijk werker, jeugdarts etc) gedurende dit hulptraject nog contact kan hebben met het gezin (ouders / jeugdige) over de voortgang en het resultaat van de specialistische jeugdhulp. In een aantal gevallen blijven deze verwijzers zelf ook nog hulp bieden, bijvoorbeeld de schoolmaatschappelijk werker en de ouder- en kindadviseur.

JEUGDWET: KLANTREIS 3 'MELDING ZORGOVERLEG SCHOOL OVER VERZUIM (COMPLEXE ZORGVRAAG)'

	ZOEKPAD 1 (INITIATIEF LIGT NIET BIJ DE JONGERE)	BEPALEN HULP (DOORLOOPTIJD: MAXIMAAL 6 MAANDEN)	HULP EN ONDERSTEUNING (DOORLOOPTIJD: MAXIMAAL 4 MAANDEN)	RESULTAAT
Jeugdhulp- verlener (hoog- specialistisch)			Wachten	og
School: zorg- coördinator & mentor	Casusbespreking in zorgoverleg met mentor en jeugdarts		Start hulp	lopen;..
School- maatschappelijk werker			Aantal gesprekken gedurende jeugdhulptraject	
Sociaal Team		Onderzoek start door Sociaal Team	Verwijzing naar hoogspecialistische hulp i.c.m. school- maatschappelijk werk	

Jeugdarts

Casusbespreking
in zorgoverleg
met mentor en
jeugdarts

-K:

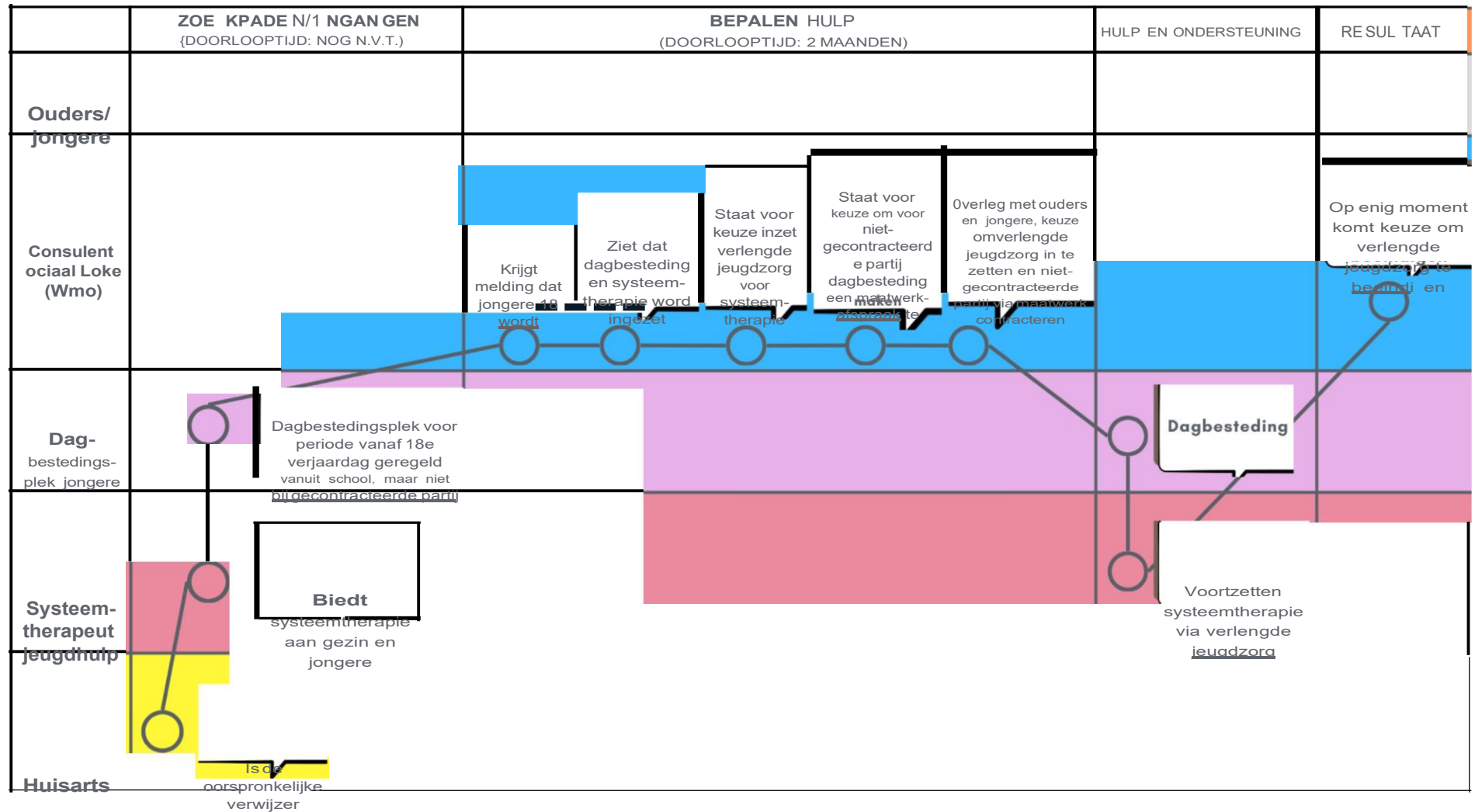
Gesprek leerling-ouder-
jeugdarts, aandragen bij
Sociaal Team vanwege
complexe hulpvraag

Ervaringen van uitvoerders

In de gesprekken zijn goede en ontwikkelpunten benoemd door uitvoerders. Veel van de gesproken uitvoerders ervaren veel autonomie om ouders en jeugdigen te ondersteunen. Ook kennen de gesproken uitvoerders elkaar en geven zij aan dat de lijnen tussen verwijzers, voorveld en specialistische jeugdhulpverleners in de regel kort zijn. Sprake is van een netwerk van uitvoerders dat elkaar goed kent.

Ook is een aantal ontwikkelpunten benoemd. Uitvoerders in het voorveld (ouder- kindadviseur en schoolmaatschappelijk werk) voelen zich in de praktijk ook verwijzer naar specialistische hulp, terwijl zij vooral naast het gezin willen staan en niet 'partijdig' willen zijn in het besluit of specialistische jeugdhulp nodig is. Sprake is van een ervaren rolvervaging tussen verwijzer en het bieden van meer preventieve of lichte hulp. Een tweede ontwikkelpunt betreft de rol van de gemeente op uitvoeringsniveau. Niet-gemeentelijke uitvoerders ervaren dat het Sociaal Loket weinig zichtbaar is en nauwelijks regie voert op casussen waar deze niet-gemeentelijke uitvoerders bij betrokken zijn. Dat leidt ook tot de eerder genoemde ervaren rolvervaging. Een derde ontwikkelpunt zijn de wachtlijsten bij met name de hoogspecialistische jeugdhulp. Er is sprake van vormen van overbruggingszorg, maar lange wachtlijsten bij complexe problematiek kunnen een verdiepend effect hebben op de al best complexe problematiek.

WMO: KLANTREIS 1'18 - 18+

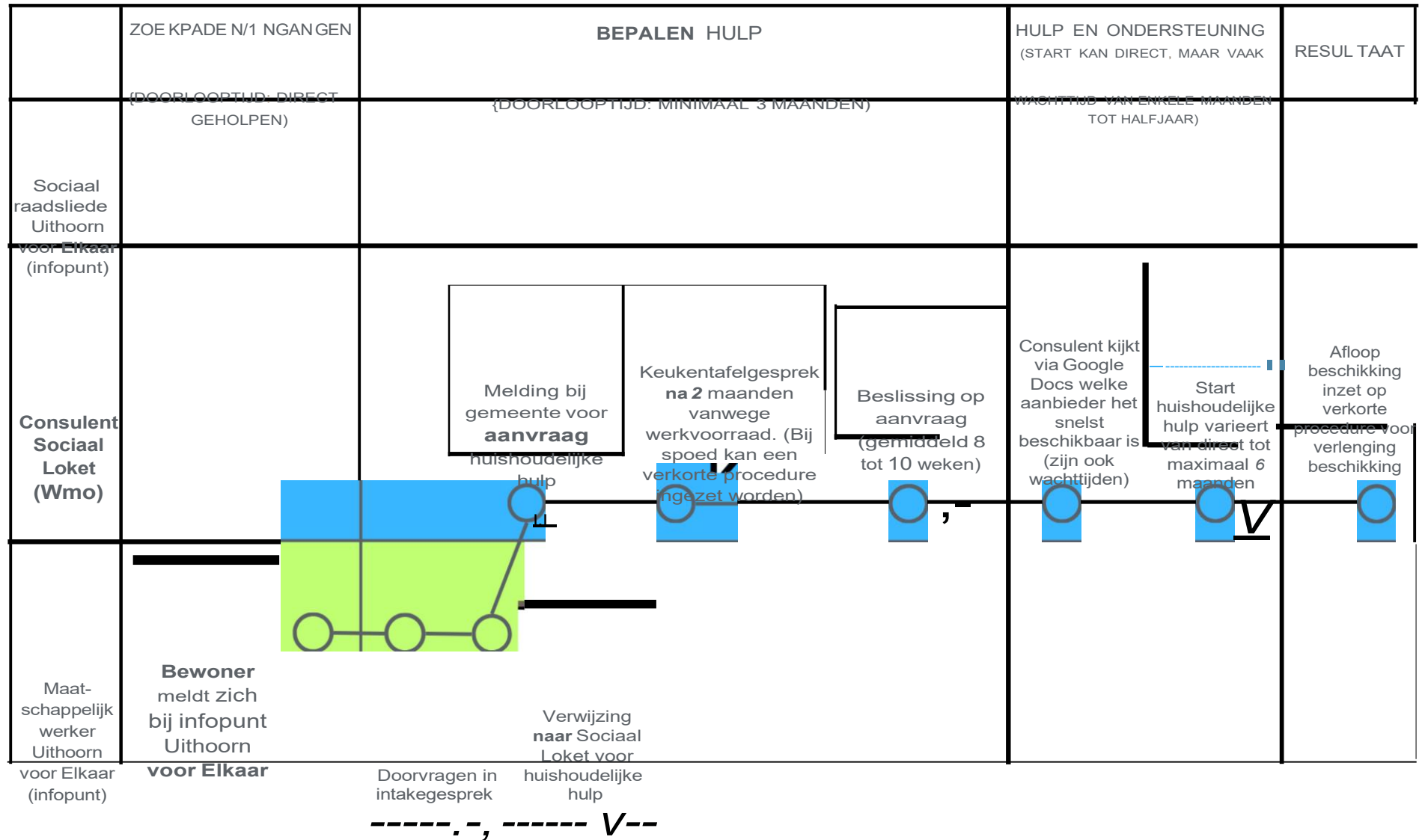
Wmo

Ingangen en zoekpaden en bepalen van de hulp

Voor de Wmo geldt dat inwoners zich kunnen melden bij de informatie- en adviespunten van Uithoorn voor elkaar, de website en het Sociaal Loket van de gemeente. Als de inwoners bij Uithoorn voor Elkaar in beeld zijn, vindt een gesprek plaats op basis waarvan bepaald wordt of naast hulp vanuit Uithoorn voor Elkaar ook een maatwerkvoorziening mogelijk ingezet kan worden.

Als dat niet het geval is, gaat Uithoorn voor Elkaar op zoek naar de passende hulp en ondersteuning vanuit de diensten die Uithoorn voor Elkaar zelf biedt of legt de verbinding naar activiteiten en ondersteuning van andere organisaties en initiatieven. Als bij Uithoorn voor Elkaar wel sprake is van een vermoeden dat een inwoner mogelijk geholpen kan worden met een Wmo-maatwerkvoorziening dan vindt een verwijzing plaats naar het Sociaal Loket. De inwoner doet zelf een melding bij het Sociaal Loket. Het Sociaal Loket plant vervolgens een keukentafelgesprek in met de inwoner. In dit gesprek gaat de consulent van het Sociaal Loket met de inwoner na wat de hulpvraag is en welke ondersteuningsmogelijkheden passend zijn bij de vraag. Vaak heeft de inwoner al een specifieke vraag, bijvoorbeeld hulp bij het huishouden, een hulpmiddel of een woningaanpassing. Dit leidt tot een ondersteuningsplan. De inwoner kan daarna een aanvraag indienen voor een maatwerkvoorziening. De aanvraag leidt tot een beschikking waarin is vastgelegd welke maatwerkvoorziening de inwoner voor hoe lang krijgt.

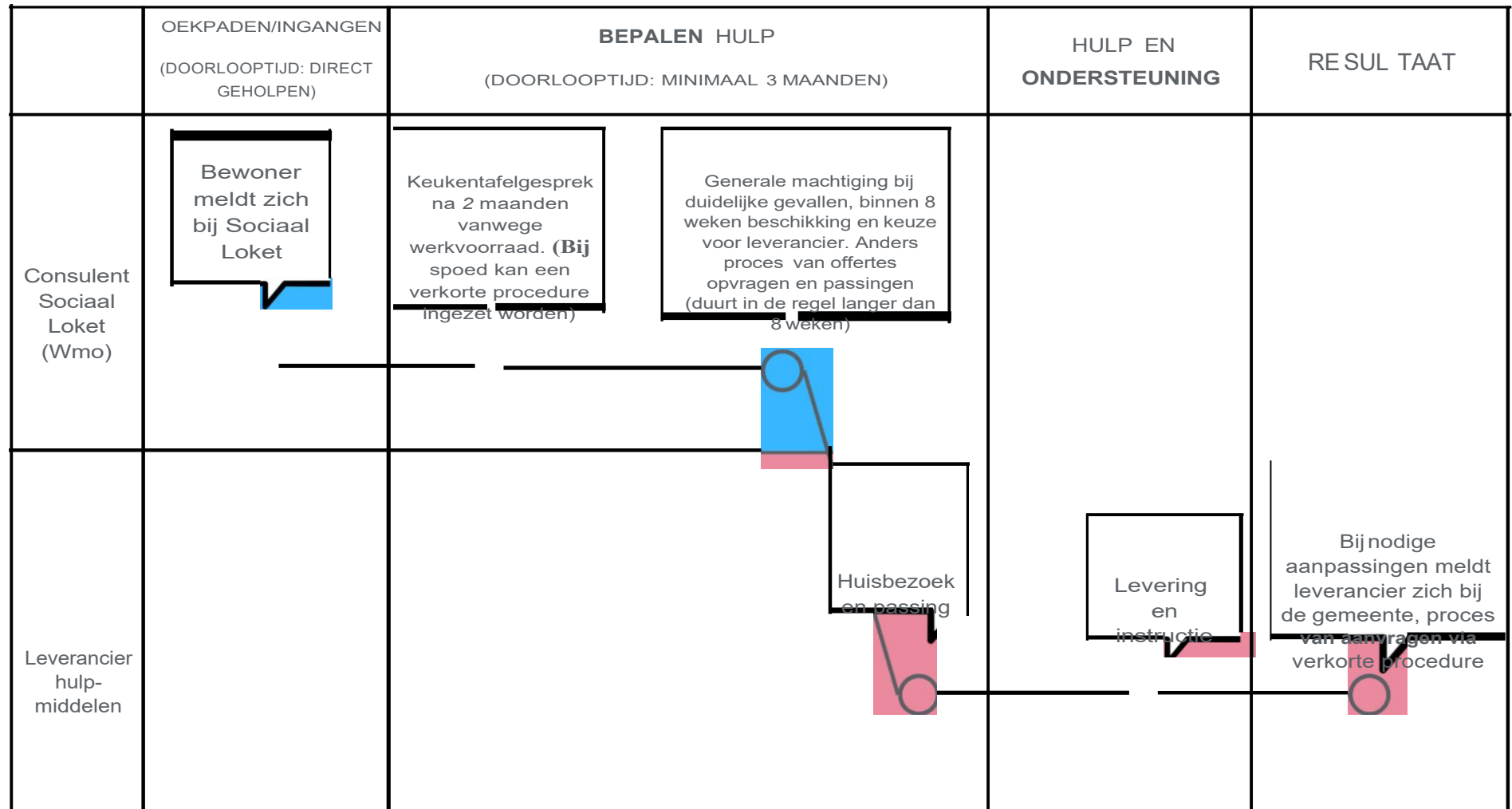
WMO: KLANTREIS 2 'Huishoudelijke Hulp'

Het bieden van hulp en resultaat van de hulp

Als sprake is van een maatwerkvoorziening, dan geeft de consulent van het Sociaal Loket aan welke aanbieders deze voorziening leveren. Voor een aantal maatwerkvoorzieningen geldt dat sprake is van een passing (bijvoorbeeld bij hulpmiddelen) of een offerte (bijvoorbeeld bij woningaanpassingen). In deze gevallen vindt dus eerst nog een tussenstap plaats voor de bewoner voordat de maatwerkvoorziening geleverd wordt. De consulent van het Sociaal Loket heeft bij de huishoudelijke hulp en bij Wmo-begeleiding overzicht van aanbieders die hulp kunnen bieden en hoe snel die hulp geboden kan worden. Daarmee kan de inwoner een geïnformeerde keuze maken voor de aanbieder van hulp. Als de beschikking afloopt (bijvoorbeeld bij huishoudelijke hulp en begeleiding) kan op initiatief van de gemeente drie maanden voordat de beschikking afloopt een verkorte aanvraagprocedure voor verlenging / vernieuwing van de beschikking worden doorlopen. In deze casus vindt het keukentafelgesprek na 2 maanden plaats, dat geldt niet altijd en is afhankelijk van de werkvoorraad. De gemeente heeft een wettelijke termijn om binnen 8 weken tot een besluit te komen.

WMO: KLANTREIS 3 'AANVRAGEN HULPMIDDELEN'

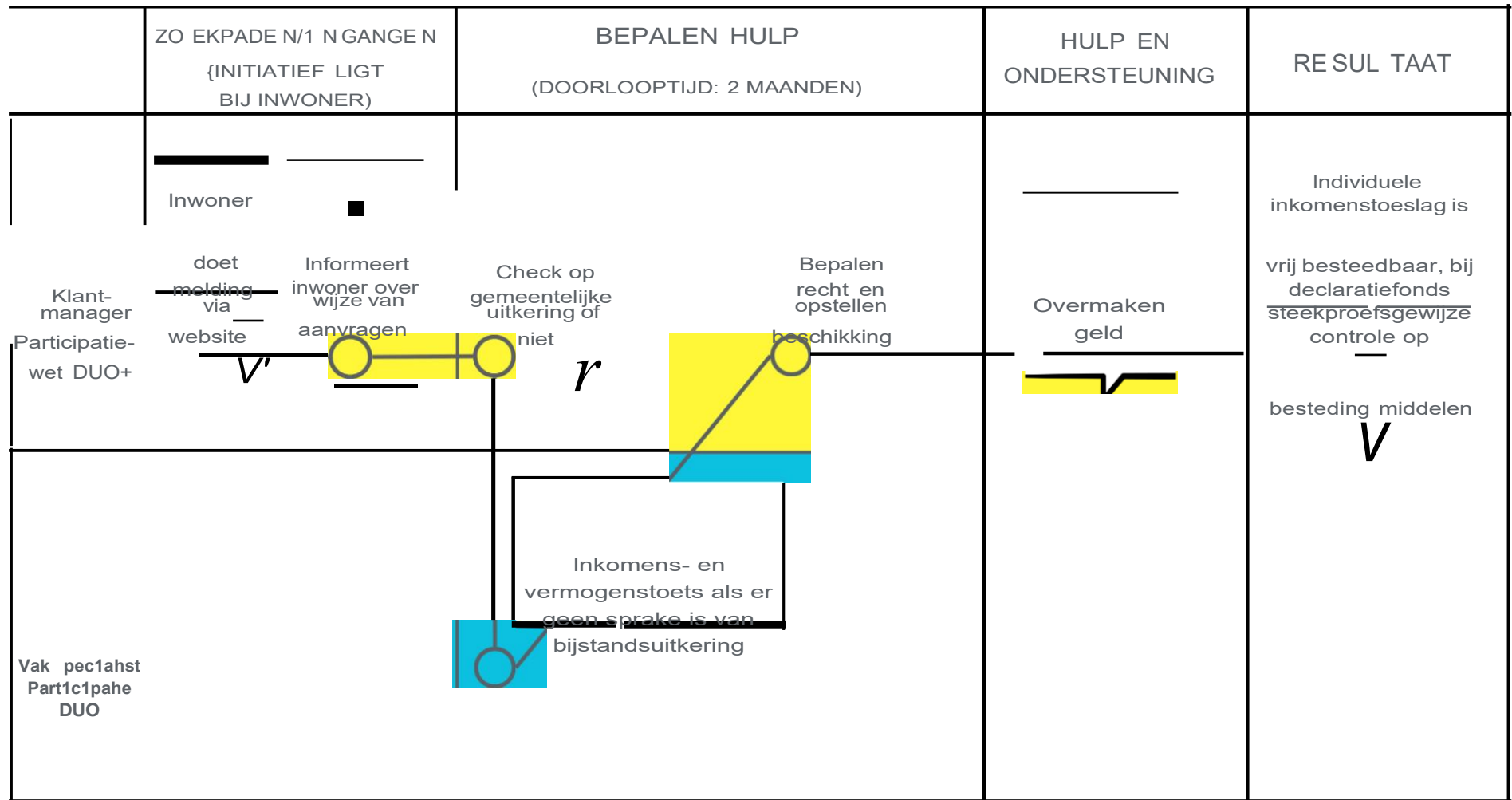
Ervaringen van uitvoerders

In de gesprekken zijn goede en ontwikkelpunten benoemd door uitvoerders. Consulents van het Sociaal Loket hebben verkorte procedures ingezet voor spoedgevallen en voor herindicaties / verlenging van aflopende beschikkingen. Daarmee kunnen administratieve procedures voor de inwoners aanmerkelijk verkort worden.

Een ontwikkelpunt betreft de doorlooptijden tussen het moment waarop een inwoner een melding doet bij het Sociaal Loket en het moment waarop het Sociaal Loket met deze melding aan de slag gaat. Ten tijde van het interview met de uitvoerders (eind november 2024) werd aangegeven dat de tijd tussen melding en eerste gesprek met inwoner gemiddeld 2 maanden is. Dan volgt er nog een periode van maximaal 8 weken voordat een beschikking is afgegeven. Gemiddeld duurt het minimaal 3 maanden tussen melding en het oordeel over de aanvraag. In sommige perioden van het jaar duurt het langer omdat er dan bijvoorbeeld veel bestaande beschikkingen aflopen en deze opnieuw moeten worden beoordeeld. Uitvoerders geven aan dat de lange doorlooptijden te maken hebben met een gebrek aan personele capaciteit. Een tweede ontwikkelpunt betreft de lange wachttijden bij aanbieders van met name huishoudelijke hulp en Wmo-begeleiding. Bij meerdere aanbieders kan het 3 tot 6 maanden duren voordat een inwoner hulp kan krijgen. Het kan, volgen de gesproken uitvoerders, hierdoor voor komen dat tussen het moment dat een inwoner een melding doet bij het Sociaal Loket en het moment dat de hulp daadwerkelijk start 9 maanden zit.

Een derde ontwikkelpunt dat is genoemd betreft de overgang tussen 18- (Jeugdwet) en 18+ (Wmo). Er doen zich in de praktijk situaties voor waarin te laat de Wmo-consulent in beeld komt als een jongere 18 jaar is en de hulp en ondersteuning vanuit de Wmo (in plaats van de Jeugdwet) voortgezet moet worden. Dit doet zich vooral voor bij jeugdhulp die niet vanuit de gemeente (Sociaal Loket) is beschikt, maar bijvoorbeeld via een andere wettelijke verwijzer. Het komt voor dat dan al afspraken over hulp gemaakt met niet gecontracteerde aanbieders van hulp. In deze situaties is er een mogelijkheid om via individuele betaalovereenkomsten tot een oplossing te komen. Echter het heeft de voorkeur volgens uitvoerders om rond het 16^e levensjaar al een inschatting te maken of vanaf 18 jaar nog hulp nodig zal zijn. Daarmee komt de Wmo-consulent van het Sociaal Loket, samen met de consulent Jeugd eerder in beeld.

PARTICIPATIEWET: KLANTREIS 1'AANVULLENDE INKOMENSREGELINGEN'

Participatiewet

Ingangen en zoekpaden en bepalen van de hulp

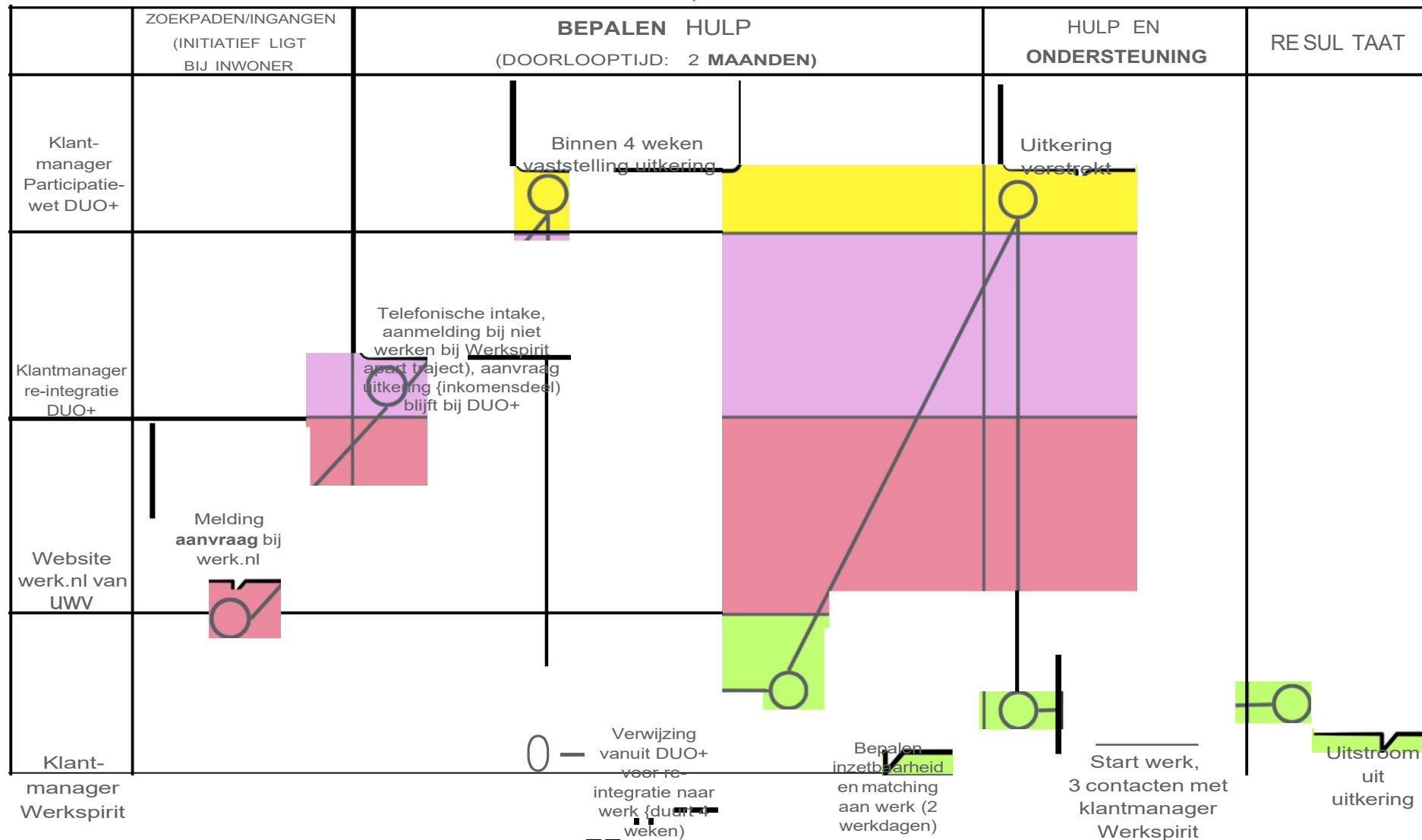
Voor inwoners zijn door de gesproken uitvoerders twee ingangen voor hulp en ondersteuning vanuit de Participatiewet genoemd als een inwoner nog niet bekend is vanuit de Participatiewet. Inwoners kunnen zich melden bij de informatiepunten van Uithoorn voor Elkaar of bij het Sociaal Loket. Bijvoorbeeld met vragen over betalingsproblemen, het aanvragen van een uitkering, het zoeken van werk of het zoeken van hulp bij het aanvragen van toeslagen. Dat kan vanuit Uithoorn voor Elkaar leiden tot een verwijzing naar het Sociaal Loket of digitaal de website www.werk.nl.

Zodra een inwoner zich hier meldt, gaat de klantmanager Participatiewet aan de slag met de aanvraag. Als het een aanvraag voor een uitkering (bijstand) betreft, dan wordt deze doorverwezen naar de klantmanager re-integratie. Als het alleen een aanvraag voor een aanvullende inkomensregeling (bijvoorbeeld individuele inkomenstoeslag, bijzondere bijstand) betreft, dan neemt de klantmanager Participatiewet deze in behandeling. De inwoner dient bij de aanvraag een opgave van het inkomen op te geven. Als de inwoner al een gemeentelijke bijstandsuitkering heeft, dan is het eenvoudiger om tot een beoordeling van de aanvraag te komen. Alle inkomensgegevens zijn dan bekend bij de gemeente. In andere gevallen, bijvoorbeeld bij zelfstandigen en ondernemers, kan het inkomensonderzoek vragen om meer tijd en aanvullende informatieverzoeken aan de inwoner.

Als sprake is van een aanvraag voor een bijstandsuitkering, dan gaat de inwoner in gesprek met de klantmanager re-integratie. Afhankelijk van de situatie van de inwoner kan besloten worden tot het verstrekken van een uitkering (wordt gedaan door de klantmanager Participatiewet) en/of het inzetten van een re-integratietraject naar werk. In dat laatste geval doet zich een aantal routes voor.

- De inwoner kan worden aangemeld bij de klantmanager van Werkspirit (een re-integratiebureau). Dit gebeurt in de gevallen dat de klantmanager re-integratie van het Sociaal Loket inschat dat een inwoner volledig inzetbaar en naar verwachting snel bemiddelbaar is. Uit de gesprekken met de uitvoerders blijkt dat in deze gevallen vaak binnen enkele weken een passende werkplek is gevonden.
- De inwoner kan worden aangemeld bij AM Match (uitvoerder in gemeenschappelijke regeling van re-integratiediensten). Dit gebeurt in gevallen dat de inschatting is dat een inwoner niet volledig of beperkt inzetbaar is. Afhankelijk van de mate van inzetbaarheid start een traject waarbij (voorbereidende) stappen worden gezet richting werk. Als het traject niet slaagt, start een nieuw ondersteuningstraject volgens de uitvoerders.

PARTICIPATIEWET: KLANTREIS 2 'AANVRAAG UITKERING (VANAF 27 JAAR, ARBEIDSINZETBAARHEID 70-100%)'

Het bieden van hulp en resultaat van de hulp

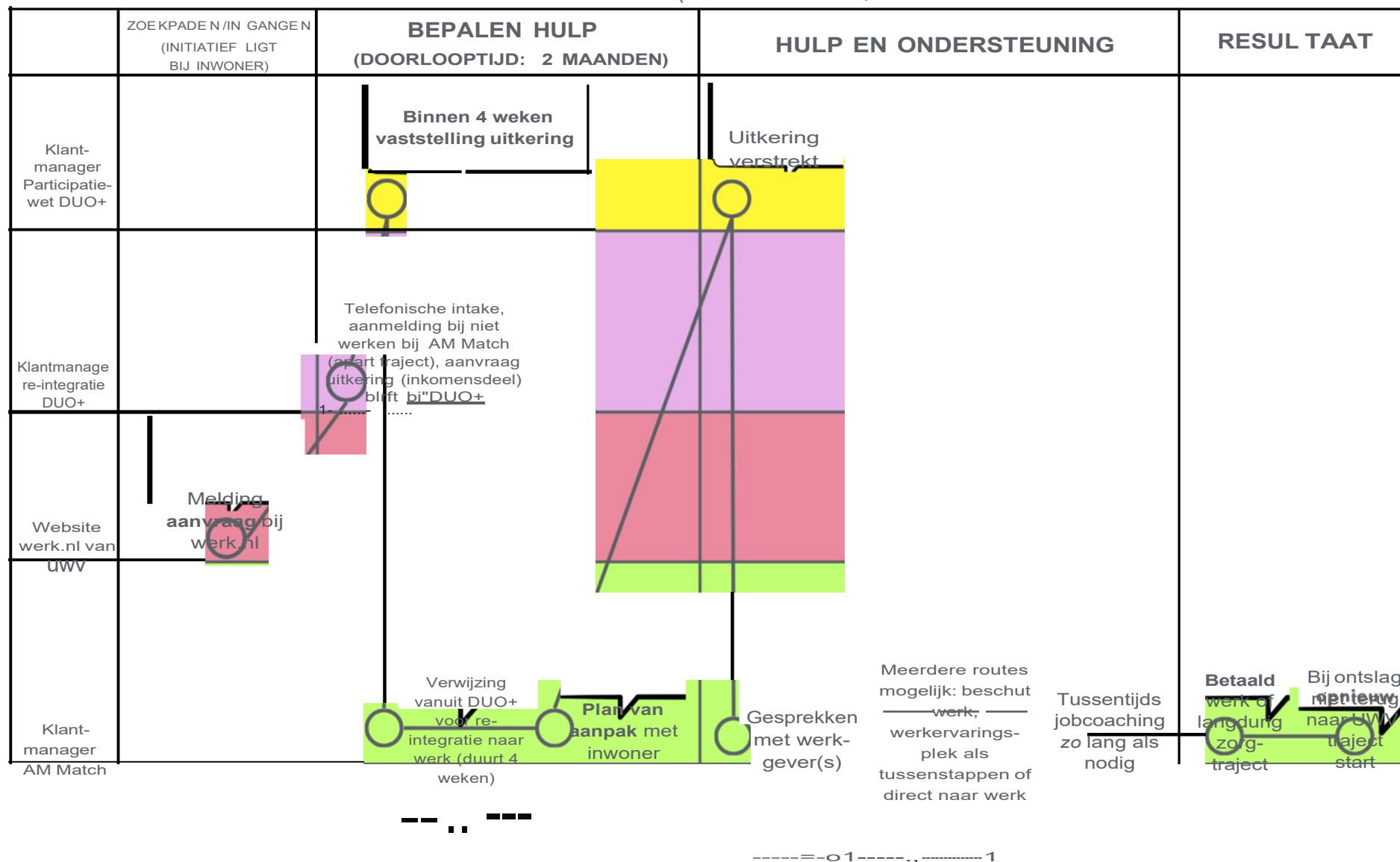
De hulp die geboden bestaat op hoofdlijnen uit twee vormen van ondersteuning: (1) het verstrekken van een (aanvullende) uitkering en (2) een traject naar werk met als resultaat werk (geheel of gedeeltelijk). Aanvullende inkomensregelingen moeten door inwoners op eigen initiatief elk jaar opnieuw aangevraagd worden. De aanvraag hiervoor verloopt schriftelijk. Voor bijstandsuitkeringen geldt dat altijd gekeken wordt welke mogelijkheden tot werk er zijn (inzet re-integratiediensten). Indien deze mogelijkheden er niet zijn, is er tenminste jaarlijks een gesprek met de inwoner met de klantmanager re-integratie.

Ervaringen van uitvoerders

In de gesprekken zijn goede en ontwikkelpunten benoemd door uitvoerders. Uit het gesprek met de uitvoerders blijkt dat sprake is van een functionerende samenwerking tussen de verschillende klantmanagers van het Sociaal Loket, uitvoerders van Uithoorn voor Elkaar en de uitvoerders van re-integratiediensten. De medewerkers geven aan elkaar te kennen, elkaar snel te vinden en ook goed weten wat ze van elkaar kunnen verwachten. Het oogt als een op elkaar ingespeeld netwerk van partners.

Ontwikkelpunten zijn vooral gelegen in keuzes over het vergroten van het bereik van inwoners. Bijvoorbeeld door, zoals bij de energietoeslag (landelijke regeling), ambtshalve aanvullende inkomensvoorzieningen te verstrekken. Ambtshalve verstrekken houdt in dat de gemeente op basis van al bij de gemeente bekende gegevens over het inkomen van inwoners (bijvoorbeeld een bijstandsuitkering) zonder dat de inwoner dit hoeft aan te vragen een aanvullende inkomensvoorziening verstrekt. Dit betekent dat de inwoner geen aanvraag meer hoeft in te dienen en voor de klantmanagers van het Sociaal Loket betekent dit dat zij geen individuele aanvragen meer hoeven te beoordelen.

PARTICIPATIEWET: KLANTREIS 3 'AANVRAAG UITKERING (VANAF 27 JAAR, ARBEIDSINZETBAARHEID 40-100%'

5.2 Bevindingen integrale aanpak in klantreis

Het kan voorkomen dat een ondersteuningsbehoefte van een inwoner zich over meerdere domeinen en wetten uitstrekt. In die gevallen is het de vraag of sprake is van een integrale aanpak.

16. Op welke wijze is een integrale aanpak in de klantreis terug te zien?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- Bij de Wmo en Jeugdwet zijn in de klantreizen voorbeelden genoemd van inkomensondersteuning. Bij de Jeugdwet zijn voorbeelden genoemd van ondersteuning vanuit de Wmo voor ouders. Bij de klantreizen van de Participatiewet zijn weinig tot geen voorbeelden genoemd van 'wetsoverstijgende' ondersteuningsbehoefte vanuit de Wmo of Jeugdwet. Wel zijn daar voorbeelden genoemd op het vlak van ondersteuning bij schulden.

Onderbouwing

In enkele van de besproken klantreizen is de integrale aanpak terug te zien. Bijvoorbeeld bij de Wmo en bij Jeugdwet is sprake van een integrale uitvraag. Daarbij komen soms ook vragen en ondersteuningsbehoeften in beeld die vanuit andere wetten opgepakt kunnen worden. Het meest genoemd bij de Wmo zijn inkomensvoorzieningen, zoals gemeentelijke toeslagen en landelijke toeslagen (huur- en zorgtoeslag). Bij de Jeugdwet geldt dat ook. Aanvullend geldt dat in een aantal gevallen ook Wmo-ondersteuning voor de ouders nodig is. Bij de Participatiewet zijn weinig voorbeelden in de klantreizen genoemd van hulp en ondersteuning die vanuit de Wmo of Jeugdwet nodig zijn gebleken. Wel zijn daar voorbeelden genoemd op het vlak van ondersteuning bij schulden.

6

LEREN VAN ANDERE GEMEENTEN

6. Leren van andere gemeenten

6.1 Bevindingen leren van andere gemeenten

13. Wat kan de gemeente Uithoorn leren van de werkwijze van andere vergelijkbare gemeenten?

Beantwoording op hoofdlijnen:

- Alle gemeenten zijn nog zoekende in passende effectindicatoren om het beleid te monitoren. Nieuwkoop hanteert, doordat veel taken zijn uitbesteed aan derden, KPI's met uitvoerende partijen. Dit biedt mogelijk aanknopingspunten voor de gemeente Uithoorn om met uitvoerende partijen te komen tot concrete KPI's over de bijdrage aan doelen, cliëntervaringen en dienstverleningskwaliteit.
- In de inrichting van de uitvoering geldt dat alle drie de gemeenten verschillende inkoop- en bekostigingssystematieken hanteren. Echter de scope van de opdracht die Nieuwkoop verstrekt op het gebied van een groot deel van de uitvoering van de Wmo aan één uitvoerende partij is wezenlijk anders. Deze uitvoerende partij biedt voorliggende welzijnsvoorzieningen, is de toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen en levert ook Wmo-begeleiding als maatwerkvoorziening.
- De rol van de gemeente in het speelveld van het sociaal domein, namelijk meer regisseur dan uitvoerder, is in Uithoorn en Nieuwkoop vergelijkbaar. In Nieuwkoop kiest de gemeente voor een rol van verbindend partnerschap, vanuit de constatering in de praktijk dat de verschillende uitvoeringspartners niet als vanzelf elkaar opzoeken en met elkaar samenwerken. Nadrukkelijk ligt het accent op partnerschap en actief en continu leggen van verbindingen tussen partijen door de gemeente. Dit gebeurt zowel op beleidsniveau (contractmanager) als op uitvoerend niveau (procesregisseur). Dit kan ook een logisch vervolg zijn van de stappen die Uithoorn al heeft gezet in de inzet op partnerschap en verbinding.

Onderbouwing

Gesproken is met een tweetal vergelijkbare gemeenten, Nieuwkoop en De Ronde Venen. Met beleidsmakers van deze gemeenten is gesproken over de inrichting van beleid en uitvoering van het sociaal domein afgebakend tot de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo.

Inrichting beleid

In onderstaand schema is op hoofdlijnen het beleid tussen Uithoorn en de twee andere gemeenten vergeleken op een aantal aspecten.

Aspect	De Ronde Venen	Nieuwkoop	Uithoorn
<i>Beleidsplannen</i>	Een Maatschappelijke Agenda voor het sociaal domein. Nota aanpak armoede. Uit het interview blijkt dat de beleidsmakers ervaren dat de beleidskaders nog weinig richtinggevend zijn.	Eén koersdocument Zorglandschap 2021 voor gehele sociale domein. Regionale visie op jeugdzorg. Uit het interview blijkt dat de gemeente vooral hecht aan een goede uitvoering en minder aan het formuleren van beleid.	Eén Koersplan Sociaal Domein, Nota bestaanszekerheid en Ontwikkelvisie opgroeien. Uit de interviews blijkt dat de koerswaarden sturend zijn in de uitvoering en inrichting.
<i>Onderscheid in doelgroepen</i>	In beleid geen specifieke doelgroepen benoemd. In	In beleid geen specifieke doelgroepen benoemd. In	In de nota bestaanszekerheid zijn

	praktijk komen wel aandachtsgroepen naar boven: Statushouders, alleenstaande ouders en 55 plussers in de bijstand (P-wet) Gezinnen met complexe scheidingsproblematiek (Jeugdwet)	praktijk komen wel aandachtsgroepen naar boven: Statushouders in de bijstand (P-wet) Multiprobleemgezinnen (Jeugdwet)	jongeren en ouderen als specifieke doelgroepen benoemd. In praktijk komen daarnaast aandachtsgroepen naar boven zoals kinderen met een taalachterstand en statushouders.
<i>Wijze waarop budgetten tot stand komen</i>	Alle wetten: historisch bepaald met jaarlijks een opslag voor indexatie en realisatie van uitgaven van het voorgaande jaar.	Jeugdwet: afgestemd op regionale begroting 13 gemeenten P-wet: op basis van Buig-budget Wmo: op basis van analyse van benodigde zorg en ontwikkelingen in Wmo-verstrekkingen	Alle wetten: historisch bepaald met jaarlijks een opslag voor indexatie en realisatie van uitgaven van het voorgaande jaar.
<i>Betrokkenheid inwoners bij totstandkoming beleid</i>	Jongerencommissie en Adviesraad Sociaal Domein, cliëntervaringsonderzoek, bredere consultatie bij beleidsvorming onder inwoners.	Via Adviesraad Sociaal Domein, cliëntervaringsonderzoek en betrokkenheid bij aanbestedingen	Via Adviesraad Sociaal Domein, klantreizen, consultatie bij beleidsvorming, cliëntervaringsonderzoeken.
<i>Monitoring effecten van beleid</i>	Jeugdwet en Wmo: doorlooptijden en wachttijden voor aanvragen en verkrijgen van hulp. P-wet: in- en uitstroom bijstand, gebruik van aanvullende inkomensregelingen. Algemeen beeld is dat de gemeente zoekende is in de wijze waarop effecten van het beleid inzichtelijk moeten worden gemaakt.	Jeugdwet: wachttijden, verwijzers, kosten, in- en uitstroom en caseload. P-wet: eigen monitor op in- en uitstroom, KPI's in dienstverleningsovereenkomst met Alphen Wmo: KPI's met uitvoerders Wmo op doorlooptijd, klanttevredenheid en behalen doelen, klachten en bezwaren	Jeugdwet en Wmo: kosten, gebruik, cliëntervaring P-wet: gebruik en kosten verschillende regelingen, doorlooptijden Daarnaast sociaal domein brede effectindicatoren benoemd in het Koersplan.

De beleidsinrichting van de drie gemeenten verschilt weinig van elkaar. Elk van de gemeenten heeft een overkoepelend beleidskader voor het gehele sociale domein. Op onderdelen zijn er nadere uitwerkingen op lokaal (Participatiewet) en regionaal (Jeugdwet) niveau. In geen van de gemeenten is sprake van een specifiek doelgroepenbeleid. Wel zijn er overeenkomsten in doelgroepen die in de praktijk extra aandacht vragen. Dit geldt met name voor statushouders in relatie tot de Participatiewet. Budgetten voor de uitvoering van de drie wetten komen vooral historisch tot stand, dat wil zeggen op basis van gerealiseerde en verwachte uitgaven in combinatie met indexerende. Alleen Nieuwkoop hanteert voor een deel van de Wmo een meerjarenbudget omdat één uitvoeringsorganisatie daarvoor is gecontracteerd. Voor de Jeugdwet wordt regionaal gebudgetteerd en een afrekening op basis van het zogenaamde t-2 principe. Dat houdt in dat de gemeente de regionale inkooporganisatie betaalt op basis van de kosten die twee jaar geleden zijn gemaakt. Hiermee beogen de gemeenten in deze regio te voorkomen dat zich grote schommelingen in de uitgaven tussen de jaren ontstaat. Dit is met name voor kleinere gemeenten van belang omdat een beperkt aantal gezinnen met intensieve zorg voor grote schommelingen in de uitgaven kunnen zorgen.

De gemeenten verschillen weinig in de wijze waarop inwoners worden betrokken bij het beleid. Uithoorn lijkt daarin eerder voorop te lopen met continumetingen en het gebruik van klantreizen. De monitoring

van de effecten van het beleid is bij elk van de drie gemeenten nog in ontwikkeling. Voor elke gemeente is dit nog een zoektocht naar indicatoren die meer zeggen dan de ontwikkeling van de uitgaven en het gebruik van voorzieningen. Nieuwkoop spreekt net als Uithoorn (in relatie tot Uithoorn voor Elkaar) KPI's af met de uitvoerende organisaties. Dit is ook nodig omdat de gemeente Nieuwkoop zelf weinig taken uitvoert en deze uitbesteed aan bijvoorbeeld de gemeente Alphen aan den Rijn of één uitvoeringsorganisatie voor de Wmo via een aanbesteding. Uit het interview met deze gemeente blijkt dat hierdoor beleid en sturing op indicatoren meer wordt vastgelegd in de contracten en overeenkomsten die worden gesloten. Bijvoorbeeld op procesaspecten als doorlooptijden, wachttijden en klantervaring. Maar ook gerealiseerde effecten per doelgroep van de verstrekte opdracht.

Inrichting uitvoering

In onderstaand schema is op hoofdlijnen de inrichting van de uitvoering tussen Uithoorn en de twee andere gemeenten vergeleken op een aantal aspecten.

Aspect	De Ronde Venen	Nieuwkoop	Uithoorn
<i>Inrichting toegang tot hulp</i>	Sociaal domein breed: servicepunten welzijnsorganisatie, gemeentelijke toegang, Vluchtelingenwerk, sociaal raadslieden, Voedselbank. Specifiek voor jeugdhulp, naast wettelijke verwijzers, financiering van praktijkondersteuners huisartsen.	Jeugdwet: lokaal jeugd- en gezinsteam (uitbesteed), naast andere wettelijke verwijzers P-wet: Serviceplein Alphen aan den Rijn (dienstverleningsovereenkomst) Wmo: fysieke, telefonische en online toegang via Tom in de buurt (uitbesteed)	Jeugdwet: Sociaal Loket, Uithoorn voor Elkaar, praktijkondersteuners huisartsen en andere wettelijke verwijzers. P-wet: Sociaal Loket en Uithoorn voor Elkaar Wmo: Sociaal Loket en Uithoorn voor Elkaar
<i>Invulling gemeentelijke rol</i>	Welzijnsorganisaties zijn belangrijke partner als ogen en oren in de samenleving. De dialoog over ontwikkelingen en prioriteiten met partners is nog in ontwikkeling.	Verreweg de meeste uitvoering, inclusief toegang en beschikkingen, is uitbesteed aan externe uitvoeringspartijen of de gemeente Alphen aan den Rijn. De gemeente heeft eigen medewerkers voor begeleiding van statushouders en ingewikkelde casuïstiek waar gemeentelijke regie bij nodig is. Sturingsfilosofie is werken vanuit partnerschap met uitvoerende partijen en steeds verbindingen blijven leggen tussen de verschillende uitvoerders, verenigingen en bewoners. Regievoeren op deze verbindingen, die ontstaan niet vanzelf en moeten ook onderhouden worden.	Regiegemeente: we bewegen waar mogelijk van sturen vanuit een centrale positie naar beïnvloeden waar we nodig zijn
<i>Regionale samenwerking</i>	P-wet: gemeente Stichtse vecht voor re-integratiebedrijf, staan voor keuze om hier te blijven of aan te sluiten bij AM Match. Wmo en Jeugdwet: gezamenlijke inkoop voor	Voor Wmo en P-wet hoofdzakelijk in Rijnstreek (Alphen, Kaag en Braassem en Nieuwkoop) verband, voor jeugd op niveau van Holland Rijnland (grotere regio)	Jeugdwet: DUO+ gemeenten en Amsterdam voor regionale inkoop. P-wet: uitvoering re-integratiediensten in een Gemeenschappelijke Regeling.

	Wmo en jeugdhulp. Bij Wmo-hulpmiddelen samenwerking met o.a. Uithoorn.		Wmo: In DUO+ verband in uitvoering en inkoop en bij hulpmiddelen in groter regionaal verband.
<i>Inkoopssystematiek</i>	P-wet: verschillende inkoopssystematieken (gezamenlijke uitbesteding re-integratie en sociale werkvoorziening en individuele inkoop re-integratiediensten) Wmo en jeugdwet: Open House met een P x Q bekostiging.	Jeugdwet: regionale inkoop Open House (P x Q methode) en lokale subsidieverstrekking P-wet: dienstverleningsovereenkomst met Alphen aan den Rijn Wmo: inkoop welzijnswerk en toegang tot Wmo en leveren van begeleiding bij Tom in de Buurt (taakgerichte financiering met resultaatverantwoording). Andere Wmo-voorzieningen grotendeels via P x Q methode voor uitvoering Jeugd- en gezinsteam.	Jeugdwet: verschillende inkoop- en bekostigingssystematieken (taakgericht, resultaatgericht, P x Q) Participatiewet: inkoop re-integratiediensten en Gemeenschappelijke Regeling AM Match Wmo: inkoop met P x Q bekostiging en resultaatgerichte inkoop.
<i>Sturing op integraal werken</i>	Via klantmanagers van de gemeente, is nog in ontwikkeling.	Gemeente heeft eigen procesregisseur in dienst die bij wet overstijgende vraagstukken ingezet wordt. Daarnaast sturing op gezamenlijke huisvesting van toegang tot Wmo en jeugdhulp.	Brede uitvraag bij intake, bij wet overstijgende vraagstukken multidisciplinair overleg, bij complexe gevallen via Sociaal Team. Toepassing van de doorbraakmethode bij elk van de drie wetten.

De gemeente Ronde Venen ziet de informatie- en servicepunten van de welzijnsorganisaties als de eerste plek waar inwoners terecht kunnen met vragen. De gemeentelijke klantmanagers zijn, zeker bij Wmo en Jeugdwet, eerder een tweede schakel in de keten. Voor Nieuwkoop geldt dat de toegang tot de Wmo, Wmo-begeleiding en de welzijnsvoorzieningen bij één uitvoerder (Tom in de buurt) zijn belegd. Dit zorgt dat er geen knip is tussen de voorliggende Wmo-voorzieningen, de toegang en een deel van de maatwerkvoorzieningen. Voor Nieuwkoop geldt dat elke wet een eigen toegang kent en ook op verschillende plekken (Alphen aan den Rijn voor de Participatiewet en Nieuwkoop voor Wmo en Jeugdwet).

Sturing op integrale ondersteuning over de drie wetten heen is georganiseerd op casusniveau door de inzet van gemeentelijke procesregisseurs. Voor De Ronde Venen geldt dat sturing op integraliteit vooral via de gemeentelijke klantmanagers plaatsvindt. In Uithoorn wordt dit breder opgepakt, ook uitvoerenden van Uithoorn voor Elkaar worden bijvoorbeeld getraind in integraal kijken en de door de gemeente benoemde omdenkers. Uithoorn lijkt op dit punt verder dan De Ronde Venen en Nieuwkoop.

De gemeentelijke rolinvulling verschilt vooral tussen Nieuwkoop en de andere twee gemeenten. Dit lijkt zijn oorzaak te hebben in het feit dat Nieuwkoop de uitvoering grotendeels uitbesteed aan uitvoerende partijen. De gemeentelijke rol bestaat naast 'contractmanagement' vooral als partner de verbindingen leggen tussen partijen, verenigingen en inwoners. Dat is in Nieuwkoop een rol die niet als vanzelf door partners die taken uitvoeren zelf wordt opgepakt.

De inkoop- en bekostigingswijze verschilt bij elk van de drie wetten bij elk van de drie gemeenten. Vaak worden binnen één wet (met name bij de Wmo) meerdere systematieken gehanteerd. Nieuwkoop onderscheidt zich met name bij de Wmo van de andere twee gemeenten. Daar is een groot deel van de uitvoering en toegang tot de Wmo bij één uitvoerende partij belegd. In de andere gemeenten is dat meer verspreid bij meerdere partijen gelegd. Ook Nieuwkoop heeft net als Uithoorn gekozen voor een samenwerking in de toegang met andere gemeenten. In Uithoorn is gekozen voor een gezamenlijke uitvoering in een Gemeenschappelijke Regeling, waar Nieuwkoop het via een dienstverleningsovereenkomst heeft uitbesteed aan Alphen aan den Rijn.

BIJLAGE

BRONNEN

Bijlage 1: Bronnen

Geraadpleegde documenten

A. Algemene informatie

1. College Uitvoeringsprogramma (CUP) 2022-2026 met bijbehorende inleiding
2. Begrotingen, tussentijdse rapportages (Turaps) en jaarrekeningen Gemeente Uithoorn 2022 t/m 2024 (zie link: [Financieel portaal gemeente Uithoorn](#))
3. Algemene subsidieverordening Uithoorn 2012
4. Gemeenschappelijke regeling DUO+
5. Onderzoek Hogeschool van Amsterdam (HvA) – Sociale Preventie in Uithoorn: een verkennend onderzoek (2021)
6. Onderzoek Hogeschool van Amsterdam (HvA) - Met het oog op sociale preventie. De rode draden uit diverse ervaringsverhalen uit Uithoorn (2023)
7. Beleidsregels subsidie 2024 gemeente Uithoorn
8. Nadere regels Uithoorn voor Elkaar 2022-2024
9. Overzicht gesubsidieerde organisaties 2024
10. Presentatie datagedreven sturen in het sociaal domein (commissie Leven – 17 februari 2022); zie: [Agenda Uithoorn - Commissie Leven donderdag 17 februari 2022 19:30 - 21:30 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
11. Presentatie programma datagedreven sturen in het sociaal domein (commissie Leven – 13 april 2023); zie: [Document Uithoorn - 04. Data gedreven sturing - presentatie.pdf - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
12. [Gezondheidsmonitors GGD Amsterdam-Amstelland \(inclusief Uithoorn\); zie: Gezondheidsmonitors GGD Amsterdam - GGD Amsterdam](#)
13. [Presentatie GGD gezondheidsmonitor \(Commissie Leven – 9 februari 2023\); Zie: Agenda Uithoorn - Commissie Leven donderdag 9 februari 2023 19:30 - 21:30 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

B. Koersplan sociaal domein

1. Koersplan Sociaal Domein 2020-2023³ (zie: [Agenda Uithoorn - Raadsvergadering donderdag 22 oktober 2020 19:30 - 23:00 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#))
2. Presentatie Voortgang Koersplan Sociaal Domein (Commissie Leven, 20 mei 2021) – zie [Agenda Uithoorn - Commissie Leven donderdag 20 mei 2021 19:30 - 21:30 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
3. Presentatie Voortgang Koersplan Sociaal Domein (Commissie Leven, 17 februari 2022 – zie: [Agenda Uithoorn - Commissie Leven donderdag 17 februari 2022 19:30 - 21:30 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#))

C. Informatie Participatiewet

1. Re-integratienota Iedereen telt mee 2021-2025 Gemeente Uithoorn
2. Re-integratieverordening PW gemeente Uithoorn 2023
3. Beleidsregels Re-integratie Gemeente Uithoorn 2024
4. Afstemmingsverordening Participatiewet IOAW IOAZ gemeente Uithoorn 2023
5. Beleidsregels terugvordering Participatiewet IOAW en IOAZ Uithoorn 2020
6. Nota bestaanszekerheid 2023-2027 gemeente Uithoorn

³ Momenteel loopt een evaluatie en actualisatie van het Koersplan Sociaal Domein, die naar verwachting voor eind 2024 aan de gemeenteraad zal worden aangeboden.

7. Nota Bestaanszekerheid 2023-2027 (visuele inhoud)
8. Verordening declaratiefonds kindpakket 2024
9. Verordening declaratiefonds kindpakket 2024
10. Verordening individuele inkomenstoeslag 2024
11. Beleidsregels Individuele Inkomenstoeslag Uithoorn 2024
12. Beleidsregels bijzondere bijstand 2012
13. GR Amstelland Meerlanden Werkorganisatie (AM Match) 2024
14. Jaarrekening 2023, Begrotingswijziging 2024-1 en primaire begroting 2025 AM Match (zie [Agenda Uithoorn - Raadsvergadering donderdag 27 juni 2024 19:30 - 23:00 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#))
15. Divosa benchmark Werk en inkomen - mei 2024 gemeente Uithoorn
16. Armoedemonitor 2022 - Gemeente Uithoorn
17. Inkomenseffectrapportage Uithoorn 2022
18. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Participatiewet 2021
19. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Participatiewet 2022
20. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Participatiewet 2023

D. Informatie Wmo

1. Masterplan Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW); zie: [Agenda Uithoorn - Raadsvergadering donderdag 3 maart 2022 19:30 - 23:00 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
2. Raadsbericht Parents house economisch daklozenaanpak Uithoorn (3 november 2022)
3. Presentatie MOBW en economisch dakloosheid (Commissie Leven – 15 februari 2024); zie: [Agenda Uithoorn - Commissie Leven donderdag 15 februari 2024 19:30 - 21:30 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
4. Beleidsregels aanpak economisch dak- en thuisloosheid 2024; zie: [19-02-2024 Beleidsregels aanpak economische dak- en thuisloosheid 2024- gemeente Uithoorn - Gemeente Uithoorn](#)
5. Verordening maatschappelijke ondersteuning Uithoorn 2024: [Verordening maatschappelijke ondersteuning Uithoorn 2024 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)
6. Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Uithoorn 2023: [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Uithoorn 2023 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)
7. Raadsbericht Wmo wachtlijsten (25 april 2023)
8. Wmo toezicht jaarplan 2024 Amstelland
9. Presentatie commissie Leven ontwikkelingen Jeugdhulp en Wmo (20 mei 2021) Zie: [Document Uithoorn - 04. Ontwikkelingen jeugdhulp en Wmo - presentatie - Ciel 210520.pdf - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
10. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Wmo 2021
11. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Wmo 2022
12. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Wmo 2023

E. Informatie Jeugdwet

1. Verordening Jeugdhulp 2022; zie: [Agenda Uithoorn - Raadsvergadering donderdag 25 november 2021 19:30 - 23:00 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
2. Beleidsregels Jeugdhulp 2022 gemeente Uithoorn
3. Nadere regels Jeugdhulp Uithoorn 2022
4. Ontwikkelagenda Jeugd Amsterdam-DUO (2022)
5. Raadsbericht Toekomstige inkoop hoogspecialistische jeugdhulp (25 februari 2020); zie: [Document Uithoorn - 06. A06. Toekomstige inkoop hoogspecialistische Jeugdhulp - bericht aan de raad.pdf - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
6. Presentatie commissie Leven ontwikkelingen Jeugdhulp en Wmo (20 mei 2021) [Document Uithoorn - 04. Ontwikkelingen jeugdhulp en Wmo - presentatie - Ciel 210520.pdf - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

7. Ontwikkelagenda Jeugd Amsterdam-DUO (2022)
8. Toelichting budgettaire ontwikkeling Jeugdhulp (2e Turap 2022); Zie: [Toelichting budgettaire ontwikkeling Jeugdhulp \(neutraal\) | 2e Turap 2022 \(uithoorn.nl\)](#)
9. Toelichting budgettaire ontwikkeling Jeugdhulp (1e Turap 2023); Zie: [Voorzieningen specialistische jeugdhulp € 400.000 nadeel \(eenjarig\) | 1e Turap 2023 \(uithoorn.nl\)](#)
10. Aanpak bevorderen mentale gezondheid jeugd en tekorten jeugdhulp (1e Turap 2023); Zie: [Aanpak bevorderen mentale gezondheid jeugd en tekorten jeugdhulp € 45.000 nadeel \(eenjarig\) | 1e Turap 2023 \(uithoorn.nl\)](#)
11. Raadsbericht Invoering gereguleerde instroom specialistische jeugdhulp (15 september 2023); zie: [Document Uithoorn - 05. RBI Invoering gereguleerde instroom specialistische jeugdhulp - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
12. Toelichting ontwikkelingen specialistische jeugdhulp (2e Turap 2023); zie: [Specialistische Jeugdzorg € 500.000 nadeel \(eenjarig\) | 2e Turap 2023 \(uithoorn.nl\)](#)
13. Presentatie commissie Leven project kostenbeheersing specialistische jeugdhulp (11 april 2024); Zie: [Agenda Uithoorn - Commissie Leven donderdag 11 april 2024 19:30 - 21:30 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
14. Doorwerking hervormingsagenda Jeugd en project kostenbeheersing jeugdhulp (Kadernota 2025); zie: [Doorwerking Hervormingsagenda Jeugd en project kostenbeheersing jeugdhulp | Kadernota 2025-2028 \(uithoorn.nl\)](#)
15. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Jeugd 2021
16. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Jeugd 2022
17. Uithoorn - Factsheet Continu-clientervaringsonderzoek Jeugd 2023
18. Klantreis 1 uitvoering Jeugdwet Uithoorn 2024
19. Klantreis 2 uitvoering Jeugdwet Uithoorn 2024
20. Klantreis 3 uitvoering Jeugdwet Uithoorn 2024

Geraadpleegde respondenten

Respondenten uitvoering / partners / Adviesraad Sociaal Domein

Functie	Organisatie
Klantmanagers PW	DUO+
Klantmanagers re-integratie	DUO+
Klantmanager schuldhulpverlening	DUO+
Coordinator Financieel Cafe	Uithoorn voor Elkaar/
Directeur / regiomanager	Werkspirit
Directeur	Matchez
Managers werk & werkgeversdienstverlening	AM Match
Klantmanagers Wmo	DUO+
Adviseur Wmo	DUO+
Maatschappelijk werker	Uithoorn voor Elkaar
Raadvrouw	Uithoorn voor Elkaar
Wijkcoach	Uithoorn voor Elkaar
Ouder- en kindadviseurs	Uithoorn voor Elkaar
Jeugdspecialist in de wijk	Levvel / Altra
Schoolmaatschappelijk werker	Altra
Jeugdarts	GGD
Leden	Adviesraad Sociaal Domein

Respondenten gemeente Uithoorn

Functie	Aantal
Beleidsadviseur Participatie / Werk en Inkomen / Schulden	3
Afdelingshoofd Samenleving	1
Beleidsadviseur Wmo / Welzijn	2
Beleidsadviseur / contractmanager Jeugd	3
Wethouder Sociaal Domein	1
Raads- en commissieleden	14

Respondenten gemeenten Ronde Venen en Nieuwkoop

Functie	Aantal
Beleidsadviseur Participatie / Werk en Inkomen / Schulden	2
Beleidsadviseur / accounthouder Wmo / Welzijn	2
Beleidsadviseur / contractmanager Jeugd	2